

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТ ВА КАМБАҒАЛЛИКНИ ҚИСҚАРТИРИШ
ВАЗИРЛИГИ**

Жамоа сафарбарлиги бўйича қўлланма

Лойиҳани амалга ошириш гуруҳи (ЛАОГ)

Кучга кириш санаси: 5 ноябрь 2020 йил

9 сентябр, 2021 йил янгиланган

Мундарижа

<i>Акронимлар (Қисқартмалар)</i>	3
<i>Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси Цикли</i>	5
Лойиҳа Цикли тўғрисида Маълумотлар	6
1. <i>Қишлоқ Танланиши</i>	8
2. <i>Жамоатчилик Тарғиботи ва Дастлабки Сафарбарлик</i>	9
3. <i>Маҳалла Тараққиёт Гуруҳи Сайловлари</i>	14
4. <i>Ижтимоий-Иқтисодий Таҳлил</i>	16
Фаровонлик Таҳлили	16
Мавсумий календарь	17
Саломатлик Таҳлили.....	17
Таълим Таҳлили	18
5. <i>Қишлоқ Тараққиёт Режаси</i>	18
6. <i>Кенг қамровли Маҳаллий институтларни Ислоҳ қилиш, камбағалларни қўллаб-қувватлаш Жамоавий Ҳаракатини ташкиллаштириш ва Аёллар Иштирокини кучайтириш борасида иш олиб бориш</i>	19
Маҳаллий институтларни Кучайтириш.....	19
Ўзаро Кўмак/Хайрихоҳлик гуруҳлари	20
Гендер масалаларини Жамоатчилик доирасида кўтариш.....	20
7. <i>Мониторинг, Баҳолаш ва Ижтимоий Аудит</i>	21
Жамоатчилик Мониторинги Гуруҳи ва Уларнинг Фаолияти.....	21
Жамоатчилик Мониторингидан кўзланган мақсад.....	21
ЖМ Гуруҳи.....	22
ЖМ Гуруҳи фаолияти.....	22
Ижтимоий аудит.....	22
Ижтимоий Аудит Жараёни	23
<i>Илова №2: Жамоатчилик Тарғиботи ва Дастлабки Сафарбарлик Тадбири</i>	29
<i>Илова №3: Жамоа Манбалар Харитаси</i>	40
<i>Илова №4: Жамоа Манбалар Харитаси билан Ўртоқлашиш ва МФЙ Паспортини Текшириш</i>	46
<i>Илова №5: Сайловолди Учрашуви</i>	49
<i>Илова №6: МТГ сайловолди Учрашуви 2</i>	57
<i>Илова №7: МТГ Сайловлари ва МТГ масъуллари Сайловлари</i>	58

<i>Илова №8: МТГ Салоҳиятини ошириш: Етакчилик маҳорати.....</i>	<i>64</i>
<i>Илова №9: Фаровонлик Таҳлили</i>	<i>67</i>
<i>Илова №10: Саломатлик Таҳлили ва ФТ ни Тасдиқлаш</i>	<i>75</i>
<i>Илова №11: Таълимни Баҳолаш ва ФТ ни Тасдиқлаш (2-қисм).....</i>	<i>80</i>
<i>12-Илова: ФТ билан Ўртоқлашиш ва Мавсумий Календарь</i>	<i>83</i>
<i>Илова №13: МТГ нинг ёшлар қўйи кенгаши билан(аёллар ва эркеклар) Қишлоқ Тараққиёти режаслаштиришолди учрашуви.</i>	<i>89</i>
<i>Илова №14: Қишлоқ Тараққиёти Режаси ва ЖМ ни Ташиқил этилиши</i>	<i>90</i>
<i>Илова 15: ТЛҚ билан ҚИРЛ молиялаштириши учун тақлиф қилинган Суб- лойиҳаларни кўриб чиқиш.....</i>	<i>106</i>
<i>16 илова: ҚТР яқунлаш ва жамоатчилик/аҳолига тақдим этиш</i>	<i>107</i>
<i>Илова 17: Жамоатчилик Мониторинги</i>	<i>109</i>
<i>Илова №18: Маҳаллий Институтларни Мустаҳкамлаш: МТГлар билан ишлаш</i>	<i>111</i>
<i>Илова №19: Ўзаро Кўмак/Хайрихоҳлик гуруҳларини ташиқил қилиш ва улар билан ишлаш</i>	<i>113</i>
<i>Илова №21: Гендер масалаларини кўтариш</i>	<i>117</i>
<i>Илова №21: Ижтимоий Аудит</i>	<i>123</i>
<i>Илова №22: МТГларни; ЖМ Шикоятларни кўриб чиқиш қўмитасини; Ўзаро кўмак гуруҳларини кузатиб бориш/кўллаб қувватлаш.....</i>	<i>131</i>
<i>Илова №23: Институционал Етуклик Индекси.....</i>	<i>134</i>

Акронимлар (Қисқартмалар)

ЖМ	Жамоатчилик Мониторинги
ТЛҚ	Туман лойиҳа қумитаси
АМИМ КҲ	Атроф мухит ва ижтимоий муҳофаза Кўмакдош ҳамкорлар
ЎРҲ	Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати
МФЙ	Маҳалла Фуқаролар Йиғини
МТГ	Маҳалла Тараққиёт Гуруҳи
ИТВ	Иқтисодий тараққиёт ва қабағалликни қисқартириш Вазирлиги
ЭТХ	Эксплуатация ва техник хизмат
МШ	Мансабдор шахслари
ҚИРЛ	Қишлоқ инфратузилмасини ривожлантириш лойиҳаси
ҚТР	Қишлоқ Тараққиёти Режаси
ҚИ	Қишлоқ Муҳандиси
ҚФ	Қишлоқ Фасилитатори
МК	Мавсумий календар
ФТ	Фаровонлик Таҳлили
АМИМЧБАМ	Атроф мухит ва ижтимоий муҳофаза чораларини бошқаришнинг асосий модел

Ушбу жамоа сафарбарлиги бўйича қўлланмада катта/ўрта лавозимлардаги ҳукумат ва кўмакдош ҳамкорлар ходимлари, шунингдек КХ катта тренерлари ва жамоа фасилитаторлари (Машқларни қай тарзда ўтказишга доир иловалар) учун мўлжалланган. Унда нафақат Қишлоқ инфратузилмасини ривожлантириш лойиҳаси таркибий қисмлари борасида (Жамоавий машғулотлар, МТГ сайловлари ва Қишлоқ Тараққиёти Режаси) бўлиб қолмасдан, балки шаффоф, ҳисобдор ва кенг қамровли ривожланиш жараёнларини кафолатлаш учун турли иштирокчиларни жалб қилиш жараёнлари тўғрисида ҳам фикр юритилади. Асосий матнда нима қилиниши кераклигига умумий урғу берилган, иловаларда эса КХ ҚФлар ва ҳукумат ҚФларга жамоатчилик билан йиғилишлар ўтказиш юзасидан босқичма-босқич кўрсатмалар берилган.

Қишлоқ Инфраструктурасини Ривожлантириш Лойиҳаси Цикли

1. Қишлоқ Танланиши

2. Жамоа Сафарбарлиги

- i. Жамоатни Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси Билан Таништириш
 - a. Истикбол режаси, Мақсадлар ва Тамойиллар
 - b. Инфратузилма Ривож
 - c. Қамров ва камбағаллик Даражасини Қисқартириш
 - d. ҚИРЛ амалда: Асосий Ижрочиларнинг Вазифа ва Мажбуриятлари
- ii. Жамоаларни Ўрганиш:
 - a. МФЙ Паспорти
 - b. Жамоа Манбалар Харитаси

3. Маҳалла Тараққиёт Гурӯҳи Сайловлари

- iii. Сайловолди Тадбирлар
 - a. Сайлов Жараёнини ўртоқлашиш учун Катта Йиғилиш
 - b. Сайлов Кўмитасини Ташкиллаштириш
- iv. Сайловлар
 - a. Умумжамоа Сайлови
 - b. МТГ Масъуллари Сайлови
 - c. МТГ Масъулларининг Вазифалари ва Мажбуриятлари

4. Манбалар/Ижтимоий-Иқтисодий Таҳлил

- v. Ижтимоий Таҳлил
 - a. Фаровонлик Таҳлили
 - b. Мавсумий Календар (айрим жамоаларда)
 - c. Саломатлик Таҳлили
 - d. Таълим Таҳлили

5. Қишлоқ Тараққиёти Режаси (ҚТР)

- vi. Жамоа Тараққиёти Режаси
 - a. Жамоатчилик иштирокидаги Жамоа Тараққиёти Режасини Таништириш
 - b. Асосий Натижаларни Кўриб Чиқиш

- c. Истикбол режасини Шакллантириш (Эркаклар ва аёллар)
 - d. Истикбол режасини Босқичларга Айлантириш
 - e. Босқичларни Ҳаракатларга Айлантириш
 - f. Истикбол режаси ва Босқичларга Нисбатан Устуворликларни Белгилаш
- 6. Сублойхани амалга ошириш - ЛАОҚ ва Техник Қўлланмада Қамраб Олинган**
- 7. Кенг қамровли Маҳаллий институтларни Ислох қилиш, камбағалларни қўллаб-қувватлаш Жамоавий Ҳаракатини ташкилаштириш ва Аёллар Иштирокини кучайтириш йўлида Ишлаш**
- a. МТГ Вазифа ва Мажбуриятларини Кўриб Чиқиш
 - b. МТГ Аралашувлари изчиллигини ва ҳ.к.з.ларга оид Қоидалар Жорий қилиш
 - c. ҚТР Истикбол режаси, Босқичлари ва Ҳаракатларини ҳамда МТГ ларнинг асосий Босқичлар ва Ҳаракатларга бўлган Жавобгарликларини Белгилаш
 - d. Босқичларни (ёки уларнинг бир қисмини) амалга оширишда зарурий бўлган инсон/жисмоний/моддий захираларни инобатга олиш
 - e. Асосий Ҳаракатлар учун Даврий Жадвални Тузиш
- vii. Ўзаро Кўмак/Хайрихоҳлик гуруҳлари
- a. Салоҳиятга эга бўлган хайрихоҳлик/Ўзаро кўмак гуруҳларини яратиш (Ота-оналар ва бошланғич синф ёшидаги мактаб болалари;)
 - b. Хайрихоҳлик/ўзаро кўмакни ташкил этиш ва сафарбар қилиш
 - c. Асосий фаолият майдонига диққатни қаратиш ва уларга эришиш учун (босқичлар ёки босқичларнинг муайян қисмлари) 1-3 кишилик гуруҳлар билан ишлаш
- viii. Гендер масалаларини Жамоатчилик доирасида кўтариш
- a. ҚФ лари барча ҳудудлардаги ёш хотин-қизлар билан учрашиб уларни ҳозиргача бажарилган машғулотлар билан таништиради ҳамда уларни ҳам жараёнга ҳисса қўшишларига эришади
 - b. Аёллар билан уларнинг асосий масалалари тўғрисидаги ҚФ муҳокамалари
- ix. Лойиҳани амалга ошириш учун МТГ Салоҳиятини Ўстириш (**бошқа қўлланмага қаранг**)
- a. Лойиҳа жамоасини тайёрлаш
 - i. харидлар
 - ii. лойиҳа менежменти
 - iii. АМИС(АМИМЧБАМ, КРАМ)
 - iv. ЭТХ

8. Мониторинг, Баҳолаш ва Ижтимоий Аудит

- x. Жамоатчилик Мониторинги Гуруҳи
 - a. Гуруҳни ташкил қилиш
 - b. ҚИРЛ, ва Ижтимоий Аудит бўйича ЖМ Гуруҳини Салоҳиятини Ошириш

- xi. ЖМ Жараёни
 - a. ЖМ кўрсаткичларини белгилаш
 - b. ЖМ Режасини лойиҳалаштириш
 - c. Маълумотларни тўплаш, таҳлил қилиш ва баёнот бериш
 - d. Натижалар билан Оммавий Йиғилишда ўртоқлашиш

- xii. Шикоятларни кўриб чиқиш
 - a. ШКЧМнинг оммавийлигини таъминлаш (ишонч телефони билан)
 - b. Шикоятлар қутиси ва шикоятлар реестрини яратиш

1. Қишлоқ Танланиши

ҚИРЛ доирасида Туман Танланиши учун Туман Лойиҳа Қўмитаси (ТЛҚ) масъул бўлади. Улар ҳар бир иштирокчи туманда ташкил этилади ва туманнинг "Обод Қишлоқ" давлат дастури ишчи гуруҳи (штаби) аъзоларидан иборат бўлиб, улар ўз навбатида 29 мартдаги 3630 сонли Президент қарорига кўра фаолият юритади. Туман ҳокимлари ТЛҚ раиси этиб тайинланади.

Қишлоқни танланишидан аввал КХ бош тренери (ёки Ҳукумат бошқарувидаги ҳудудлар ЛАОГ ходимлари) ТЛҚга Лойиҳа Амалиётлари Қўлланмаси ва Жамоани сафарбар қилиш бўйича қўлланма бўйича йўналиш беради, қолаверса истиқбол режалариидора, мақсад ва лойиҳа тамойилларини сингдиради ҳамда турли манфаатдор томонларнинг вазифа ва мажбуриятлари кўрсатиб ўтади.

ТЛҚ ҚИРЛ дастурига киришиб олгач, КХ бош тренери ва ЎРХ ЛАОГ ходимлари (Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати КХ ларсиз ижрони амалга оширадиган ҳудудларда) танланган ҳудудларда Туман Лойиҳа Қўмитаси билан қуйидагиларни аниқлаштириш ишларини бошлайди

1. "Обод Қишлоқ" ёки "Обод Марказ" давлат дастури амалга оширилаётган қишлоқларда ҚИРЛ доирасида молиялаштирилмаётганини;
2. Туман марказигача бўлган масофа; масофа минтақа релъефи ва (тоғлар ҳудудлар в.б.) ва/ёки воситалар (йўллар), иқлимий шароитларга (табиат инжиқликлари в.б.) анчагина боғлиқ бўлиши мумкинлигини
3. Узлуксиз ва яроқли артезиан ичимлик сувларисиз хўжаликлар сони (тумандаги давлат дастури мавжуд бўлмаган ва олис бошқа қишлоқларга нисбатан) бўйича нисбатан юқори фойизга эга қишлоқларни

Батафсил муҳокама учун Илова 1 га қаранг. Қишлоқларни танлаб олишда баҳолаш мезонларига урғу берувчи(олислик ва ичимлик сувидан фойдаланиш имконидан келиб чиққан) 3.2шаклга қаранг.

2. Жамоатчилик Тарғиботи ва Дастлабки Сафарбарлик

Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳасини қабул қилиб олиншида Жамоатчилик Тарғиботи ва Дастлабки Сафарбарлик тадбирлари ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Бу ишнинг асосий таркибий қисмлари ҚИРЛ истиқболли режалари, мақсадлари тамойилларини ҳамда Инфратузилма таклифларини жамоатчилик билан ўртоқлашиш, қолаверса турли жалб этилувчи тарафларнинг Вазифа ва Мажбуриятларини (Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш Вазирлиги, Туман Ҳокимиятлари, Кўмакдош ҳамкорлар, МФЙ ва МТГ, шунингдек фуқаролар) аниқлаб олишдир.

Жамоатчиликни таништириш тадбири 3 соатлик мажлисдан иборат бўлиб, унда ҳудудлардаги хўжаликларнинг энг камида ярми қатнашиши керак. Мажлисда турли хил плакатлардан мавзуларни ўртоқлашишда фойдаланиш ва ҚФ лари ҳар бир мавзу бўйича жамоатчилик ичига вақти-вақти билан кириб туриши мақсадга мувофиқ. Ўзаро муҳокамалар ва савол-жавоблар жараёни учун фуқароларга зарурий шароит яратиб берилиши керак. Ҳар битта плакат билан танишиб чиқилгач, ҚФ лари иштирокчилар ичидагилардан ўзлари тушунган нарсалар ҳақида қисқача айтиб ўтишни сўрашлари лозим Шу йўл билан ҚФ лар маълумотларни иштирокчиларга қандай етиб борганини аниқлаб, тушунмаганлар бўлса савол беришлари учун имконият яратади.

ҚФ лар ушбу мажлис Ҳар қандай катта бўлсада барча хўжаликларни қамраб ололмастидан келиб чиқиб, кейинги учрашувларда (Жамоа Манбалар Харитаси ва сайловолди учрашувларида) баъзи мавзуларга такрор тўхталиб ўтишлари мақсадга мувофиқ.

ҚФ лар жамоаси (6 та жамоа/қишлоқни қамраб олувчи) плакатлар жамланмасининг биттасини тайёрлаши мумкин, аммо, айрим плакатлар танишиб чиқиш эҳтиёжи юзасидан жамоатчиликда қолдирилади. Тарғибот-ташвиқот мажлиси учун инфратузилма менюсини тавсифлаб берувчи плакат жамоатчиликда қолдирилиши ва мувофиқ жамоат жойига осиб қўйилиши керак. **ҚФ лари Мажлис учун Плакатлар бўйича 1-Иловага қаранг.**

Тарғибот тадбирлари Таркибий Қисмлари

Фаолият 1: ҚИРЛ нинг Истиқбол режаси, Мақсад, ва Тамойиллари
1-Иловадаги 1-плакатга қаранг

Истиқбол режаси: ҚИРЛ қишлоқларни ривожлантиришга хисса қўшиш, Ҳукумат ва аҳоли ўртасидаги муносабатларни яхшилаш, ривожлантириш жараёнларида фуқаролар иштирокини кучайтириш ва асосий хизматлардан фойдаланиш сифатини ошириш орқали камбағалликни камайитиришга интилади.

Ҳукумат Инфратузилмани яратиш ва ислоҳ қилиш учун ва энг муҳим хизматларни яхшилаш йўлида ресурслар ажратади. Жамоатчилик қуйидагиларни ўз ичига олган рўйхатдан танлов қилиш имконини эга бўлади:

- оммавий ва ижтимоий инфратузилмани реконструкция қилиниши ёки катта бўлмаган кўламдаги қурилиши (шу жумладан мактаблар),
- ичимлик суви ва санитария, йўллар,
- йўлкалар, тротуарлар,
- қишлоқ йўллари дренаж ва тошқинларга мослашувчанлик тизими,
- кўприклар (10 метргача бўлган узунликдаги)
- кўчаларни ёритиш тизими,
- қаттиқ чиқиндиларни тасарруф қилиш,
- антенналар ва симсиз интернет хизматлари хариди,
- автобус бекатлари ва терминалларини қуриш ёки таъмирлаш
- энергия таъминоти ишлари.

Маън қилувчи рўйхат эса бино қурилиши ва таъмирлаш ёки одамларни кўчириш ва кўчишини талаб қилувчи ҳар қандай сармояни ўз ичига олади; бундан ташқари, ҳар қандай қўриқланувчи ҳудуд, ўта муҳим аҳамиятга эга муайян майдон ёки маданий ва ижтимоий-нозик участкалар учун лойиҳалаштирилган суб-лойиҳалар, қолаверса халқаро сув йўллари таъсири бўлган сублойиҳалар ушбу маън қилувчи рўйхатдан жой олади. Жамоатчилик энг зарурий деб топилган хизматларни қишлоқнинг барча маҳаллаларини (кўчаларини) жалб қилувчи жамоавий жараён орқали долзарблигига кўра белгилаб олади.

Лекин, Ҳукуматнинг ҳаракатлари Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳасининг фақатгина бир қисми холос, Маҳалла Фуқаролар Йиғинлари (МФЙ лар) ва Маҳаллани Ривожлантириш Бўлимлари (МТГ лар) ҳамда Жамоачидаги шахсларнинг ҳам бажариши керак бўлган вазифалари талайгина. Ишнинг энг салмоқлиси – хизматлар ҳар бир оилага кириб боришида ҳукуматга кўмак бериш, инфратузилмани қураётган пудратчиларни назорат қилиш, кенг қамровли маслаҳатлар беришга тайёр туриш, ҳамда аҳолининг камбағал қисми манфаатларини ҳимоя қилиш– МФЙ лари ва МТГ ларга боғлиқ. МФЙ лари вазифалари ўз жамоалари манфаатларини юқорида доираларга олиб чиқиш туман ҳокимиятларига ҚИРЛ лойиҳалари тўғрисида ҳисобот бериш, маҳаллий ҳамжамият аъзоларига дастурни тушунишга ёрдамлашиш ва инфратузилмани тегишли муассасаларга топширишдан иборат. МТГ лар вазифалари Қишлоқ Тараққиёти Режаси (ҚТР) бўйича қишлоқдаги барча маҳалла вакиллари иштирокида кенг қамровли ва аҳолининг камбағал қатламига қаратилган маслаҳатлар берилишига ишонч ҳосил қилиш, кенг қамровли йиғилишлар ўтказиш, жамоатчилик таҳлилинини тушуниш ва тақдим этиш, суб-лойиҳаларнинг амалга оширилишини назорат қилиш ҳамда суб-лойиҳа бўйича тендер Кўмитаси аъзоси бўлиш кабилардан иборат.

ҚИРЛ Ҳукумат ва Ўзбек халқининг ҳамкорлиги бўлиб, камбағаллик даражасини камайтириш ва қишлоқларда яшовчиларни ўзини тиклаб олиши учун ҚИРЛ вакиллари томонидан ҳар томонлама қўллаб қувватланади. Бу ҳукумат ва халқнинг мажбуриятлари мавжудлиги ва уларнинг энг асосийлари қуйидагилардан иборат эканини аниқлатади: Ҳукумат ресурслар билан таъминлайди, қўллаб-қувватлаш ва йўл-йўриқ кўрсатади, МФЙ

лар ва МТГ лар эса жамоавий муассасалар ўлароқ сайланган аёл ва эркакларнинг ҳамжихатликда ишлаётганига, улар орқали ресурсларнинг ҳаққоний ва адолатли тақсимланишига ва камбағал аёллар, эркаклар ва болалар ўзига тўқ эркаклар, аёллар ва болалар каби ҳукуматнинг жадвал, дастур ва хизматларидан манфаат кўраётганига ишонч ҳосил қилмоғи лозим. Сайланган хотин-қизлар аъзоларини МТГ лар ва жамоалардаги ижтимоий таҳлил ва режалаштириш мажлислари таркибига киритиш аёлларнинг замон билан ҳамнафас эҳтиёжларини ривожланиш жараёнига алоқадор ҳолда кўрилиши ва инобатга олинишига ишонч ҳосил қилиш учун жуда муҳимдир. Шу йўл билан, Ҳукумат жараёнда иштирок этаётган жамиятлардаги барча фуқароларнинг соғлом ҳаёт кечиришлари, ўз имкониятларини рўёбга чиқаришлари ва фаровон келажак кура оладиган ўқимишли болаларни тарбиялашлари учун энг муҳим ривожланиш эҳтиёжларини инобатга олади.

Мақсадлар: Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси (i)асосий инфратузилма ва хизмат турларини яхшилашга ҳамда (ii) кўзланган қишлоқ аҳоли пунктларидаги жамоа иштирокидаги маҳаллий бошқарувни кучайтиришга интилади.

Ресурсларни йўналитириш ва қўллаб-қувватлаш орқали Ҳукумат танланган қишлоқларга керакли воситалар етиб боришига ва МФЙ лар ва МТГ лар ривожланиш жараёнларига бошқош бўлишига ҳамда барча эркаклар, аёллар, ёшлар ва болалар ривожланиш ташаббус ва ҳаракатларига қатнашаётганига ишонч ҳосил қилади. Жамоалар ривожланишни режалаштириш ва мониторинг жараёнларида шу жумладан ҳукуматнинг асосий хизматларини тақдим этишда қатнашадилар. Шу билан бир пайтда, МТГ турли гуруҳлар (шу жумладан кам таъминланган оилалар) билан ишлаб, ўрганиш ва маълум бир гуруҳ вакилларининг ривожланишига ёки оёққа туришига халақит берадиган муҳим муаммоларни аниқлаш ва биргаликда ушбу тўсиқларни ҳал қилиш чораларини топишга ҳаракат қилади.

Тамойиллар: ҚИРЛ ва Ҳукумат фаолияти (турли босқичларда), сайланган субъектлар (МФЙ лар ва МТГ лар), Кўмакдош ҳамкорлар ушбу тамойилларга биноан иш олиб боради:

1. Фуқаролар ва Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати ривожланиш йўлида ҳамкорлар сифатида ўзаро ҳамжихатликда иш кўрадилар
2. МФЙ лар ва МТГ лар ўзларига қарашли бўлган жамоаларда ривожлантириш жараёнларини олиб борадилар ва назорат қиладилар ҳамда барча ташқи ресурсларни улар вакили бўлган субъектлар, ҳукумат ва донорларга тақсимланиши ва улардан фойдаланиш юзасидан ҳисобот бериб борадилар.
3. Ресурсларнинг адолатли ва ҳаққоний тақсимланиши ҳамда хизматларни етказиб бериш кафолатланиши, қолаверса элитани эгаллаб олинишининг (оз сонли кишилар учун ресурслар ажратилиниши ва тақсимланиши) олди олиниши зарур.
4. Ижтимоий жавобгарлик ва ҳалоллик мукофотланади, фирибгарлик ва маблағларни суистеъмол қилинишининг эса олдини олиш керак ва бу ҳукумат томонидан молиялаштиришни беҳуда кетишига олиб келиши мумкин.
5. Жамоаларда ривожланиш жараёнлари жамоавий, комплекс, ўқув-машғулотлари ва ҳаракатга ундовчи кўринишда ҳамда шаффоф, мақсадли бўлади

6. МТГ сайловлари ошкора ва ҳаққоний бўлиши шарт
7. Қишлоқ Тараққиёти Режаси аёлларнинг муаммоларини ҳам инobatга олиши керак, шу жумладан камбағал, уйда эътиборсиз қолиб кетаётган ва ҳимоясиз аҳоли қатламларини ҳам назардан қочирмаслик лозим.

Инфратузилма ва Хизматлар Менюси

Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг Иқтисодий Тараққиёт ва Қамбағалликни Қисқартириш ...Вазирлиги халқ маблағларини оммавий инфратузилмаларни қуриш ёки мавжудларини яхшилишга йўналтиради. Жамоалар асосий хизматлар менюсига эга бўладилар ва ундан қуйидагиларни танлашлари мумкин:

Асосий ва иқлимга мослашувчан инфратузилма ва хизматлар сублойиҳаларига оид сармоялар қуйидагилардан иборат: (i) мавжуд қишлоқ ичимлик суви таъминоти ва санитария тизимларини янгилаш улардан фойдаланиш миқёсини кенгайтириш учун инновацион, қишлоқ ичимлик суви таъминоти ва санитария хизматлари кўрсатилишини муқобил моделлар орқали ислоҳ қилиш; (ii) жамоат биноларини энергия унумдорлиги йўлида қайта жиҳозлаш; (iii) ижтимоий инфратузилмани реконструкция қилиш; (iv) учламчи йўллар, йўлкалар ва тругуарларни реконструкция қилиш; (v) йўл дренаж тизимлари ва қишлоқ йўлларининг тошқинларга мослушувчанлигини мустаҳкамлаш; (vi) кўприкларни таъмирлаш ва қуриш (vii) кўчаларни ёритиш тизимини такомиллаштириш (viii) жамоат жойларига қулайликлар киритиш; (ix) қаттиқ чиқин билан ишлаш тизимлари; (x) жамоатчиликка қулайликлар яратаётган воситаларни кичик ўзгаришлар билан қайта қуриш; (xi) симсиз интернет хизматлари таъминоти учун антенналар ўрнатиш; (xii) автобус терминаллари ва бекатларини қуриш ёки янгилаш; ва ниҳоят (viii) энергия таъминоти ишлари.

Маблағ ажратилиши қишлоқ учун жон бошига ўртача 124 АҚШ доллари (танланган қишлоқлардаги аҳоли сони аниқлангандан кейин маблағ миқдори ўзгариши мумкин) миқдориди маблағни ажратиш қондасига асосланади. Бу маблағлар Қишлоқ Тараққиёти Режасида кўрсатилган турли сублойиҳаларни молиялаштиришда ишлатилиниши мумкин (ҚФлари биринчи йиғилишданок ҳар бир қишлоққа ажратилган маблағларни эълон қилишлари ва ажратилган маблағлар билан постер тайёрлаб, қишлоқда қолдиришлари шарт).. Қишлоқлар ресурсларни бирлаштиришлари ва керакли жойларга ҳамда экологик ва ижтимоий хавсизлик чоралари сиёсати доирасида сарфлашлари мумкин. Танланган сублойиҳалар инфратузилмага бўлган эҳтиёжлар ва уларга нисбатан қарашлардаги жамоаларнинг шахсий баҳолари ва таҳлили асосида амалга оширилади, ундан сўнг маҳаллий ҳамжамиятни таҳлил қилиш, режалаштириш (шу жумладан сублойиҳаларга приоритетлар белгилаш), ҚИРЛ сублойиҳалари мониторинги ва ижтимоий инфратузилмани сақлаб туриш (жамоаларга) ва юқорига (ҳукумат ва донорларга) йўналган қарорларни инobatга олувчи комплекс, жамоавий, шаффоф жараёнлар орқали амалга оширилади.

Қамров ва Камбағалликни даражасини қисқартиришнинг Долзарблиги

Ўзбек қишлоқларидаги инфратузилмаларнинг катта қисми нотўғри таъмирланиш ва ҳатто нотўғри фойдаланиш муаммоларига дучор қилинган. Натижада, айрим уй хўжаликлари саломат ҳаёт кесиришлари учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга жаоат инфратузилмалари ва

хизматларига эга эмас. Масалан, ичимлик суви ва санитария, жамоадан одамлар ва товарларни олиб чиқиш ёки олиб кириш учун транспорт хизматларидан фойдаланиш имконини берувчи йўлчалар ва йўллар, жамоаларни тоза ва туриб қолувчи қўлмақларсиз сақлаш учун самарали дренаж ва қаттиқ чиқиндиларни бошқариш тизими, одамларнинг мол-мулкани яхши сақлаш учун тошқинларга мослашувчанлик тизими; хавфсиз электр уланишлари ва кўчуларни ёритиш тизими. Камбағал қатламлар хизмат кўрсатишдаги бу узилиш ва бўшлиқлардан турлича даражада азият чекадилар ва мустақил равишда улар учун хизмат ҳақи тўлайдиган ҳоллари ҳам йўқ; айти дамда ўзига тўқ уй хўжаликлари эса қўл насослари, ҳожатхоналар ўрнатиши, ўз уйлари атрофидаги дренаж тизимини яхшилаш учун маблағ ажратишлари мумкин.

АСОСИЙ МАНФААТДОР ТОМОНЛАРНИНГ ВАЗИФА ВА МАЖБУРИЯТЛАРИ

Ушбу қисм Иқтисодий тараққиёт ва Камбағалликни Қисқартириш Вазирлиги, Вилоят ва Туман Ҳокимиятлари, МФЙ лари ва МТГ лар, Танланган Қишлоқлар фуқаролари, Қўмақдош Ҳамкорлар (Қишлоқ Фасилитаторлари ва Қишлоқ Муҳандислари), ЯМХИК ва Қурилиш Компаниялари Вазифа ва Мажбуриятларига эътибор қаратади.

Жамоаларни Тушуниш: ҚФ лар ва ҚМ фаолияти дастлабки йўлга қўйиш ишларида

Бу фаолиятдан мақсад сайловчилар сонини аниқлаш (МТГ сайлоаи учун) ва Маҳалла ва улардаги хўжалиқлар сонини билиш учун аҳоли ҳақида маълумот тўплашдир. Бу жамоатчилик таҳлил иши(харатилаш, фаровонлик таҳлили, таълим ва саломатлик таҳлили) барча ҳудудлар ва хўжалиқларни қамраб олиш имконини беради Юқорида кўрсатиб ўтилган келтирилган ҚИРЛнинг Жамоатчилик Тарғиботи ва Огоҳликни Кучайтиришдан кейинги КХ ҚФ лари ва Муҳандисларининг ҳаракатлар изчиллиги қуйидагича бўлади:

1. Муҳим маълумотларга эга бўлиш учун МФЙ паспортини кўриб чиқиш (1-ташриф амалиётларинг таркибий қисми):
 - a. хўжалиқлар сони
 - b. мактаб ёшидаги болалар сони
 - c. боғча ёшидаги болалар сони
 - d. хусусий фермерлик ерларида гектарлар сони
 - e. нафақадаги Кексалар сони
 - f. бевалар сони
 - g. имконияти чекланганлар сони
 - h. муҳожир ёки кўчиб кетганлар сони (бу маълумот кейинчалик ҳар бир маҳалла учун аниқланиши ва ушбу шахслар сайловчилар рўйхатидан ўчириб юборилиши учун керак)

(Изоҳ: Жамоадан келиб чиқиб, МФЙ паспортидаги айрим маълумотлар бутунлай тўғри бўлиши ёки бўлмаслиги мумкин; лекин ҚФ лар учун барибир жамоатчилик тўғрисида кенг тушунча ҳосил бўлиши учун энг яхши йўл шу) Шу боисдан ҳам, маълумотларни таҳлил қилиш давомида умумлаштириш/текшириш зарур. Тўпланадиган маълумотлар Уй хўжалиқларини текшириш 3.4 шаклида келтирилган.

2. *Жамоа Манбалар харитаси (2- Таширф)*

Қишлоқни Хариталаштириш топширилган ҳудуддаги лойиҳа/дастур ҳаракалтарини ташкиллаштиришдаги асосий қадамдир Шу каби харита манбаларнинг жисмоний жойлашувини акс эттиради мактаблар (оммавий, хусусий, диний), асфалтлаштирилган ва асфалтлаштирилмаган йўллар, сув манбалари, электр тармоқлари, ва ҳ.к.з.лар. Шу жумладан сайланган вакиллар ва жамоада ишлаб турган ҳар қандай ташкилот қамраб олиниши мақсадга мувофиқ. Хариталаш жараёни бир нечта мақсадларга хизмат қилади: а) асосий статистикага эга бўлиш: Уй хўжаликлари сони, б) жамоа аъзолари билан самарали, шаффоф ва аниқ тарзда жамоа манбалари ва асосий манфаатдор тарафларни хариталаш, с) МФЙ раиси, котибияти ва бошқа аъзолари ўртасидаги ўзаро ва уларнинг жамоалари билан бўлувчи муносабатларини кузатиш. Энг муҳими, бу харитадан режалаштириш мажлисларида ҚИРЛ нинг ривожлантириш маблағларини адолатли тақсим қилиниши ва ҳеч қандай ҳудудда режалаштириш жараёнларига оид ноҳолисликлар бўлмаслигини кафолатлашда фойдаланиш мумкин.

ҚФ лари диққатига: жамоаларда Жамоа Манбалар Харитасини яратиш учун 2-Иловага ҳамда маълумотларни тасдиқлаш ва харитани яқунлашни қандай амалга оширишнинг босқичма-босқич йўл-йўриқлари учун 3-Иловага қаранг.

3. Маҳалла Тараққиёт Гуруҳи Сайловлари

Тавсифлар

Сайлаш ҳуқуқига эга Сайловчилар:

- Ўзбекистон Фуқаролари бўлишлари керак
- 18 ёшга тўлган бўлишлари керак
- Маҳаллий ID га (паспорт, ҳайдовчилик гувоҳномаси, ҳарбий ID, туғилганлик ҳақида гувоҳнома) эга бўлишлари ёки 2 нафар Сайлов Комиссияси аъзолари ушбу шахсни ушбу ҳудудда яшашини тасдиқлаши керак.
- Тегишли жамоада бевосита МТГ сайловлари олдидан камида 1 йил доимий яшаш жойига эга бўлиши керак (Яқинда муҳожирликдан қайтганлар истисно бўлади ва уларнинг доимий яшаш муддати талаби 3 ойгача қисқартирилгандир);
- Сайловчининг асосий истиқомат жойи ушбу жамоада бўлиши керак.

МТГ аъзолиги Мезонлари:

- Юқорида келтирилган сайловчига хос барча сифатларни ўзида жамлаган бўлиши;
- МТГ аъзоси сифатида ишлаш учун етарли вақт ва истакка эга бўлиши;
- МТГ аъзоси вазифа ва мажбуриятларини зиммасига олишни имзолашга тайёр бўлиши лозим

- Миллий мажлис ва вилоят кенгашида тайинлаган лавозимга эга бўлмаслиги лозим;
- Жамоа аъзолари ўртасида бажарган ишларида адолатлилик, ишончлилик, очиқлик, ҳисобдорлик бўйича яхши нуфузга эга даб танилган бўлиши керак;
- Етакчилик сифатларига эга бўлиши
- Ўзи вакил бўлаётган жамоанинг ва бошқа бўлинма МТГ ларининг барча аъзолари билан ишлашга лаёқатли бўлиши керак

Сайлов Қоидалари

- 1) Ҳар бир ҳудуд Сайлов Комиссияси аъзоси сифатида 1 нафар эркак ва 1 нафар аёл кишига эга бўлади
- 2) 50 тагача уй хўжаликлари яшаётган ҳудудлар учун МЛҚ га бир нафар эркак ва бир нафар аёл аъзо бўлади. 51-100 уй хўжаликлари учун эса, икки нафар эркак ва икки нафар аёл, 101-150 уй хўжаликлари учун эса уч нафардан эркак ва аёл аъзолар бўлади.
- 3) Сайлов Комиссияси аъзолари кўнгиллилар сафида бўлишлари ва МТГ аъзолигига сайлана олмасликлари керак (манфаатлар тўқнашуви сабабидан)
- 4) Ҳар бир уй хўжалиги сайлов вақтидан бирмунча аввал хат кўринишида огоҳлантириб қўйилади.
- 5) Маҳалла Тараққиёт Гуруҳи (МТГ) вазифа ва мажбуриятлари жамоатчилик ичида осиб қўйилади ва сайловолди учрашувларида намойиш этилади ҳамда нусхалари сайланган кишиларга тарқатиб берилади.
- 6) Ҳар бир ҳудуд сайлаш ҳуқуқига эга фуқаролар/салоҳиятга эга МТГ аъзолари рўйхатини сайловдан икки кун олдин жамоат жойига осиб қўйиши лозим. Сайлов Комиссияси аъзолари аниқ ва тиниқ белгилаб қўйилишлари одамлар янглишиб уларга овоз бериб юбормаслиги учун ўта муҳим.
- 7) Ҳеч қандай сайловолди кампанияси руҳсат берилмайди
- 8) Ҳар бир сайловчи фақатгина ўзининг сайлов ҳудудида овоз беради
- 9) Сайловчилар фақатгина ўз ҳудудида яшовчи шахсларга овоз бера олади
- 10) Овоз бериш кабинкаси 2 соатга очиқ бўлади
- 11) Овоз бериш одамлар учун қулай, шу жумладан кунбай ишловчилар ва кам маошли ёки ҳимоясиз хўжаликлар эгалари учун ҳам қулай бир кунга белгиланиши жоиз.
- 12) Ҳар бир ҳудудда битта МТГ нинг аёл аъзолари ва яна битта, МТГ нинг эркак аъзолари учун бюллетен қутилари бўлади.
- 13) Ҳар бир бюллетен қутиси сайлов олдидан бўш эканига ишонч ҳосил қилиниши учун Сайлов Комиссияси аъзоси томонидан текширилиши шарт.
- 14) Бюллетен қутилари олдидаги Сайлов Комиссияси аъзолари ҳудуд сайловчилари рўйхатидан ким овоз бераётганини белгилаш, овоз берганлардан ўзларининг исмлари қаршисида имзоларини олиб қолишда фойдаланади.
- 15) Агар сайловчининг исми рўйхатдан чиқмаса, шахсини тўғри тасдиқлаб, унинг исми ҳам рўйхатга киритиб қўйилади.
- 16) Ҳар бир сайловчи ўз бюллетенини ўзи тўлдиради ва қутига ташлайди
- 17) Ҳар бир сайловчи муҳрланган, сайлов бюллетенлари бланкени қабул қилиб олади

- 18) Сайловчилар бюллетенга ундаги фақат бир кишининг исмини тўлиқ ёзади. (Ҳар бир бюллетен учун бир исм)
- 19) Барча тўлдирилган бюллетенлар махсус қутига солиниши керак
- 20) Сайлов ярқли деб топилиши учун ҳудуддаги овоз бериш ҳуқуқига эга кишиларнинг камида 60 % қисми овоз берган бўлиши шарт.
- 21) Сайлов комиссияси аъзолари ва ҚФ лар овозларни санаб, сайлов ўтказилган кун натижаларни ҳам эълон қиладилар.
- 22) Бюллетенлар билан тўлдирилган сайлов қутилари бирор бир марказий ерга (масалан масжид) олиб борилиши ва санок ишлари ўша ерда олиб борилиши керак.
- 23) Агар энг кўп овоз олган номзод лавозимидан бош тортса, лавозим овозлар сони бўйича ундан кейинги одамга ўтади.
- 24) Агар 2 киши бир лавозим учун бир хил овоз тўпласа, ва уларнинг иккиси ҳам бу ўринга даъвогар бўлса, демак иккинчи босқич сайловини зудлик билан ўтказиш жоиз.
- 25) Сайловлардан сўнг, етакчилар ўзларини жамоатчиликка таништиришади.
- 26) Ютиб чиққанлар таништирилгач, агар вақт етарли бўлса, янги сайланган МТГ аъзолари раис, унинг муовини ва котибиятни яширин бюллетенлар ёрдамида тайинлашади.
- 27) Раис ва раис муовини эркак ва аёллардан иборат ва котибият ҳар қандай таркибда бўлиши мумкин.
- 28) МТГ аъзолари уч йиллик муддатга эга бўлади

Сайлов Жараёни:

Сайловлар ҳудудлар бўйлаб ташкил қилиниб, қишлоқдаги ҳар бир ҳудуд аҳолиси фақат 1 эркак ва бир аёлга уларни Маҳалла Тараққиёт Гуруҳи (МТГ) вакили сифатида танлаб олиш учун овоз беради. Бир ҳудуддаги ҳар 50 хўжалик учун қўшимча 1 эркак ва 1 аёл сайланади. Сайловлар ҚФ лар томонидан бир нечта ташрифларни (2 сайловолди ва 1 сайлов куни ташрифи) ва амалга қўйилиши керак бўлган қадамлар йиғиндисини талаб қилади. (қуйироқда батафсилроқ кўринг): ҚИРЛ фасилитаторлари МТГ сайлов жараёни ва АБТга юклашланадиган натижаларни ҳужжатлаштирган 3.7 шаклни тўлдиришлари керак.

4. Ижтимоий-Иқтисодий Таҳлил

Фаровонлик Таҳлили

Фаровонлик Таҳлили жамоани тушиниш учун жуда муҳим. Унинг камбағаллик даражаси, жамоадан узилиш ва камбағалликни турли кишиларга турлича таъсирлари билан ҳисоблашиш зарур. Фаровонлик Таҳлили инсонларнинг камбағаллик борасидаги қарашларини ўзида акс эттирувчи муаммолар ва кўзда тутилган фаолиятларни улар ёрдамида тадқиқ қилиш мумкин бўлган турли синфлар ва Ҳайрихоҳлик гуруҳларини аниқлашнинг муҳим жамоавий методидир. Бу ерда урғу берилаётган Фаровонлик Таҳлили субъективдир, чунки ҳар бир Жамоабунинг ўзининг мезонларига таяниб белигилайди. Нима бўлганда ҳам, лойиҳаларга бу ерда урғу берилаётган таҳлиллар хўжаликларнинг қуйи

икки ёки уч тоифасидан ўнинг "таъсир" доирасига кирувчиларни аниқлаш имконини беради. (ҚФ лар диққатига: босқичма-босқич йўл-йўриқлар учун 5-Иловага қаранг)

Мавсумий календарь

Мавсумий календарь турли гуруҳлар ёки бутун жамоага таъсир қилиб турувчи даврий юз берувчи муаммолар таъсирини аниқлаб олиш учун яхши машғулот бўла олади. У шу жумладан, турли гуруҳлар қачон камроқ банд бўлиши ва танланган ҳаракатларни амалга ошириш учун киришишга мос вақтларни аниқлашда ҳам кўмак беради. Бизнинг мақсадимиз йўлида, мавсумий календарьдан энг камбағал уй хўжаликлари меҳнат мавсумининг авжида қайси экин турларини етиштиришини аниқлашда, қолаверса иш ҳам, даромад ҳам бўлмайдиган сушт мавсумларни белгилашда ва уй хўжалиқларининг иқтисодий тангликни енгиб ўтиш стратегияларини ўрганишда фойдаланиш мумкин. У яна шуниси билан муҳимки, учрашувлар сонини одамларнинг бандлигига қараб ташкиллаштириш ва улар банд пайтда бироз чеклашлар киритиш ёки улар бўшроқ пайтлари изчилликда ишлаш бўйича режаларни ҳам тузиб олишга ҳисса қўшади.

Ушбу жараён инқироз пайтида етарлича ер майдонига эга бўлмаган ва бундай шароитда уларнинг кимлардан ёрдам кутишларини аниқлашда ҳам асосий воситадир. Яхши ўзлаштирилганда ушбу машғулот ўзига тўқ ва камбағал кишилар орасидаги муносабатни ҳам илғаб олишга сабаб бўлади. (ҚФ лар: босқичма-босқич йўл-йўриқлар учун 6-Иловага қаранг)

Саломатлик Таҳлили

Саломатлик таҳлили камбағал оилалар турмушидаги саломатликка таъсири бўлган жиҳатларни тадқиқ қилишнинг ажойиб йўли. Бу каби таъсирлар иқтисодий, ижтимоий, жисмоний ва руҳий фаровонликни ўз ичига олади ва ишда сарф бўлган кунлар, йўл кира билан боғлиқ ҳаражатлар, тиббиёт, шифохона/шифокорларга кетган чиқимлар, ҳаражатларни қоплаш учун олинган кредитлар, пул тўланмайдиган ишларни (ишлаб чиқаришдаги топшириқлар) бажаришга олиб келувчи жисмоний ҳолсизлик, ва танани аста-секин емирилиши, ўз оиласи рўзгорини тебрата олмаслик, жамоадан узилиб қолганлик, ҳимоясизлик ҳисси ва айрим ҳолларда умидсизлик ва аччиқланиш кабиларни ҳам қамраб олиши мумкин. Камбағал уй хўжалиги ичимликка яроқсиз сувлар оқибатида тез-тез даврий/муттасил сув орқали ўтадиган касалликлардан азият чекади (Ўзига тўқ ва ўртаҳол аҳоли эса етарли маблағлари сабаб қўл насослари ўрнатишга кўпроқ мойил бўлишини ҳам назардан қочирманг).

Ўзбекситоннинг пахта атрофидаги ўтмиш тажрибалари (кимёвий моддалар, мажбурий меҳнат, ичимлик суви инфратузилмаларига маблағ ажратмаслик, арзимас бадал пуллари) пахта ишчилари ва теримчиларнинг саломатлигига жиддий таъсир кўрсатган. Шу боисдан ҳам жамоалардаги пахта ишларида кунлик ишчилар сифатида меҳнат қилаётган кишиларни бошқаларга нисбатан батафсилроқ ўрганишимиз мақсадга мувофиқроқдир. Бу жамоанинг ривожланиш режаларига ҳисса қўшувчи таҳлилнинг муҳим қисми бўлади. ҚФ лар диққатига: (босқичма-босқич йўл-йўриқлар учун 7-Иловага қаранг)

Таълим Таҳлили

Таълим таҳлили ҳар бир уй хўжалигидаги мактабгача (болалар боғчаси) ва мактаб ёшидаги болаларнинг сонини ва улар ўзлари қатнайдиган мактабга боришлари учун қанча масофани босиб ўтишини аниқлашда фойдаланилади. Маълумотлар МТГ томонидан тўпланади ёки маълумотлар тўпланишини у томонидан назорат қилиб борилади. МТГ кўнгиллилардан махсус бланкларни тўлдиришда ёрдам қилишларини сўраши мумкин. (ҚФ лар диққатига: босқичма-босқич йўл-йўриқлар учун 8-Иловага қаранг)

5. Қишлоқ Тараққиёти Режаси

Қишлоқ Тараққиёти Режаси (ҚТР) ни тузишдан мақсад жамоаларни умумий узоқ муддатни кўзлаган истиқбол режасини қабул қилишини, шу жумладан унга эришиш йўлидаги стратегия ва фаолиятларини кафолатлашдир. **ҚТР кўпчилик билан ўтказилган (турли қатламлар иштирокида) жамоатчилик ўрасидаги турли машғулотларга асосланган бўлиши керак (Манбалар Харитаси ва Фаровонлик Таҳлили), қолаверса, кичикрок, бир-бирига яқин гуруҳлар машғулотларига ҳам таянади (Саломатлик Таҳлили ва Таълим Таҳлилинини Баҳолаш).** (қуйироқда ҚТР плакатига қаранг)

Барча ҳудудларнинг МФЙ ва МТГ аъзоларини ўз ичига олган каттароқ учрашувларда (200 гача иштирокчи бўлганлари) таҳлиллар умумлаштирилади ва асосий натижалар МТГ аъзолари томонидан келишиб олинади. Ҳар бир таҳлил учун асосий натижалар (мисол учун, ичимлик сувсиз уй хўжаликлари/худудлар сони) ҳар бир машғулот учун плакатда акс эттирилиши лозим.

Режалаштириш гуруҳларида ҳар бир таҳлилга алоҳида битта катта плакат учун натижаларни умумлаштириш керак.

- Манбалар Харитаси инфратузилмаларни аниқлайди/жамоадаги бўшлиқларни тўлдиради
- Фаровонлик таҳлили камбағал ва ўта камбағал оилаларни алоҳида белгилаб, жамоадаги камбағаллик хусусиятларини аниқ ва тиниқ қайд этиб ўтади.
- Мавсумий календарь (камбағал қатлам вакиллари гуруҳлари томонидан ўтказиладиган) ишсизлик ва даромадсизлик вақтларидаги қийинчиликларни енгиб ўтиш механизмлари ва стратегияларини алоҳида қайд этади.
- Саломатлик таҳлили жамоадаги саломатликка оид жиддий муаммоларга урғу бериб ўтади
- Таълим даражасини Баҳолаш мактабгача ва мактаб ёшидаги болалар, уларнинг мактабларидаги аҳвол ҳақида тўхталади

Истиқбол режаларини шакллантириш

Ҳар бир плакат тақдироти ва муҳокамасидан сўнг ва асосий масалалар бўйича бир тўхтамга келинган, каттароқ гуруҳда жамоатчилик масалалари ва эҳтиёжлари борасида турли ракурслардан нуктаи назарлар шаклланади. Каттароқ гуруҳ энди кичикрок гуруҳларга

бўлиниб, улардан бирор қарашни ифодаловчи таъкидни шакллантириш сўралади ва ўз навбатида гуруҳлар тақдимотдаги умумлаштирилган турли таҳлилларни инобатга олган ҳолда ишлашлари лозим. Турли нуқтаи-назарлар кейинроқ бир тушунча ёки қарашни шакллантириш йўлида жамланади.

Истиқбол режаларини Босқичларга Айлантириш

Истиқбол режалари кейинчалик маълум ўлчовларга эга босқичларга бўлиб олинади (Бунда аёлларнинг нуқтаи-назарлари асосида шаклланган босқичлар ҳам бўлмоғи жоиз).

Босқичлари Рейтинглаш Мезонлари:

1. Хизматлардан фойдалана олмаётганлар ва сармоялар киритилгач улардан фойда олаётган инсонлар сони.
2. Ўз ҳолига ташлаб қўйилган ҳудудлар/майдонларга устуворлик беринг, масалан ичимлик сувидан қисилган ёки хавфсиз электр тармоқларига эга бўлмаган муаммоли нуқталар.
3. камида бир (ёки ундан кўпроқ босқич) аёлларнинг танлови асосида бўлиши керак
4. Инвестиция/Босқич фуқаролар учун салбий ижтимоий ва иқтисодий таъсир кўрсатмаслиги

Босқичларни Ҳаракатларга айлантириш (масъул манфаатдор тарафлар)

(ҚФ лар диққатига: ҚТР бўйича босқичма-босқич кўрсатмалар учун 9-Иловага қаранг)

6. [Кенг қамровли Маҳаллий институтларни Ислоҳ қилиш, камбағалларни қўллаб-қувватлаш Жамоавий Ҳаракатини ташкилаштириш ва Аёллар Иштирокини кучайтириш борасида иш олиб бориш](#)

Маҳаллий институтларни Кучайтириш

МТГ лар янги тузилган ташкилотлар бўлиб, МФЙ лари билан қишлоқларни ривожлантиришда ҳамжиҳат фаолият юритади. МТГ лар шунингдек, ўзларининг вазифа ва мажбуриятларини амалга ошириш учун салоҳиятни ўстиришни ҳам талаб қилади ҳамда ўзаро муносабатларни ўрнатиб ушбу муносабатлар изчиллигини мувофиқлаштириб борди. Бундан ташқари, улар ҚТР ни кўриб чиқиш ва жамоатчилик билан келишиб олинган ҚТР истиқбол режалари, босқичлари ва ҳаракатларига нисбатан ўз жавобгарликларини аниқлаб олишлари зарур. ҚТР га эришиш йўлида улар моддий захиралар/ кўмаклар қай тариха жалб қилинишига оид масалаларни ҳам инобатга олиши зарур, чунки бу жиҳат ҳам ҚИРЛ томонидан молиялаштирилмайдиган жамоаларни ривожлантириш мақсадларига эришиш учун муҳим. Ва ниҳоят, МТГ лар ҳаракатлар учун вақт графиги ўрнатиб, вақти-вақти билан уларнинг иш суръатларини текшири бориши зарур.

МТГ ташкилотчилигини шакллантириш жараёнинининг муҳим қисмларидан бири МТГ нинг аёл аъзоларининг ўзлари вакил бўлаётган жамоадаги аёллар заруратларини кўтариб

чиқа олишлари масаласини кафолатлашдир. Бу аёллардан журъатлироқ бўлишларига, фикрларини инобатга олиниши ва қарор қабул қилинишида иштирок этишга эришишларини талаб қилади. Буни назарда тутган ҳолда, МТГ ҳар йили ўзларидаги ўсишни (етуклик) баҳолаш учун Институционал Етуклик Индекси Механизмини ўтказиб туради. ҚИРЛ нинг ИЕИ нафақат МТГ ларни баҳолаши учун ишлаб чиқилган механизм, балки ўрганиш жараёнига айланадиган ўз-ўзини баҳолаш инструменти дир. Унинг ёрдамида сайланган аъзолар ўз фаолиятлари ва муносабатларини кўриб чиқиш учун ўз-ўзини англашда қатнашади.¹МТГ лар сайланганларидан (ташқил топганларидан) 6 ой ўтиб ва дастур ниҳоясига етгунча ҳар йили бир мартаба ўз-ўзини баҳолаш жараёнини ўтказишлари керак МТГ ни ИЕИ жараёнидан олиб ўтиш ҚФ лари зиммасида дир. (ҚФ лари диққатига: босқичма-босқич кўрсатмалар учун 11-Иловага)

Ўзаро Кўмак/Хайрихоҳлик гуруҳлари

ҚФ жамоатчилик ичида ишлар экан, жамоатчиликнинг ўзини ўзи ташкиллаштириш шакллари орқали ҳал қилиниши мумкин бўлган масалалар мавжудлигини гувоҳи бўлади. Бу масалалар жамоадан жамоага ўзгариб бориши мумкин, лекин қуйидагиларнинг эҳтимоли кўпроқ

- a) Мактаб дарсларини яхши ўзлаштира олмаган ёки равон ўқиш ва ёзиш учун етарли даражада мактабга қатнай олмаган ўсмир ёки ёшлар
- b) Болалар боғчалари озлиги ва ҚИРЛ ҚТР да буларни ҳал этиш учун етарли воситалар мавжуд эмаслиги. Бу Жамоа бошқа инфратузилма/хизматлардаги бўшлиқларни тўлдиришни танлагани билан ҳам алоқадор бўлиши мумкин.
- c) Соғлиқни сақлаш муассасаларига мурожаат қилмайдиган уй хўжаликлари/алоҳида шахслар (эмлаш ёки муайян ҳолатлардаги даволанишлар (булар саломатлик таҳлилида келтирилади)
- d) Носоғлом озуқаланувчи ва етарлича сабзавотлар истеъмол қила олмаётган уй хўжаликлари (саломатлик таҳлилидаги аёллар камқонлиги билан боғлиқ одатий муаммоларга қаранг)

ҚФ МТГ нинг эркак ва аёл ёшлари қуйи қумиталари билан биргаликда ишлашлари ва жамият ёки МТГ аъзолари билан таҳлил ёки мунозарада юзага келадиган асосий муаммоларни ҳал қилишлари керак (ҚФ лар диққатига: Бу ишни бажариш учун 12-иловага қаранг).

Гендер масалаларини Жамоатчилик доирасида кўтариш

Ўзбекистон аёллар сафарбарлиги ва уларнинг кенг жамоатчилик билан муносабатларига келганда нисбатан очик бўлса ҳам, айрим жойларда, ёш хотин-қизлар (ўша жамоадан турмушга чиққанлар) одатда кимнидир ҳимоясида ва кўпинча оммавий учрашувларга қатнашмайди. Бошқача айтганда, бундай аёллар оммавий жараёнларнинг катта қисмига

¹ ИЕИ Норман Ухофнинг "Аҳолини Жамоавий Ўзини ўзи Баҳолаш Соҳа Методологияси" Жамоавий Дастури ва Гуруҳларо Ассоциацияси Ижросининг мослаштирилган талқинидир. Қаранг: Ухов.Н. 1989 Инсон ресурслари ва Қишлоқ Хўжалиги Ислохоти Бўлинмаси, (ОАТ)

(ҚИРЛ ташвиқоти ва огоҳликни ошириш, ижтимоий таҳлил, ҚТР жараёни в.б.) жалб этилмаган, ваҳоланки каттароқ ёшлилари одатда бундай учрашувларда кўпроқ иштирок этади. Шу сабабдан, аёл ҚФ лар жамоадаги (ҳамма ҳудудлар) ёш хотин-қизлар иштирокида мажлислар ўтказиши ва уларга ишларни таништириши керак Бу ўз ичига ҚИРЛ Истиқбол режалари, Мақсадлар, Тамойиллар, вазифа ва мажбуриятлар Ижтимоий Таҳлиллар натижалари ва ҚТР ни ўз ичига олади. Қолаверса, ўзаро кўмак гуруҳлари ишлари билан ҳам ўртоқлашиш керак. Мажлисларда аёлларнинг изоҳлари, кўшимча фикрлари ёки ҳозиргача амалга оширилган ишлар юзасидан мулоҳазалари учун вақт ажратилиши лозим.

Шунингдек, вақти-вақти билан ёш хотин-қизлар билан уларни тшвишган солган масалалар юзасидан мажлислар ўтказиб турилиши керак. Булар саломатлик, таълим, тоза ичимлик сувини ўз ичига олиши мумкин. Бу тадбирларни ўтказиш бўйича маълумотлар учун 20-Иловага қаранг.

Ушбу ишдан кўзланган мақсад ёш хотин-қизларни жалб этиш ва уларни ўзларининг жамоаларида бўлаётган ҳаракатлардан хабардор бўлишларига сабаб бўлиш, ушбу ишлар юзасидан фикрларини тинглаш, қолаверса ўзларини ташвишлантираётган нарсаларни жамоатчиликка олиб чиқиш имконини беришдир. МТГ лар билан асосий муаммолар бўйича фикр алмашиш муҳим (нозик, репродуктив саломатлик масалаларида ҚФ лари маҳаллий клиникадаги аёллар шифокорига боғланиб гуруҳ билан учрашишини сўраши лозим). (ҚФ лар диққатига: босқичма-босқич йўл-йўриқлар учун 13-Иловага қаранг)

7. Мониторинг, Баҳолаш ва Ижтимоий Аудит

Жамоатчилик Мониторинги Гуруҳи ва Уларнинг Фаолияти

Жамоатчилик Мониторинги (ЖМ) жамоатчилик даражасидаги амалиётлардир ва МТГ ёки МФЙдан мустақил ҳисобланади. Улар орқали бенефициарлар лойиҳа сифати мониторингига жалб қилинади ва сайланган кенгашларни давлат маблағларини ажратиш учун ҳисобдор бўлишга ва Қишлоқ Тараққиёт Режаларини шаффоф ва ҳисобдор, ЭИС га мувофиқ равишда бошқарилишига хизмат қилади. .

Жамоатчилик Мониторингидан кўзланган мақсад

- Лойиҳаларнинг сифатини яхшилаш ва коррупция хатарини камайтириш.
- Ижтимоий ва Экологик Хавфсизлик чораларини тадбиқ қилинишини кафолатлаш
- МФЙ/МТГ, жамоалар ва бошқа жалб қилинган томонлар ўртасида шаффофлик ва ҳисобдорликни кучайтириш
- Тузатиш чораларини кўриш учун алоқа механизминини яратиш.
- Маҳаллий жамоанинг салоҳиятини ва лойиҳаларни мониторинг қилиш кўникмаларини яхшилаш.
- Жамоага ўз овозларини, фикрларини, умидлари ва интилишлари ҳақида гапиришга ундаш.

ЖМ Гуруҳи

- ЖМ жамоаси доимий орган бўлади. Айни аъзолар тренинг амалиётлари туфайли МТГ нинг бутун фаолият цикли давомида хизмат қиладилар
- Жамоа барча ҳудудлардан вакилларга эга эканлигига ишонч ҳосил қилган ва ўз ичига керак 10-12 кишини олган ҳолда шакллантирилиши керак.
- Эркаклар ва аёллар сони тенг бўлиши лозим. Улар алоҳида ёки биргалиликда кузатув олиб боришлари мумкин, лекин натижаларни ўзаро ўртоқлашишлари керак.
- Жамоа ҳеч қандай МФЙ ёки МТГ аъзоларини ўз ичига олмайди, чунки мақсад мустақил мониторинг механизми сифатида хизмат қилиш саналади.

ЖМ Гуруҳи фаолияти

ЖМ Гуруҳи МТГ лар ишини ҳар 6 ойда ЖМ 5та шаклидан фойдаланиб мониторинг қилиб боради; Қишлоқни Лойиҳалаштириш, жамоат жойида эълон қилинаётган хизматлар инфратузилма/менюси, МТГ аъзолари учрашуви ва муҳим нуқталари; Эксплуатация ва техник хизмат; иш кучини ёллаш инфратузилмани куришдаги сифат ва маҳорат.

ЖМ маълумотларни тўплайди, қайта ишлайди ва қисқа ҳисобот орқали ҳисоб беради ва жамоавий учрашувларда ўз натижалари билан ўртоқлашади. (ҚФ лар диққатига: босқичма-босқич йўл-йўриқлар учун 10-Иловага қаранг)

Ижтимоий аудит

Жамоатчилик Мониторинги/Шикоятлар билан ишлаш Қўмитаси Ижтимоий Аудитга ҳар 6 ойда ташкиллаштириб туради. Жамоа учун (барча ҳудудлар бўйлаб) Ижтимоий Аудитдан мақсад русурслар тақсимланиши ва МТГ нинг умумий қўлган киритган ютуқлари(ҚТР билан мавофиқликда) ҳақида эшитиш имконига эга бўлишдир. 6 ойлик ижтимоий аудитлар МТГ ларнинг ўзларини сайлаган инсонлар олдида шаффоф ва ҳисобдор эканига ишонч ҳосил қилдиради.

Қуйидаги ўринларда Ижтимоий Аудит жараёнига изоҳ бериб ўтилади ва ҚФ лари ЖМ/ Шикоятлар билан ишлаш жамоасига ёрдам бериши лозим, қолаверса Ижтимоий Аудит ўтказилган вақтда улар ҳам ҳозир бўлишлари керак. ҚФ лар МТГ га жамоатчилик учун ўз тақдимотларини тайёрлашда ҳам ёрдам бериши керак. Бу тўлиқ 1 ташрифни талаб қилади (ЖМ тайёргарликлари (ЖМ натижалари туширилган плакатлар бўйича тақдимотлар) ва МТГ тайёргарликлари (қуйидаги плакатларга қаранг) 2 та Ижтимоий Аудитлари муваффақиятли ўтказилгача ҚФ лари вазифани бутунлай ЖМ га топшириши мумкин. Аммо, ҚФ лари Ижтимоий Аудитлар ўзларининг фаолиятлари давомида 3 йил мунтазам Ижтимоий Аудитлар ўтказилганига ишонч ҳосил қилилари керак.

Ижтимоий Аудит Жараёни

Ижтимоий Аудит жараёни ижтимоий аудит сананасини жамоатчиликка билдириш, МТГ тақдимотларини катта оммавий йиғинларда намойиш қилиш, ЖМ жамоасининг ўзларининг мониторинг натижаларини тақдимоти, МТГ га жамоатчилик реакцияси ва саволларни ўз ичига олади; асосий муаммоларни ҳал қилиш ва навбатдаги Ижтимоий Аудит ишлари ривожига оид МТГ нинг Ҳаракат режаси (ҚФ лар диққатига: босқичма-босқич йўл-йўриқлар учун 14-Иловага қаранг

КХ Бош Тренерлари (ЎРХ ЛАОГ жамоаси): 2-3 Ташрифлар

1-Ташриф:

Ташриф Мақсади: ТЛҚ ни ташкил этиши, ТЛҚ га Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириши Лойиҳаси бўйича ахборот бериш/ижтимоийлаштириши Бу асосий Истиқбол режалари, Мақсад, Тамойиллар, шу жумладан Инфратузилма Менюси, Манфаатдор Тарафларнинг Вазифа ва Мажбуриятларини ўз ичига олади ва Жамоодаги барча аҳолининг Иштирок этиши ва Қамраб олиниши нима учун муҳимлигини, Дастур Амалиётлари Қўлланмаси ва Жамоани сафарбар қилиш бўйича қўлланмани кўриб чиқиши ва у билан ўртоқлашишини, шунингдек ҚИРЛ учун қишлоқларни танлаш ишларида ТЛҚ га ёрдам беришни муҳокама қилади.

Мажлисга Тайёргарлик

Ҳокимлик билан боғланиб туман "Обод Қишлоқ" давлат дастури ишчи штаби аъзолари билан учрашиш учун сана ва вақтни белгиланг. Учрашув тахминан ярим кунга чўзилади. Ҳоким идорасига боғланиб, ТЛҚ ни жорий қилишингизни хабар қилинг, ҚИРЛ га тегишли бўлган ва ҚИРЛ учун унинг туманида қишлоқлар танлаш мақсадида, янги тузилган ТЛҚ билан ишлаш борасидаги маълумотларни ҳам етказинг.

Бу иш учун ёрдамчи жамоа камида 2 кишидан иборат бўлиши керак (Бош Тренер ва бир ҚФ). Бош Тренер тадбирнинг асосий фасилитатори бўлади.

Бу тадбир учун керакли маълумотлар ҚИРЛ тўғрисидаги аввалдан тайёрланган плакатлардир. (қуйироқдаги плакатлар контентига қаранг)

- ҚИРЛ нинг Истиқбол режалари, Мақсад ва Тамойиллари
- Инфратузилма ва Хизматлар Менюси
- Қуйидагиларнинг Вазифа ва Мажбуриятлари
 - Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати (Иқтисодий Тараққиёт ва Камбағалликни Қисқартириш Вазирлиги, Вилоят Ҳокимияти, Туман Ҳокимияти), Ягона мижоз хизмати инжиниринг компанияси
 - Маҳалла Фуқаролар Йиғини
 - Маҳалла Тараққиёт Гуруҳи (Жамотчилик тарафидан сайланиши керак)
 - Фуқаролар
 - Кўмакдош Ҳамкорлар (Жамоатчилик Фасилитатори ва Муҳандислар)
- ЛАОҚ тасвири
- Жамоани сафарбар қилиш бўйича қўлланма режаси
- Қишлоқ Танлашга оид Меъёрий Талаблар бланки

1 - Ҳаракат:

1 Қадам: Учрашув мақсади

Ўзингизни ва ёрдамчи фасилитаторни таништиринг ва мажлис мақсади билан ўртоқлашиш: *ТЛҚ ни ташкил этиши учун, Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириши Лойиҳаси бўйича ТЛҚ га ахборот беринг/ижтимоийлаштиринг. Бу асосий Истиқбол режалари, Мақсад, Тамойиллар, шу жумладан Инфратузилма Менюси, Манфаатдор Тарафларнинг Вазифа ва Мажбуриятларини ўз ичига олади ва Жамоодаги барча аҳолининг Иштирок этиши ва Камраб олиниши нима учун муҳимлигини, Дастур Амалиётлари Қўлланмаси ва Жамоани сафарбар қилиш бўйича қўлланмани кўриб чиқиш ва у билан ўртоқлашишини, шунингдек ҚИРЛ учун қишлоқларни танлаш мезонларини ТЛҚ билан ўртоқлашишини муҳокама қилади.*

2 Қадам: ТЛҚ ларнинг Вазифа ва Мажбуриятлари

Ҳозир бўлган аъзолар билан куйидаги Вазифа ва Мажбуриятларни ўртоқлашинг:

- Тарғибот ўтказинг ва ҚИРЛнинг Мақсади ва Қоидалари, шу жумладан Қишлоқлар Танлаш Мезони, Мувофиқ Инвестициялар, талаб қилинган қатнашув жараёнларини, ҳамда МФЙ ларга вақт жадвалини тадбиқ қилинишини етказинг.
- ҚИРЛда қатнашувчи қишлоқларни ЛАОҚ да батафсил кўрсатилган танлаш мезонлари ва жараёнлари бўйича танланг.
- Эксплуатация ва техник хизмат механизмлари ва сублойиҳаларнинг икки ёқлама сармоялардан фойдаланмаслигини тасдиқлаш учун МТГ лар билан ҚИРЛ нинг молиялаштириши учин Қишлоқ Тараққиёти Режалари(ҚТР лар)доирасида таклиф қилинган сублойиҳаларни кўриб чиқиш.
- ЯМХИК сублойиҳа лойиҳасини олиб бориши учун танланган сублойиҳалар рўйхатини вилоят ҳокимликларига юборинг
- Вилоят Ҳокимиятлари билан ҳамжиҳатликда лойиҳа доирасида молиялаштирилган инфратузилмани мувофиқ департаментларга режали ЭТХ учун топширишда кўмаклашинг.

Саволлар учун 10 дақиқа ажратинг, уларни ёзиб олинг ҳамда дастур жиҳатлари билан таништириш жараёнида уларга жавоб бериб кетишингизни айтинг.

3 Қадам: Ҳокимдан гуруҳни ҚИРЛ бўйича Туман Лойиҳа Кумитаси сифатида расман таништиришни сўраш

4 Қадам: ҚИРЛ Истиқбол режаси, Мақсадлари ва Тамойиллари Плакатини намойиш этинг (пастдаги 2-Иловага қаранг). Одамларга савол ва жавоб олиб боришлари учун қўлингизда келганича шароит яратишга аҳамият беринг. ТЛҚ дан кимнидир ўзининг сўзлари билан Истиқбол режасива мақсадларни такрорлашини сўранг. Шу йўл орқали иштирокчилар сиз таништираётган ахборотларга киришиб олади. Савол ва жавоблар учун 15 дақиқа беринг (кейинроқ кўриб чиқиладиган масалаларга оид саволларни кейинга қолдиринг).

5 Қадам: Инфратузилма ва Хизмат Менюси билан ўртоқлашинг, бу фақатгина мисоллар, тўлиқ рўйхат эмаслигини ҳам айтиб ўтинг; ТЛҚ аъзолари нималарга рухсат берилмаганини аниқ англаб олиши учун маън қилинган рўйхатни ҳам эслатиб кетинг (Маън қилинган рўйхат учун 2-Иловага қаранг). Саволлар ва жавоблар учун 15 дақиқа ажратинг.

6 Қадам: Қуйидагиларнинг Вазифа ва Мажбуриятлари билан ўртоқлашинг:

- Ўзбекистон Республикаси Хукумати (Иқтисодий Тараққиёт ва Камбағалликни Қисқартириш Вазирлиги, Вилоят Ҳокимияти, Туман Ҳокимияти), Ягона миждоз хизмати инжиниринг компанияси
- Маҳалла Фуқаролар Йиғини
- Маҳалла Тараққиёт Гуруҳи (Жамотчилик тарафидан сайланиши керак)
- Фуқаролар
- Кўмакдош Ҳамкорлар (Жамоатчилик Фасилитатори ва Муҳандислар)

7 Қадам: ЛАОҚ режалари билан ўртоқлашинг: ЛАОҚ нинг қандай тузилганлигига диққат билан аҳамият беринг. Бу шунинг учун муҳимки, иштирокчилар ЛАОҚ да дастур қоидалари келтирилгани ва керакли маълумотларни қаердан топиш ҳақида тасаввурга эга бўлсин. Сиз вақт чекланганлиги боис хужжатни тўлиқ кўриб чиқа олмайсиз, лекин гуруҳга изланаётган маълумотни топиш учун нима қилиш кераклиги борасида кўмак беришингиз мумкин. АМИС, Харидлар ва Молиявий Бошқарув юзасидан Иловаларга мурожаат қилинишига эътиборли бўлинг Саволлар ва жавоблар учун 15 дақиқа ажратинг.

8 Қадам: Жамоа сафарбарлиги бўйича қўлланма билан ўртоқлашинг: Жамоа сафарбарлиги бўйича Қўлланманинг қандай тузилганлигига диққат билан аҳамият беринг. Бу шунинг учун муҳимки, иштирокчиларда Жамоа сафарбарлиги бўйича Қўлланманинг Жамоа даражасидаги турли ижтимоий жараёнларни амалга ошириш бўйича йўриқнома экани тўғрисида тасаввур ҳосил бўлсин. Саволлар ва жавоблар учун 15 дақиқа ажратинг.

9 Қадам: ТЛҚ аъзоларида ҚИРЛ бўйича умумий тушунча ҳосил бўлгач, Қишлоқ Танлаш мезонларини таништиринг

1. "Обод Қишлоқ" ёки "Обод Марказ" давлат дастури амалга оширилаётган қишлоқлар ҚИРЛ доирасида молиялаштирилмайди;
2. Туман марказигача бўлган масофа; масофа минтақа рельефи ва (тоғлар ҳудудлар в.б.) ва ёки воситалар (йўллар), иқлимий шароитларга (табиат инжиқликлари в.б.) анчагина боғлиқ бўлиши мумкин.
3. Узлуксиз ва яроқли артезиан ичимлик сувларисиз хўжаликлар сони (тумандаги давлат дастури мавжуд бўлмаган ва олис бошқа қишлоқларга нисбатан) бўйича нисбатан юқори фоизга эга қишлоқларни

Қишлоқ Танланиши Мезонларига оид Бланклар билан ўртоқлашинг ва ТЛҚ лар билан ўзларининг туманларида қишлоқ танланишида бирга ишлаш учун навбатдаги сана ва вақтни белгиланг. Шу орада сиз берган мезонларга кўра қишлоқ танлаш учун мустақил равишда учрашув ўтказишни сўранг.

2- Ташриф: ҚИРЛ да қатнашувчи қишлоқларни танлаб олиш учун

Бу учрашув учун ТЛҚ ва Ҳокимни таклиф қилинг

ТЛҚ билан учрашинг ва сизга тушунтириш беришларини сўранг

1. Туман жамоатларининг неча фоизи "Обод Қишлоқ" ёки "Обод Марказ" дастурларига қўшилмаган. Агар бу кўрсаткич 25 фоиздан кам бўлса унда "Обод Қишлоқ" ва "Обод Марказ"ни қабул қилмаган барча қишлоқлар қамраб олинishi мумкин.
2. Агар "Обод Қишлоқ" ёки "Обод Марказ"ни қабул қилмаганлик кўрсаткичи 25 фоиздан кўп бўлса, унда туман харитасидан фойдаланиб ТЛҚ ни масофага кўра танланишини кўриб чиқинг. Мезонлар рўйхатини кўриб чиқинг. "Обод Қишлоқ" ёки "Обод Марказ" ни олисда жойлашган бўлишига қарамасдан қабул қилмаган айрим қишлоқлар билан вазият аниқ бўлса, унда масофа бўйича балларни тўлдириш ва бу ҳолда энг кўп баллга эга бўлган қишлоқ танланади; бироқ, олис қишлоқлар 25 % дан кўп бўлса, унда кейинги саралаш учун "ичимлик суви" қўлланилади
3. Агар бу саралаш қишлоқ танлаш жараёнида қўлланиши керак бўлса, сиз сув таъминотини аниқлаш ва бу қишлоқларни дастурга мос ёки йўқлигини кўриб чиқиш учун ташриф буюрилиши керак бўлган қишлоқлар сонини кўчириб оласиз.

Изоҳ: Айрим туманларда қишлоқ танлаб олиш бўйича бир хулосага ушбу босқичда келишингиз мумкин; шунга қарамай, баъзи туманларда фуқароларнинг сув таъминоти билан танишиш учун муайян жаоатларда бўлишингизга тўғри келиши мумкин. Бу ҳолда сиз ушбу ишларни қачон яқунлашингиз борасида ТЛҚ билан келишиб оласиз ва натижалар билан ўртоқлашиш учун бошқа бир учрашув чақирасиз.

3- Ташриф: ҚИРЛ учун қишлоқ танлаш жараёнини ниҳоясига етказиш

Қишлоқ танлиниши рўйхатини якунига етказиш учун ҳудудларга ташрифлар натижасида тўпланган натижалар борасида ТЛҚ билан учрашинг ва фикр алмашинг. Такдимот уюштириш ва натижаларингизни билдириш (ичимли сувини баҳолаш тизими ёрдамида) ва сувга бўлган эҳтиёж асосида лойиҳа учун мос келиши мумкин бўлган қишлоқларни таклиф қилинг.

Ҳоким учрашувда ҳозир бўлишига ва ТЛҚ ҚИРЛ қамраб олаётган қишлоқлар рўйхатини имзолашига ишонч ҳосил қилинг Ушбу учрашув баённомаси, шу жумладан иштирокчи қишлоқлар рўйхати ҳам ТЛҚ томонидан чиқарилади. Ушбу рўйхат ЛАОГ бошқарув етакчилига танлаш амалиётлари ЛАОҚ доирасида амалга оширилганини тасдиқлаши учун кўриб чиқишга юборилиши керак.

Изоҳ: Қишлоқ танлаш жараёни шундай амалга оширилиши керакки, танловни кўздан кечиришни истаган субъект (қишлоқ аҳолиси, МФЙ,ТЛҚ ва ҳ.к.з.) ТЛҚ келган айни хулосага келсин.

4-Ташриф: Тумандаги МФЙ лар билан Қишлоқ Танлаш тўғрисида фикр алмашинг.

ТЛҚ дан Тумандаги барча қишлоқларнинг барча МФЙ Раислари иштирокида мажлис ташкил қилишни сўранг. (Раислар иштирок эта олмаса, МФЙ Муовинлари ёки Котибларини ўзлари тегишли бўлган ҳудудларда чиқишига ишонч ҳосил қилинг). Танланмаган қишлоқлар МФЙ аъзолари ҳам ушбу учрашувда бўлишлари керак.

Учрашув ташкил топгач, (Бош Тренер кўлидаги барча қишлоқлар номма-ном туширилган рўйхати билан қайси қишлоқлар ҳозир бўлгани ва қайсилари келмаганини айтиши лозим. Бу ахборотлар БАТ га киритилади. Кела олмаганлар билан кейинроқ боғланиб, улар билан ҳам қишлоқ танланишига оид масалалар баҳам кўрилиши керак керак) ТЛҚ ва Бош Тренер танланган қишлоқларни таништириши ва уларнинг ҚИРЛ доирасида биринчи ва келгуси йилларда молиялаштирилишини тушунтириши лозим. Танлаш жараёнлари, шу жумладан мезонлар билан ҳам ўртоқлашиш керак (3.2 Шакл). Агар у ёки бу қишлоқ ўзгартирилган бўлса, унда арзирли сабаб кўрсатиши керак ва бу ТЛҚ протоколида ҳам қайд қилиб қўйилиши лозим

Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси билан Танишув

Қишлоқ фасилитаторлари (ва Мухандислар): 1- Ташриф, 1- Мажлис

Ташрифдан кўзланган мақсад Жамоатчиликка Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси тўғрисида ахборот бериш. Булар ўз ичига Истиқбол режаси, Мақсад, Тамойиллар, шунингдек Инфратузилма Менюси, Манфаатдор Тарафларнинг Вазифа ва Мажбуриятларини олади ва нима учун Жамоанинг барча фуқароларини қамраб олиш уларнинг иштироки муҳим эканлигини муҳокама қилинг.

Мажлисга Тайёргарлик

МФЙ Раиси билан боғланинг ва кенг жамоатчилик учрашуви учун сана ва вақтни тайин қилинг. Унга ҳар бир ҳудуддан 50 % аъзолар қатнашиши зарурлигини айтинг ва бу учрашув Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси тўғрисида бўлишини ҳамда аҳолининг барча саволларига жавоб берилишини айтинг. Уларга ушбу учрашув тахминан 3 соат давом этиши ҳақида эслатинг. Раисдан очик ҳавода кўпчилик ўтириши мумкин бўлган мувофиқ жой ажратишини сўранг.

Бу машғулот учун фасилитаторлар жамоаси камида 2 кишидан иборат бўлади. Фасилитаторлар жамоаси Бош Фасилитатор (ташкилотни ва ўз ишларини, қилинган режаларни таништирувчи ва мажлисни олиб борувчи) ва карточкалар ёзувчи, қайд қилиб борувчи, гуруҳларга кўмакка тайёр турадиган, бошқаларнинг фикрига таъсир ўтказишга ҳаракат қиладиган аҳоли ва болаларга қараб турувчилар в.б. ни назорат қилиб борадиган ёрдамчи фасилитатор ким бўлиши кераклигини аниқлаб олади.

Бу тадбир учун керакли маълумотлар ҚИРЛ тўғрисидаги аввалдан тайёрланган плакатлардир. (қуйироқдаги плакатлар контентига қаранг)

- ҚИРЛ нинг Истиқбол режаси, Мақсад ва Тамойиллари
- Инфратузилма ва Хизматлар Менюси
- Қуйидагиларнинг Вазифа ва Мажбуриятлари
 - Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати (Иқтисодий Тараққиёт ва Камбағалликни Қисқартириш Вазирлиги, Вилоят Ҳокимияти, Туман Ҳокимияти), Ягона буюртмачи хизмати инжиниринг компанияси
 - Маҳалла Фуқаролар Йиғини
 - Маҳалла Тараққиёт Гуруҳи (Жамоатчилик тарафидан сайланиши керак)
 - Фуқаролар
 - Кўмакдош Ҳамкорлар (Жамоатчилик Фасилитатори ва Мухандислар)

1- Ҳаракат: ҚИРЛ нинг Истикбол режаси, мақсади ва тамойилларини тақдим этиш

1- Қадам: Ўзингиз ва жамоангизни таништиринг, тадбирдан кўзда тутилган мақсад билан ўртоқлашинг: *Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси тўғрисида жамоага ахборот бериш. Булар Истикбол режаси, Мақсад, Тамойиллар, шунингдек Инфратузилма Менюси, Манфаатдор Тарафларнинг Вазифа ва Мажбуриятларини ва нима учун Жамоанинг барча фуқароларини қамраб олиш ва уларнинг иштироки муҳим эканлиги муҳокамасини ўз ичига олади.*

2- Қадам: Жамоатчиликни ўзлари мансуб бўлган ҳудуд бўйича ўтиришларини сўранг. Иштирокчиларга бироз фурсат беринг ва ҳар бир ҳудуднинг биттадан вакилидан қатнашаётган уй хўжаликлари сонини беришини сўранг.

Изоҳ 1: Ҳар бир ҳудуддан қанча уй хўжалиги қатнашаётганини 3.3 (с) шаклга туширинг ва МФЙ Раиси ёки Котибидан ушбу бланкни имзолашини сўранг. Шунингдек, мажлисни суратга олинг ва уларни ЛАОГ Жамоа сафарбарлиги бўйича ва Комуникациялар бўйича мутахассисларига юборинг.

Изоҳ 2: Ҳар бир ҳудуддан етарлича уй хўжаликлари қатнашаётганига ишонч ҳосил қилинг; ушбу учрашувга ҳар бир ҳудуддан 50 % уй хўжаликлари иштирок этса мақсадга жуда ҳам мувофиқ бўлади. Агар кўрсаткич 25 % дан кам бўлса, ёлланма меҳнатдаги кишиларни ҳам инобатга олган ҳолда одамлардан ўзлари учун қулайроқ бошқа бир вақтни тайин қилишларини сўрашингиз керак.

3- Қадам: Барча иштирокчилар қулай ўрнашиб олгач, ҚИРЛнинг Истикбол режаси, Мақсадлари ва Тамойиллари Плакатларини жамоатга намойиш қилинг. Одамларга савол ва жавоб олиб боришлари учун қўлингизда келганича шароит яратишга аҳамият беринг. Жамоат аъзоларидан биридан Истикбол режаси ва мақсадларни ўзи тушунганидай такрорлаб ўтишини сўранг; ва одамлардан сиз урғу бериб кетган тамойиллар нима учун муҳим эканини сўранг. Шу йўл орқали иштирокчилар сиз таништираётган ахборотларга киришиб олади.

Изоҳ 3: агар одамлар берган саволлар ичида сиз улар жавобини билмаганларингиз бўлса, келаси ташрифда бу ҳақида маълумот беришингизни етказинг.

Ташвиқот Мажлиси, Плакат №1:

Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси: Қараш, Мақсад ва тамойиллар

Қараш: ҚИРЛ қишлоқларни ривожлантиришга ҳисса қўшади, Ҳукумат ва аҳоли ўртасидаги муносабатларни ислоҳ қилади, ривожлантириш жараёнларида фуқаролар иштирокини кучайтириш ва асосий хизматлардан фойдаланиш сифатини ошириш орқали камбағалликни камайитиришга интилади.

Мақсад: ҚИРЛ танланган қишлоқ жамоатларида инфратузилма ва хизматлар таъминотиغا йўналтирилади ҳамда ривожланишни режалаштириш ва хизматлар етказиб берилишига жамоатчиликни жалб этади.

Маблағларни тақсимлаш: ҚИРЛ ҳар бир иштирокчи жамоада киши бошига ўртача 124 АҚШ доллари ажратади (танланган қишлоқлардаги аҳоли сони аниқлангандан кейин маблағ миқдор ўзгариши мумкин).

Тамойиллар:

1. Фуқаролар ва Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати ривожланиш йўлида ҳамкорлар сифатида ўзаро ҳамжиҳатликда иш кўрадилар
2. МФЙ лар ва МТГ лар ўзларига қарашли бўлган жамиятларда ривожлантириш жараёнларини олиб борадилар ва назорат қиладилар ҳамда барча ташқи ресурсларни улар вакили бўлган субъектлар, ҳукумат ва донорларга тақсимланиши ва улардан фойдаланиш юзасидан ҳисобот бериб борадилар.
3. Ресурсларнинг адолатли ва ҳаққоний тақсимланиши ҳамда хизматларни етказиб бериш кафолатланиши, қолаверса элитани эгаллаб олинишининг (оз сонли кишилар учун ресурслар ажратилиниши ва тақсимланиши) олди олиниши зарур.
4. Ижтимоий масъулият ва киришимлик тақдирланади ва муттаҳамлик ҳамда маблағлардан нотўғри фойдаланиш олди олиниши зарур, қолаверса, бу нарса Ҳукумат ажратган воситаларнинг бой берилишига олиб келади.
5. Жамиятларда ривожланиш жараёнлари жамоавий, комплекс, ўқув-машғулотлари ва ҳаракатга ундовчи кўринишда ҳамда шаффоф, мақсадли бўлади
6. МТГ сайловлари ошкора ва ҳаққоний бўлиши шарт
7. Қишлоқ Тараққиёти Режаси аёлларнинг муаммоларини ҳам инобатга олиши керак, шу жумладан камбағал, уйда эътиборсиз қолиб кетаётган ва ҳимоясиз аҳоли қатламларини ҳам назардан қочирмаслик лозим.

4 Қадам: Инфратузилма ва Хизматлар Плакати намоиш этинг, шу жумладан Маън қилувчи Плакатни ҳам. Саволлар сўрашларига имкон беринг ва уларга жавоб қилинг

Изоҳ 4: Ушбу плакатлар жамоатларда қолдирилади ва Хабарлар Доскасига илиб қўйилиши керак (МФЙ идораси ташқарисида осиб қўйилиши ҳам мумкин).

Ташвиқот Мажлиси, Плакат №2:

**Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси:
Инфратузилма ва Хизматлар Менюси**

Асосий иқлимга мослашувчан инфратузилмалар ва хизматлар сублойиҳаларидаги мувофиқ молиялаштиришлар улар билан чегараланиб қолмаган ҳолда қуйидагиларни ўз ичига олади:

- (i) қишлоқ ичимлик суви таъминоти ва санитария хизматларини тақдим этишнинг инновацион, муқобил моделлари орқали фойдаланишни кенгайтириш учун мавжуд қишлоқ ичимлик суви таъминоти ва канализация тизимларини реконструкция қилиш;
- (ii) жамоат биноларини энергия самарадорлиги йўлида қайта жиҳозлаш;
- (iii) Ижтимоий инфратузилмани қайта таъмирлаш/янгилаш
- (iv) учламчи йўллар, йўлкалар ва тротуарларларни таъмирлаш
- (v) қишлоқ йўлларини дренаж ва тошқинларга мослашувчанлик тизимини мутаҳкамлаш;
- (vi) кўприклар қуриш ва қайта таъмирлаш (10 метргача бўлган узунликдаги) ;
- (vii) кўчаларни ёритиш тизими такомиллаштириш;
- (viii) жамоат жойларига қулайликлар киритиш;
- (ix) қаттиқ чиқиндиларни бошқариш тизими;
- (x) халқ хизматидаги айрим қулайликларни ислоҳ қилиш;
- (xi) симсиз интернет хизматлари таъминоти учун антенналар ўрнатиш;
- (xii) автобус терминаллари ва бекатларини қуриш ёки янгилаш; ва
- (xiii) энергия таъминоти ишлари.

Ташвиқот мажлиси, Плакат №3:

**Қишлоқ Инфраузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси:
Маън қилувчи Рўйхат**

- Доимий кўчиб кетиш ёки четлашишни талаб қилиш;
- даромад/тирикчилик захираларига салбий таъсир кўрсатса;
- Одамларни зўравонлик билан кўчириш ишларини ҳар қандай кўринишини ўз ичига олган ҳоллар;
- Уй хўжалик(лар)и ва шахс(лар)га ножўя таъсир воситалари;
- Талаб қилинган техник ва сифат кўрсаткичларига жавоб бермаслик;
- Экологик ва ижтимоий ўнглаб бўлмайдиган ножўя таъсирларга эгалик, бир қанча ножўя таъсирларни келтириб чиқарувчи ва оқибатларини енгиллаштириш иложсиз ишлар;
- Камбағал/уйда эътиборсиз қолиб кетаётган аҳолини ёки бошқа химоясиз гуруҳларни четга суриб қўйиш;
- Аёллар ва эркекларнинг бир хил иши учун бир хил тўлов ажратмаслик;
- Ҳукумат ёки бошқа ривожлантириш бўйича ҳамкорлар томонидан молиялаштирилмоқда ёки молиялаштирилиши режалаштирилмоқда;
- Жаҳон банки молиявий маблағлари ҳисобидан ер ёки мулк йўқотилиши учун компенсация тўловларини ўз ичига олиниши;
- Ҳар қандай янги тўғонни қуриш ёки мавжудларини таъмирлаш, шу жумладан уларга ташкилий ва бошқарувга оид ўзгартиришлар киритиш
- Хусусий товарларни, ҳукумат идоралари ёки диний биноларни молиялаштириш;
- Мажбурий/болалар меҳнатини жалб қилувчи, болаларни камситилинишига сабаб бўлувчи ёки олиб келувчи ҳаракатлар, болалар меҳнатидан фойдаланиш ва одам савдоси; 18 га кирмаган болалар сублойиҳанинг қурилиш, таъмир ёки таъминот ишларида қатнаша олмайди.
- Дори воситалари, ҳарбий анжомлар ёки хавф эҳтимоли мавжуд материаллар ёки аслаҳаларни, шу жумладан ёқилғида ишловчи арра, пестицидлар; инсектицидлар; гербицидлар; асбест (таркибида асбест бўлган материаллар ҳам) харид қилиш ёки улардан фойдаланишга сабаб бўлиш ёки ҳаёт учун хавф туғдирувчи бошқа, маданий манбаларни молиялаштириш.
- Муҳофаза қилинадиган ҳудудлар ёки маълум даражадаги миллий муҳофаза қилиш учун тавсия этилган ҳудудларда (масалан, химояланган ўрмонлар), ташқи дунёдан узилган яшаш жойларида янги аҳоли пунктларини барпо этиш ёки мавжуд аҳоли пунктларини кенгайтириш.

2- Ҳаракат: ҚИРЛ нинг Қамров ва камбағалликни қисқартиришга йўналтирилган эътибори

1 Қадам: Иштирокчилардан доира бўлиб ўтиришларини сўранг, маркерлар ва плакат қоғози беринг, улардан ночор, ногирон, кекса, ёш кишилар ва иқтисодий муҳожирлар хизмат кўрсатишдаги бўшлиқларни ўзига тўқ кишилардан фарқли ўлароқ, қандай қабул қилишини муҳокама қилишларини сўранг. 15 дақиқа гуруҳларни мустақил ишлашларига қўйиб беринг (шунда ҳам тушунтириш ва саволларга жавоб беришга тайёр бўлинг). Улардан асосий фикрларини плакат қоғозига ёзишларини сўранг.

2-Қадам: Вақт якунлангач, ҳар бир ҳудуддан бир кишини олдингизга чорлаб, муҳокаманинг асосий нуқталари ҳақида сўранг. Биринчи гуруҳ нуқтаи назарлари билан

ўртоқлашгач, кейинги гуруҳ фақатгина ҳали таъкид қилинмаган жиҳатларнигина айтиб ўтиши жоиз.

3-Ҳаракат : Асосий Манфаатдор Томонларнинг Вазифа ва Мажбуриятлари

Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси амалда Давлат ва Жамоалар, Муҳандислик ва Қурилиш Компаниялари ва Кўмакдош Ҳамкорлар, ҳар бир вазирлик/департамент/ижрочи учун вазифа ва мажбуриятлари юклайди ва агар улар муваффақиятли амалга оширилса, қилинган иш ҚИРЛ ни жамоаларга адолатли, шаффоф, сифатли ва муддатли равишда етиб боришини таъминлайди. Қўйидаги Плакатларни намоиш этинг

Ташвиқот Мажлиси, Плакат №4:

Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси: Ҳукуматнинг Вазифа ва Мажбуриятлари

Ҳукуматнинг Вазифа ва Мажбуриятлари (Иқтисодий тараққиёт ва Камбағалликни қисқартириш Вазирлиги)

- Молиявий манбалар билан таъминлаш ва улардан фойдаланишни тафтиш қилиш
- МФЙ лар ва МТГ ларга техник қўллаб-қувватлаш кўрсатиш
- Энг камбағал уй хўжалиқларининг (ўз уйларининг боши бўлган аёллар, ногиронлар ёки кексалар бошчилигидаги оилалар ва бошқа химоясиз гуруҳлар) учрашувлар ва жараёнларда иштирок этишини, уларга маслаҳатлар бериб борилишини таъминлаш ва бунга ишонч ҳосил қилиш
- Сифатли ишларни амалга ошириш учун ҳисобдор бўлган Кўмакдош Ҳамкорларни молиялаштириш, назорат қилиш ва бирлаштириб туриш (Жиззах ва Сирдарё вилоятларида қўлланилмайди)
- Уларнинг вилоятлар ва туманлардаги ходимларини назорат қилиш, йўналтириш ва монитор қилиб бориш
- ҚИРЛ дастури ижросини яхшилаш учун керакли сиёсий қадамларни қўйиш
- МФЙ лар ва МТГ ларнинг алоҳида заруратларига синчков туриш
- энг яхши тажрибаларни белгилаш ва Ҳукумат ва КХ штаби (турли даражалардаги) доирасида ўқув машғулотларини ташкил этиш

Ташвиқот Мажлиси, Плакат №5:

Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси: ТЛҚ ларнинг Вазифа ва Мажбуриятлари

- Ташвиқот ўтказинг ва ҚИРЛ нинг Мақсади ва Қоидалари, шу жумладан Қишлоқлар Танлаш Мезони, Мувофиқ Инвестициялар, талаб қилинган қатнашув жараёнларини, ҳамда МФЙ ларга вақт жадвалини тадбиқ қилинишини етказинг.
- ҚИРЛ да қатнашувчи қишлоқларни ЛАОҚ да батафсил кўрсатилган танлаш мезонлари ва жараёнлари бўйича танланг.
- Эксплуатация ва техник хизмат механизмлари ва сублойиҳаларнинг икки ёклама сармоялардан фойдаланмаслигини тасдиқлаш учун МТГ лар билан ҚИРЛнинг молиялаштириши учин Қишлоқ Тараққиёти Режалари (ҚТР лар)доирасида таклиф қилинган сублойиҳаларни кўриб чиқиш.
- ЯМХИК сублойиҳа лойиҳасини олиб бориши учун танланган сублойиҳалар рўйхатини вилоят

Ташвиқот Мажлиси, Плакат №6:

**Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси:
Сайланган Вакиллар ва Аҳолининг Вазифа ва Мажбуриятлари**

Маҳалла Фуқаролар Йиғинининг Вазифа ва Мажбуриятлари

- Жамоатларининг ривожланиш эҳтиёжларини ташқи дунёга олиб чиқиш
- ҚИРЛ сублоийҳалари бўйича Туман ҳокимиятларига ҳисоб бериш
- ҚИРЛ дастурини яхши тушуниш ва жамоатчилик аъзоларига дастурни тушунишларида ёрдам бериш
- Яқунланган инфратузилмаларни мувофиқ Вазирлик ёки Бўлинмага узатиш

Маҳалла Тараққиёт Гуруҳининг Вазифа ва Мажбуриятлари

- Қишлоқ Тараққиёти Режаси (ҚТР) жараёнига оид комплекс маслаҳатларни барча ҳудудлар ва ҳимоясиз аҳоли ва бошқаларга етказилишини кафолатлаш.
- ҚТР ижросини кафолатлаш
- эргашилайётган ҚТР нинг кенг қамровли учрашувларига ҳисса қўшиш
- Жамоа таҳлили ва ҚТР ни тушуниш
- Қурилиш сифатининг яхши бўлишига эришиш учун сублоийҳаларнинг ижросини кузатиб бориш
- Сублоийҳаларни мониторинг қилиш
 - Вақт тақсмоти
 - Қурили ашёлари, пухта қилинган иш, ҳаққоний меҳнат амалиётлари
 - Саломатлик ва хавфсизлик
 - АМИС га мувофиқлик юзасидан мониторинг қилиш ва ҳисоб бериш
- Ижтимоий ижро жаёнини кузатиш
- Асосий хизматлар учун талабни шакллантириш (мисол учун, саломатлик)
- Ривожланиш ташаббусларига ташқи манбаларсиз ҳисса қўшиш учун одамларни сафарбар қилиш
- Ижтимоий аудитда қатнашиш
- Жамоатчиликнинг ўз иштирокидан кутаётган натижаларидан келиб чиқиб ишларни яқунланишини тасдиқлаш.
- Вазирликлар ёки бошқа субъектлар томонидан ЭТХ га мувофиқликни кузатиш ва керак бўлганда жамоатчиликнинг ЭТХ билан таъминлаш.
- МТГ фаолиятларини молиялаштириш учун маблағ жамғариш
- Қўмақлашиш ташаббусларини (масалан, тозалаш, камбағал оилалар болаларини қўллаб-қувватлаш)
- Тендерлаш қўмитасининг аъзоси бўлиш
- Ҳафталик ёки Икки ҳафталик учрашувларининг асосий фикрлари ёзилган баённомаларини тузиш.

Маҳалла Тараққиёт Гуруҳи Ёшлар бўлинмасининг (эркаклар ва аёллар) Вазифа ва Мажбуриятлари

- Жамиятдаги ёш эркак ва аёлларнинг ривожланишлари имкониятларини тадқиқ этиш ва тараққиёт режаларида уларнинг ҳам нуқтаи назарлари инобатга олиншига ишонч ҳосил қилиш
- Ўзаро қўмақ гуруҳларига зарурат бўлса ҳаракатларини режалаштириш ва манбаларни сафарбар қилиш бўйича қўмақ бериш
- МТГ ларга вазифаларини адо этишда қўмақлашиш
- Ёш аҳолига (эркаклар ва аёллар) маслаҳат берилганига ва аъзо қилинганига ишонч ҳосил қилиш

Ташвиқот Мажлиси, Плакат №7:

**Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойихаси:
Фуқароларнинг Вазифа ва Мажбуриятлари**

Фуқароларнинг Вазифа ва Мажбуриятлари

- МТГ сайловларида овоз бериш
- Ривожлани жараёнида фаол иштирок этиш учун ҚФ лар ва МТГ лар томонидан олиб борилувчи таҳлиллар, муҳокамалар ва режалаштириш мажлисларида мунтазам қатнашиш
- Болаларнинг мактабга қатнаётгани ва барча оила аъзолари соғлиқни сақлаш хизматларидан фойдаланаётганига ишонч ҳосил қилиш (масалан соғломлаштириш тўғараклари)
- Ташқаридан молиялаштириладиган фойлиятларга ҳисса қўшиш ва ривожлантириш ташаббусларини ташқи манбаларсиз лойиҳалаштириш ва амалга ошириш учун мавжуд қўникмалар, иқтидор ва билимлардан фойдаланган ҳолда кўнгилли сифатида ёрдамлашиш ва ўз хиссасини қўшиш (масалан, камбағал оилалар фарзандлари ва ўспиринларига репетиторлик ва мураббийлик орқали уларнинг мактабда яхши ўзлаштиришларига ёрдам бериш)
- МТГ ларни мониторинг қилиш (заҳиралар тақсимоли адолатли ва тенг бўлиши ва ҳимоясиз гуруҳларни ҳам жалб қилиниши учун)
- Ногиронлар, ожизлар ва зориқиб қолганларга ҳаётларини бирмунча йўлга қўйиб олишларига кўмаклашиш

Ташвиқот Мажлиси, Плакат №8:

Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси: **Қишлоқ Фасилитаторлари ва Мухандисларнинг Вазифа ва Мажбуриятлари**

Қишлоқ Фасилитаторларининг (КХ ва ЎРХ) Вазифа ва Мажбуриятлари

- Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳасидан хабардорликни кучайтириш
- Шаффоф Сайловларга кўмаклашиш
- Кенг камровли Қишлоқ Тараққиёти Режаларини ва ночорларга кўмаклашиш жамоавий фаолиятларини ишлаб чиқишда МТГ ларни қўллаб-қувватлайди ва режалаштиришга ҳисса қўшувчи жамоавий машғулотларни олиб боради.
- Энг камбағал уй хўжаликларининг (ўз уйларининг боши бўлган аёллар, ногиронлар ёки кексалар бошчилигидаги оилалар ва бошқа ҳимоясиз гуруҳлар) учрашувлар ва жараёнларда иштирок этишини, уларга маслаҳатлар бериб борилишини рағбатлантириш ва бунга ишонч ҳосил қилиш.
- МТГ ларга ўз вазифаларини бажаришга ёрдамлашиш
- МТГ лар ва МФЙ ларнинг амалга ошириш жараёнининг ўрта босқич ўқув заруратларини баҳолаш ва кўникмаларни ошириш тренингларини йўлга солиш
- Вазифа ва Мажбуриятларини бажаришлари учун МФЙ лари ва МТГ ларнинг салоҳиятларини ўстириш
- Жамоатчилик ичида камбағалликка қарши фаолиятларга ҳисса қўшиш
- ҚИРЛ ижросига нисбатан ҳилоф вазиятлар бўйича хабар қилиш (коррупция, фитна, ўғирлик, номувофиқ феъл-атвор)
- АМИБЛ кўрсатмаларига амал қилиш

Қишлоқ Мухандисларининг (КХ лар ва ЛАОГ ходимлари) Вазифа ва Мажбуриятлари

- ҚТР ларда келтирилган инфратузилма лойиҳалари тўғри, юқори сифатли ва чидамли бўлишини таъминлай олиши учун МТГ ларга техник йўл-йўриқ бериш, ёрдам қилиш ва қўллаб-қувватлаш
- Техник тадқиқотлар ўтказиш
- Инфратузилманинг қурилиш/реконструкция ишлари мобайнида техник мониторинг билан ҳисса қўшилишини таъминлаш
- ИТВ га сублойиҳа суръатлари тўғрисида ҳисоб бериш
- МТГ ларга Эксплуатация ва техник хизмат режаларини тузишда ва уларни ушбулар асосида шуғуллантиришда кўмакчи бўлиш
- Режалаштириш ва сублойиҳаларни амалга ошириш мобайнида қутилаётган атроф-муҳит ва итимоий хавфсизлик чора-тадбирлари сиёсатида МТГ ларга кўмакчи бўлиш ва қўллаб-қувватлаш
- МТГ ларни қишлоқнинг ички манбалари орқали молиялаштирилган лойиҳалардан қўллаб-қувватлаш
- КХ ҚФ ларини хариталаш, таҳлил, режалаштириш ва бошқажараёнларда қўллаб-қувватлаш
- МФЙ га бажарилган инфратузилмани баҳолашда ёрдамчи бўлиш
- ЭИС йўл-йўриқларини кафолатлаши учун МТГ лар кўмаклашиш

Ташвиқот Мажлиси, Плакат №9:

**Қишлоқ Инфраструктурасини Ривожлантириш Лойиҳаси:
ЯМХИК нинг Вазифа ва Мажбуриятлари**

ЯМХИК нинг Вазифа ва Мажбуриятлари

- Марказлаштирилган манбалар воситасида қурилишни бошқариш ва у учун техник қўллаб-қувватлашни амалга ошириш
- Ушбу хизматлар учун шаффоф ва оқилона харидларни таъминлаш
- Қишлоқ Тараққиёти Режасида белгилаб олинган сублойиҳаларни лойиҳа ва пудратчилар билан таъминлаш
- Ҳаққоний меҳнат амалиётларини кафолатлаш
- Сифатли Сублойиҳаларнинг қурилишини кафолатлаш

4-Ҳаракат : Ёпилиш

Барча саволларга жавоб қайтарилгач (ёки жавоб қайтара олмаганларингизни ёзиб олгач) , барчага келганлари учун ташаккур айтиб, орадан бир ҳафталар ўтгач яна ташриф буюришингизни ва бунинг учун қайси кун ва сана қулайлигини аниқ қилгач мажлисни ёпишингиз мумкин. Сиз кейинги мажлисда улар билан Жаоавий Манбалар Харитаси тузиш устида ишлайсиз ва бунинг учун ҳар бир уй хўжаликларининг камида ярим аҳолиси ҳозир бўлишлари зарур. Келишувга эришиш ва иш мавсумларни инобатга олишга ҳам эътиборли бўлинг (кунлик ишчилар дала ишларидами ёки йўқ, уларга қайси вариант қулайроқ бўлади).

5-Ҳаракат : Жамоатни тушуниш: МФЙ Паспортини кўриб чиқиш ва Асосий Маълумотларни Тўплаш

1-Қадам: МФЙ Раиси ва Котибидан сизни идорага олиб боришларини ва МФЙ паспортини кўрсатишларини сўранг. Маълумотлар уларнинг идорасидаги катта доскага илинган бўлади. МФЙ Раиси ва Котиби билан ҳамма нарсани бирма-бир кўздан кечириб чиқинг ва саволлар орқали Жамоа ҳақида иложи борица кўпроқ нарса билиб олинг. Бу маълумотлар қай тарзда тўпланганлигини ҳам сўранг ва буни қайд қилиб қўйинг (бу сиз ва ЛАОГ га маълумотлар қанчалик тўғри ёки нотўғри эканлигини тушунишда ёрдамчи бўлади).

2-Қадам: 3.4 шаклдан фойдаланиб МФЙ паспортдан топишингиз керак бўлган маълумотларни кўриб чиқинг ва уларни ўзингизни ён дафтарингизга кўчириб олинг. Бу 3.4 шаклга киритилади, уни тўлдиришингиз ва ЛАОГ га топширишингиз талаб қилинади. Эътибор қаратинг, аввал бу маълумотни (қуйироқда кўринг) сиз кўриб чиқишингиз зарур ва бу янги сайланган МТГ нинг биринчи вазифаси бўлади.

3-Қадам: Маҳалла Фуқаролар Йиғини Раиси ва Котибига (ёки сизга ёрдам берган бошқа бир ходимга) ажратган кўмак ва ёрдами учун раҳмат айтинг.

Илова №3: Жамоа Манбалар Харитаси

(3 соат)

Қишлоқ Фасилитаторлари ва Қишлоқ Мухандислари: 2-Ташриф

Ташриф Мақсади: а) Барча Давлат Манбалар ва Объектларни (масжидлар, мадрасалар, мактаблар, соғлиқни сақлаш муассасалари, йўллар, сугориш тизимлари (каналлар), ичимлик суви тармоқлари ва насослар, электр узатиш линиялари ва бошқалар) ва Манфаатдор тарафларни (ННТ лар, Хукумат дастурлари, МФЙ аъзолари) кўрсатувчи Жамоа Манбалар Харитасини яратиш ва б) Жамоа Манбалар Харитасининг асосий натижаларини умумлаштириш.

Изоҳ: Ҳеч қандай хусусий мулк объектларини белгиламанг

1-Ҳаракат : Манбалар Харитасини Тузинг (150-180 дақиқа)

1. Давлат Манбалар Харитасини Жамоатчилик учун Тақдимоти

МФЙ Раиси билан боғланинг ва жамоада ўтказилган учрашувда тайин қилинган мажлис санасива вақтини эслатинг. Жамоадаги барча манбаларни белгилаб чиқиш керак бўладиган харита тузиш учрашуви тахминан 3 соат давом этишини эслатиб кетинг. Раисдан хариталаш жараёни учун очик осмон остида муносиб жой ажратишини илтимос қилинг. Бу машқ кенгроқ майдончани талаб қилади (агар ёмғир бўлмаса очик ҳавода амалга ошириш ўринлидир). Жамоа харитасини аввал ҳам тузган ташкилотлар бор ёки йўқлиги ҳақида сўраш ва агар тасдиқ жавоби олинса, улардан нусха беришларини илтимос қилиш оқилона тадбир бўлади. Бу харитада нима аск эттирилгани, яна нималар киритиш мумкинлигини белгиланг ва қачон тузилганлигини амал қилиш муддатини аниқлаш учун текширинг. Агар бирор харита топилса, жамоатчилик билан каттароқ харита тузаётганда ундан фойдаланишни унутманг.

Бу машғулот учун кўмакчилик жамоаси камида 3 та аъзодан иборат бўлиши керак ва қишлоқ ичидаги ҳудудларга алоқадор равишда кўпроқ киши ҳам талаб қилиниши ҳам мумкин. Фасилитаторлар жамоаси Бош Фасилитатор (ташкилотни ва ўз ишларини, қилинган режаларни таништирувчи ва мажлисни олиб борувчи) ва карточкалар ёзувчи, қайд қилиб борувчи, гуруҳларга кўмакка тайёр турадиган, бошқаларнинг фикрига таъсир ўтказишга ҳаракат қиладиган аҳоли ва болаларга қараб турувчилар в.б. ни назорат қилиб борадиган ёрдамчи фасилитатор ким бўлиши кераклигини аниқлаб олади.

Бу машғулотлар учун оқ рангли мел кукуни, ғоялар карточкаси ва кўпроқ маркерлар керак бўлади. Машғулот куни фасилитаторлар эртароқ келишлари мақсадга мувофиқ. Эртароқ келган қатнашчилардан сизга жойни ҳозирлашда—Ўриндиклар жойлашуви, ердаги ортиқча барг ёки кераксиз нарсаларни тартибга солишда ва б.ш. ёрдамлашишларини сўранг.

2. Манбалар Харитасинининг биргаликда тузиш жараёни

Маслаҳатлар:

1. Учрашувни ҳеч қачон турар уй-жойда ўтказманг
2. Учрашув жойи Жамоанинг барча гуруҳлари ва аъзолари учун бирдай қулай бўлишига ишонч ҳосил қилинг
3. Учрашувдан кўзланган мақсадни аниқ етказишга ҳаракат қилинг. Қишлоқнинг бирор вакилидан тушунган мақсадларини ўз сўзлари билан такрор қилишини илтимос қилинг
4. Қатнашчиларга ушбу машғулотга сарфланадиган вақт ҳақида айтиб қўйишга эътиборли бўлинг
5. Ишни якунлашдан аввал иштирокчилар келишуви ва розилигига эришиш учун, якуний натижалар билан қониққан кишилардан қўлларини кўтаришларини сўранг. Агар норози кишилар ҳам бўлса, улар билан муҳокама юритинг ва вазиятни ўнглашга урининг. Фойда бермаса, кўпчилик фикри билан қаноатланинг.
6. Оммавий Манбаларни Хариталаш мажлиси учун ҳар бир ҳудуддан вакиллар иштирок этишига эришмоқ лозим. Барча ҳудудлардан келувчи кишиларнинг асосий қисми тўпланмагунча ушбу мажлисни бошламанг. Агар улар ҳамон тўпланишмаган бўлса шерикларининг етиб келишлари учун мувофиқ ҳудуд одамлари орқали киши юборинг
7. Жамоатчилик ичида овқат ёки ичимлик қабул қилиб олманг; бу нарса қоидаларга зид эканини самимият билан тушунтиринг
8. Ҳар бир кишига ҳудди ўз оила аъзоларингизга қиладиган **мумомала кўрсатинг** ;
9. Жойни белгилашга эътибор қаратинг (барча учун ўтириш ёки ўзини қулай ҳис этиш мумкин бўлган, қишлоқнинг ҳамма иштирокчилари бир-бирини кўриб, муҳокамага кириша оладиган яхши жой)
10. Бошқаларнинг фикрига таъсир ўтказишга ҳаракат қиладиган аҳоли учун бирор кишини қолдиришни унутманг (беҳуда аралашиб, ҳалақит беришни ёқтирувчилар учун). Уларни мажлисдан четроққа тортинг ва ўзларидаги қишлоққа оид маълумотларни сиз билан баҳам кўришларини сўранг.
11. Болаларни ташқарига олиб чиқиб улар билан ўйнаб туриши (агар шовқин соладиган бўлсалар) учун кимнидир тайин қилганингизга ишонч ҳосил қилинг
12. Мажлисни тугатишдан аввал кўпчилик маъқуллаган энг муҳим жиҳатларни яна бир бор такрор қилинишига ва кўпроқ кишиларнинг хайрихоҳлик билдиришларига эришинг.

Ҳамма иштирокчилар келиб улгургач, бош фасилитатор:

- барчи қатнашчилар билан саломлашинг, уни/унинг жамоасини таништиринг ва қатнашчиларга ўз ҳудудларини фасилитаторларга танитиши учун фурсат беринг:

одамларни ўзлари мансуб ҳудудлар бўйича ўтиришларини сўранг ва ҳар бир ҳудуднинг биттадан вакилидан ҳозир бўлганлар ҳақида маълумот олинг : "Биз Х ҳудудданмиз ва шу ҳудуд номидан ХХ вакил келган"

(Изоҳ: Хариталаш жараёнида суратлар олишни унутманг; Ҳукуматга мажлис кўнгилдагидай ўтганини билдириш учун ушбу ҳаволалардан фойдалансиз)

- кейин эса бош фасилитатор **мажлис мақсади билан таништиришни бошлайди:**

"мақсадимиз қишлоқ ҳудудидаги жисмоний ва инсон захиралари харитаси яратишдир"

Харитадан бир нусха МТГ нинг янги раисига (тез орада сайланувчи) иш ниҳоясига этказилиши билан топширилиши керак. Дастлабки сониялардан шуни тушуниб олиш зарурки, фасилитаторлар бу ерда ёрдам тарқатиш ёки қўмак бериш учун эмас, балки ушбу машғулотлар натижалари воситасида Ҳукумат ҚИРЛ нинг ривожлантириш жараёнлари ҳаракат ва тизимларини яхшироқ йўлга қўйишига ҳисса қўшишдир.

- кейин эса иштирокчилардан қишлоқдаги ҳудудлар бўйича уюшиб олишларини ва кейинроқ хаританинг турли қисмлари устида мулаққат ишлаш учун гуруҳларни шакллантиришларини сўраш лозим (хариталаш мобайнида келиб қўшилган яшовчилардан ўз ҳудудлари вакиллари билан ишлашларини сўранг)
- қатнашчилар уюшиб олишгач, фасилитаторлар улар ичидан кўнгиллиларни чақириб олиб, улардан мел кукуни ёрдамида ерга (хонада бўлсангизлар мел таёқчаларини ишлатинг) қишлоқ контурларини туширишларини ва асосий йўллар, дарёлар, турли бўлинмалар, маҳалларни акс эттиришларини сўранг. Ушбу чизма ўлчамлари 10X10 метр бўлиши зарур ва бу барча қатнашчилар ўзларига тегишли ҳудудда ишлай олишлари учун етарли жойга эга бўлишлари учун керак;
- чизма тайёр бўлиб, асосий ландшафтлар одамлар ўзлари йўналиш оладиган даражада аниқлаб олингач, бош фасилитатор қатнашчилардан чизмадан, унинг жисмоний хусусиятларидан ва кўрсатилган ҳудудлар чегараларидан рози ёки йўқлигини сўраши керак;
- Барча бир тўхтамга келгач, ҳар бири ўзи тегишли ҳудудни вакили бўлган кенгашнинг танланган аъзоларидан иборат гуруҳлар ва ҳар бир ҳудуддан 10-30 нафар оддий аҳолиси бирга ишлашни бошлаб, ўз ҳудудларидаги барча Жамоа Манбаларни ушбу харитага туширишади;
- Даставвал, ҳар бир гуруҳ ўзларига тегишли ҳудудда қандай манбалар борлиги тўғрисида фаол мунозарага киришади: масжидлар, асосий йўллар, катта йўлчалар, мактаб ва саломатлик масканлари (агар шундайлари бўлса) сув манбалари, электр манбалари, дренаж қувурлари, бозорлар (агар мавжуд бўлса), ва НТ сектори (ёки собиқ НТ сектори) ва ҳ.к.з. ларни ғоялар карточкаларига туширинг (битта карточка учун бир балл)
- Ушбу жисмоний манбалар ва тараққиёт ташкилотлари кейинроқ полда акс эттирилган, аллақачон чегаралар туширилган катта харитага киритилинади. Харита ишончли бўлиши учун улар ўзининг энг аниқ ерига жойлайтирилиши керак
- Мактаб ва саломатлик муассасаларига келсак, қўшни ҳудудлардан бундай объектларнинг бор ёки йўқлигини ва улардан

фойдаланишлари/фойдаланмасликларини сўранг. Уларни харитада кўрсатинг (кишлоқ чегарасини чизиб, масофани км да кўрсатинг)

- Тошқинларга таъсирчан ҳудудларни кўрсатинг;
- Ваниҳоят, ҳар бир гуруҳ учун вақт ажратиб, уларнинг ҳудудларида қанча уй хўжаликлари яшашини муҳокама қилинг (Уй хўжалигини таърифлаб ўтишни ҳам унутманг: умумий қозондан таомланувчи кишилар гуруҳи. Жамоа хўжалиги ва уй хўжалигини фарқини ҳам айтиб ўтинг). Ҳар бир гуруҳдан карточкага уй хўжаликлари сонини ёзиб чиқишни ва уни полда акс эттирилган хаританинг мувофиқ ерига жойлаштиришни сўранг (МФЙ паспортдан уй хўжаликлари сонини кўриб чиқинг ва Жамоа баён қилаётган сонлар ўртасидаги тафовутни қайд этиб кўйинг).
- барча манбалар жойлаштириб чиқилгач ва уй хўжаликлари сони харитада қайд этиб кўйилгач, қатнашчиларнинг ҳаммаси ўз ҳудудларига бориб қўшиладилар, сўнгра ҳар бир ҳудуддан биттадан вакил харитадаги ўзига тегишли ҳудудга бориб туради, кейин эса ҳар бир карточка ҳозир бўлганларга ўқиб эшиттирилади. Хатиратадаги манбалар, уларнинг жисмоний жойлашуви ва киритилган уй хўжаликлари сони бўйича ҳамма бир тўхтама келганига ишонч ҳосил қилинади.
- ҳар бир гуруҳдан фаол мунозарага киришишлари сўралиб, ҳар бир сайланган МФЙ жорий аъзолари мувофиқ жойларга қўйиб чиқилади. **Изоҳ: МТГ сайлаб олингач, янги МТГ аъзолари ва МТГ масъуллари уларни чалкаштириб юбормаслик мақсадида манбалар харитасига турли рангларда киритиб қўйилишлари керак**
- Баъзида манбаларнинг жойлашувига турли ҳудудларнинг (маҳаллаларнинг) норозиликлари эҳтимоли ҳам мавжуд. Бундай ҳолларда, бош фасилитатор сабабларни ўрганиб чиқиб, келишмовчиликни ҳал қилиш учун мурсоа йўлини излаши керак;

Ва ниҳоят, қатнашчиларга бугунги қўшган ҳиссалари учун ташаккур билдириб, ушбу харита нусхаси кейинроқ МТГ га етказиб берилишини эслатиб қўйинг.

Изоҳ: инженер харита ерга тушириляётган пайтда уни ён дафтарига кўчириб олиши керак. Бу кейинроқ идорада катгароқ харита плакати тузиш жараёни учун керак.

2-Ҳаракат : Ўзингизнинг жамоатчилик билан навбатдаги учрашувингизни режалаштиринг (10 дақиқа)

Хариталаш жараёни ниҳоясида, ҳозир бўлганларга жамоангиз тез орада яна бир бор ташриф буюриб, жамоадаги барча ҳудудлар аҳолисидан ташкил топган катта жамоа иштирокида МТГ учун сайловолди учрашуви ташкил этишини айтинг. Мавжуд Жамоа расмийларидан одамлар чун бирор қулай санани танлашларини ва ҳар бир ҳудуддан етарлича қатнашчилар келишига ишонч ҳосил қилишларини сўранг.

Идорада (кейинги бир неча кунлар)

Характ 3: Маълумотни ўрганиб чиқиш ва Таҳлил қилиш

Идорага қайтишингиз билан, жамоа аъзоларидан бири ён дафтарига кўчириб олган харита нусхаси асосида иккита катта плакатда шартли белгилар акс этган харита яратишингиз керак. Шартли белгилар учун фигуралардан фойдаланишда мантикий, барқарор ва изчил ёндошув зарур. Фойдаланувчи харитани талқин қилар экан, англашилмовчиликлар юзага келмаслиги лозим. Ва ниҳоят, харита битгач унга тугалланган сана ва қатнашган жамоа аъзолари исмларини ёзиб қўйинг. Фойдаланувчиларда саволлар туғиладиган бўлса, ушбу шахслар билан боғланиб, қизиқтирган саволларига жавоб олишлари имкони бўлсин.

Харита тайёр бўлгач, тенденцияларни (йўналиш) изланг. Қишлоқ Фасилитаторлари қуйидаги саволларни беришлари ва жавобларни муҳокама қилишлари керак. Бу жамоани тушуниш ва келажакдаги топшириқларда асқотади (сайлов ёки бошқа жараёнларда):

- Харитадаги жисмоний ва инсон манбалари белгилари жамоадаги манбаларни тақсим этилганлиги тўғрисида қандай ахборот беради?
- У манбаларни бир жойга тўпланиб қолганини кўрсатмоқдами? Агар шундай бўлса, нега манбалар бир ерга тўплаб қўйилган деб ўйлайсиз: қўли узун кишилар манбаларни ўз яшаш майдонларида эгаллаб турибдими? Жамоанинг молиявий захиралари чекланган бўлган ва барча майдонларни қамраб ололмаганми?
- Жамоадаги қайси ҳудудлар сув/мактаб/йўл/в.б ларга эга ва қайсилари уларга эга эмас?
- Жамоани яхшигина ўрганиб олгач, ундаги манбалар тақчиллиги ночорликка алоқадор ёки йўқлигини кўра олиш имконига эга бўласиз.

Бу саволлар, албатта сиз воқиф бўлишингиз зарур бўлган муайян динамикани ифодаловчи белгиларга ишора қилади. Агар элита тасарруфоти ёки ихотаси бўлса, бу харитада аниқ кўрсатиб берилади. ҚФ лари бундан огоҳ бўлишлари ва келажакда бу жойлар қолиб кетмаслигини кафолатлашлари керак.

Инобатга Олиниши Зарур Жиҳатлар

- Ушбу хариталаш жараёни орқали МФЙ ва Жамоа ўртасидаги ҳаракатлар тўғрисида айтиб бера оласиз; раис ва муайян аъзолар манбаларни жойлаштириш ва чегаралар чизиш жараёнида вазиятни ўз тарафига оғдиришга, таъсир кўрсатишга ҳаракат қилдими? Ким вазиятни ўз тарафига оғдиришга ҳаракат қилди ва ким кимни қўллаганини ёзиб олинг, лекин барча қатнашчилар жараёнга жалб этишга интилинг. Одамларни ўз ҳудудлари бўйича ишлашлари учун гуруҳларга бўлиш ҳар бири ҳудуд иштирокини кафолатловачи асосий услубдир;
- Асосий чегараларнинг ўта аниқ бўлиши кераклиги, мураккаб картографик жараён устида ортиқча бош қотирманг, лекин туширилган жисмоний ва инсон манбалари аниқлигига кўпроқ аҳамият беранг;
- бу харитани ҳар бир уҳуддга бориб ва унинг таркибини маҳаллий аҳоли билан муҳокамалардан сўнг текшириш, агар зарурат бўлса ўзгартириш керак бўладиган "ишчи ҳужжат" сифатида кўриш муҳим.

Манбалар харитасини МТГ нинг янги котибига беришни унутманг(сайланганидан сўнг) .
Харита тақдим этилгач, ундан мақсадли фойданиш муҳокамаси ташкил қилиниши керак:

- a) Жамоа Тараққиёти Жараёни учун маълумот
- b) Жамоанинг ресурслар тақчиллиги мавжуд жой/худуд/ўчоқларини аниқланг
- c) МФЙ ва МТГ Раислари/ёки бошқа аъзолари Жамоа ва манбалар жойлашувини тушунтира олиши ва ўзларига қарашли манбалар ва қарашли бўлмаган, аммо, улар ҳақида ахборот бўлиши зарур ташқи тузилмалар бўйича маълумот (ННТ лар, давлат агентликлари, хусусий сектор вакиллари).
- d) Овоз бериш кабинкасининг жойи борасида режа тузинг (келиш осон, сайлаш учун столлар жойлаштирилиши учун қулай, ҳаммага бирдай мақбул жой)
- e) ривожлантириш ижрочилари учун (оммавий, ҳукумат ёки хусусий) қўшимча манбаларни жалб этиш механизми

КХ лар, Қишлоқ Фасилитаторлари ва Қишлоқ Муҳандислари ушбу харита ва у билан алоқадор келадиган барча ишлардан тўлақонли фойда чиқара олишлари керак.

Илова №4: Жамоа Манбалар Харитаси билан Ўртоқлашиш ва МФЙ Паспортини
Текшириш

(3 соат)

Қишлоқ Фасилитаторлари ва Қишлоқ Муҳандислари: 3-Ташриф
(Жамоатчилик учрашувида 2 соат)
(МФЙ билан 1-2 соат)

Ташриф Мақсади: а) Жамоатчилик билан Жамоа Манбалари Харитасини ўртоқлашиш б) МФЙ Паспортини текшириш

Ташрифга Тайёргарлик Кўриш:

МФЙ Раиси билан боғланинг ва жамоада ўтказилган учрашувда тайин қилинган мажлис санаси ва вақтини эслатинг. Унга бу учрашувда жамоатчилик билан биргаликда яратилган жамоа манбаларилар харитаси билан ўртоқлашишингизни, уларнинг фикр-мулоҳазаларини ўрганиб, ниҳоят унинг тўғри эканлигини тасдиқлашингиз кераклигини эслатинг. Бу жамоат мажлиси 2 соат давом этади ва барча ҳудудлар аҳолиси унда ҳозир бўлиши керак Раисдан одамлар билан учрашиш учун аввалги ерга боришингиз керакми ёки бошқа ер танланган бўлса билиб олинг. Хариталаш билан бўлгани каби, тасдиқлаш ҳам керак кўпчилик билан, ҳар бир ҳудуд вакиллари розиликлари билан амалга ошади Иккинчидан, сиз МФЙ Раиси ва Котиби билан МФЙ паспортини озроқ вақт давомида манбалар харитаси ракурсидан кўриб чиқасиз.

Бу машғулот учун фасилитаторлар жамоаси камида 2 кишидан иборат бўлади. Бунинг учун талаб қилинувчи материал якунланган манбалар харитасидар. Машғулот куни фасилитаторлар эртaroқ келишлари мақсадга мувофиқ. Эртaroқ ҳозир бўлган қатнашчилардан сизга жойни тайёрлашишга – ўриндикларни жойлаштиришга ёрдам қилишларини сўранг.

1-Ҳаракат : Манбалар Харитасини Жамоатчилик билан ўртоқлашинг

Саломлашгач ва келганлари учун барчага миннатдорчилик билдиргач, қатнашчиларни ўзлари мансуб ҳудудлар бўйича ўтириб олишларини сўранг. Манбалар харитасини деворга илинг ва харита ёзувларини кенг жамоатчиликка тушунтириб беринг ҳамда унда нималар хариталаштирилганини бошқаларга намойиш қилиш учун ҳар бир ҳудуд ўзларининг биттадан вакилларини навбатма-навбат харита олдига юборишини сўранг. Қалам олиб назардан қочирилган нарсани киритинг ёки одамлар таклиф қилган таклиф бўйича ўзгартиришлар қилинг. Кўпроқ кишиларнинг тасдиғига эришишга интилинг. Барча ҳудудларни якунлаб бўлгач, жамоатчиликка миннатдорчилик билдиринг ва хаританинг якуний нусхаси МФЙ котибига топширилишини ҳамда у идорада сақланишини, истаган киши кўриш имконига эга бўлишини маълум қилинг.

2-Ҳаракат : 3.9 шаклдаги Манбалар харитаси бўлимларини тўлдириг.

Жамоа Манбалар Харитасидан фойдаланиб, 3.9 шаклнинг тегишли бўлимларини тўлдириш (В.1, В.2, В.3, В.4, В.5, В.6, В.7).

3-Харакат: Кейинги учрашувни режалаштириш

Энди барча маҳалла аҳолисидан иборат бўлган катта гуруҳдан иштирок этишини ва сайловолди учрашувини қачон ўтказиш яхши бўлишини сўранг. Иккала учрашувда ҳам барча аҳоли (фермерлар, ишчилар, болали аёллар) қатнаша олишадими, сўранг. Ушбу сана МФЙ идорасидан ташқарида Оммавий эълон тахтасида эълон қилиниши керак.

4-Харакат : МФЙ паспортини текшириш

МФЙ га боринг ва МФЙ Раиси ва Котиби билин кўришиб, ўзинигиз тўплаган МФЙ паспорти маълумотларини кўриб чиқинг ва ушбу маълумотлар харитада акс этган маълумотларга мос келаётганига ишонч ҳосил қилинг: энг муҳими—ҳудудлар ва уй хўжаликлари сони. Агар жиддий тафовутлар кузатилса, буларнинг сабабини аниқлашингизга, эҳтимол ҳар бир ҳудуддаги ҳар бир кўчани тўғри санокни чиқариш мақсадида айланиб чиқишингизга тўғри келиши мумкин.

5-ҳаракат:

МФЙ паспортини ўрганиш бўйича барча маълумотлар ва қишлоқ аҳолиси тўғрисида тўпланган бошқа маълумотлар тайёр бўлгач, ҚФ қуйида келтирилган, ушбу қишлоқ учун ажратилган миқдорни кўрсатадиган постерни тайёрлаши керак. Ва кейинги ташрифда сиз ушбу постерни қишлоқ аҳолиси учун очиқ бўлган кўринадиган жойга осиб қўйишингиз керак, у ерда улар ушбу маълумот билан танишишлари мумкин.

Ўзбекистон Республикаси
Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш
вазирлиги

Қишлоқ инфратузилмасини ривожлантириш лойиҳаси

Мақсади

Танланган қишлоқ жамоаларида асосий инфратузилма ва хизматлар таъминоти ҳамда ривожланишни режалаштириш ва хизматлар кўрсатиш мониторингига жамоатчиликни жалб этиш.

Бюджет

Иштирокчи жамоаларга сўм маблағ ажратилади. Бир киши учун XX сўм. XX МФЙда XX киши бор ва инфратузилмавий инвестициялар учун умумий маблағ XX сўмни ташкил этади.

Инфратузилма ва Хизматлар Менюси

Асосий иқлимга мослашувчан инфратузилмалар ва хизматлар сублойиҳаларидаги мувофиқ молиялаштиришлар улар билан чегараланиб қолмаган ҳолда қуйидагиларни ўз ичига олади:

- (i) қишлоқ ичимлик суви таъминоти ва санитария хизматларини тақдим этишнинг инновацион, муқобил моделлари орқали фойдаланишни кенгайтириш учун мавжуд қишлоқ ичимлик суви таъминоти ва канализация тизимларини реконструкция қилиш;
- (ii) жамоат биноларини энергия самарадорлиги йўлида қайта жиҳозлаш;
- (iii) Ижтимоий инфратузилмани қайта таъмирлаш/янгилаш
- (iv) учламчи йўллар, йўлкалар ва тротуарларларни таъмирлаш
- (v) қишлоқ йўлларини дренаж ва тошқинларга мослашувчанлик тизимини мутаҳкамлаш;
- (vi) кўприклар қуриш ва қайта таъмирлаш (10 метргача бўлган узунликдаги) ;
- (vii) кўчаларни ёритиш тизими такомиллаштириш;
- (viii) жамоат жойларига қулайликлар киритиш;
- (ix) қаттиқ чиқиндиларни бошқариш тизими;
- (x) халқ хизматидаги айрим қулайликларни ислоҳ қилиш;
- (xi) симсиз интернет хизматлари таъминоти учун антенналар ўрнатиш;
- (xii) автобус терминаллари ва бекатларини қуриш ёки янгилаш; ва
- (xiii) энергия таъминоти ишлари.

Илова №5: Сайловолди Учрашуви
(3 соат)

Қишлоқ фасилитаторлари ва Қишлоқ Мухандислари: Ташриф 4

Маслаҳатлар:

1. Учрашувни ҳеч қачон турар уй-жойда ўтказманг
2. Учрашув жойи Жамоанинг барча гуруҳлари ва аъзолари учун бирдай қулай бўлишига ишонч ҳосил қилинг
3. Учрашувдан кўзланган мақсадни аниқ етказишга ҳаракат қилинг. Қишлоқнинг бирор вакилидан тушунган мақсадларини ўз сўзлари билан такрор қилишини илтимос қилинг
4. Қатнашчиларга ушбу машғулотга сарфланадиган вақт ҳақида айтиб қўйишга эътиборли бўлинг
5. Ишни яқунлашдан аввал иштирокчилар келишуви ва розилигига эришиш учун, яқуний натижалар билан қониққан кишилардан қўлларини кўтаришларини сўранг. Агар норози кишилар ҳам бўлса, улар билан муҳокама юритинг ва вазиятни ўнглашга урининг. Фойда бермаса, кўпчилик фикри билан қаноатланинг.
6. Жамоатчилик ичида овқат ёки ичимлик қабул қилиб олманг; бу нарса қоидаларга зид эканини самимият билан тушунтиринг
7. Ҳар бир кишига худди ўз оила аъзоларингизга қиладиган **мумомала кўрсатинг** ;
8. Жойни белгилашга эътибор қаратинг (барча учун ўтириш ёки ўзини қулай ҳис этиш мумкин бўлган, қишлоқнинг ҳамма иштирокчилари бир-бирини кўриб, муҳокамага кириша оладиган яхши жой)
9. Бошқаларнинг фикрига таъсир ўтказишга ҳаракат қиладиган аҳоли учун бирор кишини қолдиришни унутманг (беҳуда аралашиб, ҳалақит беришни ёқтирувчилар учун). Уларни мажлисдан четроққа тортинг ва ўзларидаги қишлоққа оид маълумотларни сиз билан баҳам кўришларини сўранг.
10. Болаларни ташқарига олиб чиқиб улар билан ўйнаб туриши (агар шовқин соладиган бўлсалар) учун кимнидир тайин қилганингизга ишонч ҳосил қилинг
11. Мажлисни тугатишдан аввал кўпчилик маъқуллаган энг муҳим жиҳатларни яна бир бор такрор қилинишига ва кўпроқ кишиларнинг хайрихоҳлик билдиришларига эришинг.

Сайловолди учрашувига Тайёрланиш

Бу мажлис жиддий ҳозирликни талаб қилади. Барча плакатларни аввалдан шай ҳолга келтиришга урининг ва Сайлов комиссияси Вазифалари ва Сайлов Қоидаларининг 20 та нусхасини келтиринг. Сиз, шунингдек Оммавий Манбалар Харитаси нисхасига ҳам эҳтиёж сезасиз.

1-Ҳаракат : Сайловолди учрашуви ўтказинг (120-150 дақиқа)

Изоҳ: Ҳар бир ҳудуднинг камида 60 % Уй хўжаликлари иштирок этиши лозим.

- барча иштирокчилар билан саломлашинг, ўзингиз ва жамоангизни таништиринг ҳамда қатнашчиларни ўзлари мансуб ҳудудлар бўйича ўтиришлари учун жой ташкил қилинг. Ҳар бир ҳудуд гуруҳидан биттадан кишини кимлар иштирок этаётгани тўғрисида қисқача маълумот бериши сўранг: биз X ҳудудданмиз ва XX кишидан иборатмиз. (Ҳар бир ҳудуд қатнашчилари сонини ёзиб қўйишни ва 3.5(а) шаклни тўлдириб, унга МФЙ Раиси имзосини қўйдириб олишни унутманг).
- кейин эса бош фасилитатор **мажлис мақсадини ёритиб беради:**

мақсадимиз Маҳалла Тараққиёт Гуруҳи сайлов жараёни, шу жумладан овоз бериш қоидалари билан ўртоқлашиш, сайлов комиссияси ташкил қилиш ва уларнинг вазифа ва мажбуриятларини тушунтириб бериш, ҳар бир ҳудуд учун овоз бериш кабинкалари жойлашувини аниқлаш, ва МТГ сайлови учун сана ва вақтни белгилаш.

- қатнашчиларга манбалар харитасини эслатинг ва асосий жиҳатлари билан ўртоқлашинг: X ҳудудда X уй хўжаликлари жойлашган
- уларга ҳар бир ҳудуддан вакил сифатида танлаб олинadиган Жамоа аъзолари (ҳар бир ҳудуддаги ҳар 50 уй хўжалиги учун 1 нафар эркак ва 1 нафар аёл, ҳамда 1 ёш йигит (18-30 ёш) ва 1 ёш қиз (18-20 ёш) МТГ аъзоси бўлади) билан сайланадиган Маҳалла Тараққиёт Гуруҳи ҳақида эслатма беринг.
- қуйидаги 1-плакатни осиб қўйинг ва Жамоа аъзолари ичидан Тарғибот учрашувида бўлган бирор кишини яқинроқ келиб, Маҳалла Тараққиёт Гуруҳи Вазифа ва Мажбуриятларини ўқиб бееришини сўранг
- ушбу вазифалар ва мажбуриятларни муҳокама қилиш учун фурсат беринг

Сайловолди Мажлиси, Плакат 1:

Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси: Тайинланган (сайланган) Вакилларнинг Вазифа ва Мажбуриятлари

Маҳалла Тараққиёт Гуруҳининг Вазифа ва Мажбуриятлари

- Қишлоқ Тараққиёти Режаси (ҚТР) жараёнига оид комплекс маслаҳатларни барча ҳудудлар ва ҳимоясиз аҳоли ва бошқаларга етказилишини кафолатлаш.
- ҚТР га биноан кенг қамровли учрашувларга ҳисса қўшиш
- Жамоа таҳлили ва ҚТР ни тушуниш
- Қурилиш сифатининг яхши бўлишига эришиш учун сублоийҳаларнинг ижросини кузатиб бориш
- Сублоийҳаларни мониторинг қилиш
 - Вақт тақсимоти
 - Қурилиш материаллари
 - Меҳнат сифати
 - Ҳалол меҳнат амалиётлари
 - Саломатлик ва хавфсизлик
 - АМИС га мувофиқлик юзасидан мониторинг қилиш ва ҳисоб бериш
- Ижтимоий ижро жараёнини кузатиш
- Ижтимоий Аудитда қатнашиш
- Жамоатчиликнинг ўз иштирокидан кутаётган натижаларидан келиб чиқиб ишларни яқунланишини тасдиқлаш.
- Вазирликлар ёки бошқа субъектлар томонидан ЭТХ га мувофиқликни кузатиш ва керак бўлганда жамоатчиликнинг ЭТХ билан таъминлаш.
- МТГ фаолиятларини молиялаштириш учун маблағ жамғариш

- овоз бериш амалга ошириладиган сана ва кун масаласида кенг жамоатчилик билан муҳокама ўтказинг Қишлоқ хўжалигидаги кунлик ишчиларнинг ҳам кела олиши бўйича фикр қилиб олишга эътибор беринг Сиз бу учрашувни Жума кунига ёки кечки вақтга белгилашингиз мумкин. Сана борасида бир тўхтамга келинган, каттакон плакатга ёзиб, уни жамоат жойига илиб қўйинг (энг муносиб жой МФЙ идораси девори(ташки)
- Жамоавий Манбалар Харитасини осиб қўйинг ва ҳудудларни гуруҳлари билан ўтириб олиб, сайлов ўтадиган участкаларни қаерга жойлаштириш кераклиги тўғрисида муҳокама қилишларини сўранг (улар хусусий биноларда жойлаштирилмаслиги ва ҳар бир ҳудуддаги нисбатан марказий участкалар танланиши керак). Рози бўлсангиз, жойни харитада бирор белги билан тайин қилиб қўйинг.
- Қатнашчиларга сайлаш ҳуқуқига эга бўлиш мезонларини тушунтиринг ва уларга ушбу мезонларга тўғри келадиган бўлса, МТГ сайловларида иштирок этишлари мумкинлигини эслатинг (қуйироқда 2-Плакатга қаранг)

Сайловолди Мажлиси, Плакат 2:

Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси: Сайловчининг овоз бериш ҳуқуқига эгаллиги ва МТГ Аъзолиги Мезонлари

Сайловчининг Мувофиқлиги

- Ўзбекистон фуқароси бўлиши шарт;
- 18 ёшга тўлган бўлишлари керак
- Тегишли жамиятда бевосита МТГ сайловлари олдидан камида 1 йил доимий яшаш жойига эга бўлиши керак (муҳожирлар истисно бўлади ва уларнинг доимий яшаш муддати талаби камида 3 ойгача қисқартирилгандир);
- Сайловчининг асосий истиқомат жойи ушбу жамоада бўлиши керак.

МТГ Аъзолиги Мезонлари

- Юқорида келтирилган сайловчига хос барча сифатларни ўзида жамлаган бўлиши;
- МТГ аъзоси сифатида ишлаш учун етарли вақт ва истакка эга бўлиши;
- МТГ аъзоси вазифа ва мажбуриятларини зиммасига олишни имзолашга тайёр бўлиши лозим
- Миллий мажлис ва вилоят кенгашида тайинлаган лавозимга эга бўлмаслиги лозим;
- Жамоа аъзолари ўртасида бажарган ишларида адолатлилик, ишончлилик, очиклик, ҳисобдорлик бўйича яхши нуфузга эга даб танилган бўлиши керак;
- Ҳақчилик сифатларига эга бўлиши
- Ўзи вакил бўлаётган ҳудуд сайлов бўлимидаги жамиятнинг барча ва ҳар қандай аъзолари, ва бошқа кўнгилдорнинг бошқа МТГ аъзолари билан ҳам бирга ишдаш ҳолатида бўлиши

- Тақдимотлар ўтказиш услубларини янгилаш мақсадида одамларни қуйидаги машғулотларга жалб этинг: Ҳар бир ҳудуд гуруҳидан 2 та саволни муҳокама қилиши учун 15 дақиқа ажратинг: 1) "нега барча катта ёшлилар (18 га тўлганлар) учун бу сайловда қатнашиш ўта муҳим"? ва 2) МТГ аъзолари амалга ошириши керак бўлган энг муҳим фаолиятлар қайсилар? Улардан муҳокамаларидаги асосий нуқталарни плакатқоғозига ёзишларини сўранг
- Ҳар бир ҳудуднинг бир нафар аъзосидан ўзларининг плакатини кўрсатишини сўранг
- Энди эса, МТГ аъзосининг энг долзарб топшириқлари тақдимотини инобатга олган ҳолда, МТГ аъзоси ўз ишини аълога бажариши учун талаб қилинадиган сифатларни бутун гуруҳ иштирокида фаол мунозара қўйинг; ҳар бир сифат/хусусият учун битта карточка ёзинг ва уларни кетма-кетликда жойлаштириб чиқинг, ўхшаш хусусиятларни бир жойга жамланг ҳамда жамоат ичидан бир кишини уларни баланд овозда ўқиши учун чақиринг (бирор нарса назардан қочирилган бўлса бемалол киришиб қўйишингиз мумкин)

2-Ҳаракат : Сайлов Қоидаларини Кўрсатиш (қуйидаги Плакат 2.1 ва 2.2 га қаранг)

Сайловолди Мажлиси, Плакат 3.1:

Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси:

Сайлов Қоидалари

- 1) Ҳар бир ҳудуд Сайлов Комиссияси аъзоси сифатида 1 нафар эркак ва 1 нафар аёл кишига эга бўлади
- 2) 50 тагача Уй хўжаликлари мавжуд ҳудудларда бир нафар эркак ва бир нафар аёл МЛҚ аъзоси бўлади. 50-100 тагача уй хўжаликлари яшаётган ҳудудлар учун 2 нафар эркак ва 2 нафар аёл (кўпроқ уй хўжаликлари мавжуд ҳудудлар учун кўпроқ кўшишимиз лозим(ми) ; ва ҳар бир кўшимча 50 уй хўжалиги учун, кўшимча 1 нафар эркак ва 1 нафар аёл сайланади
- 3) Сайлов Комиссияси аъзолари кўнгиллилар сафида бўлишлари ва МТГ аъзолигига сайлана олмасликлари керак (манфаатлар тўқнашуви сабабидан)
- 4) Ҳар бир уй хўжалиги сайлов вақтидан бирмунча аввал хат кўринишида огоҳлантириб қўйилади.
- 5) Маҳалла Тараққиёт Гуруҳи (МТГ) вазифа ва мажбуриятлари жамоатчилик ичида осиб қўйилади ва сайловолди учрашувларида намойиш этилади ҳамда нусхалари сайланган кишиларга тарқатиб берилади.
- 6) Ҳар бир ҳудуд сайлаш ҳуқуқига эга фуқаролар/салоҳиятга эга МТГ аъзолари рўйхатини сайловдан икки кун олдин жамоат жойига осиб қўйиши лозим. Сайлов Комиссияси аъзолари аниқ ва тиниқ белгилаб қўйилишлари одамлар янглишиб уларга овоз бериб юбормаслиги учун ўта муҳим.
- 7) Ҳеч қандай сайловолди кампанияси рухсат берилмайди
- 8) Ҳар бир сайловчи фақатгина ўзининг сайлов ҳудудида овоз беради
- 9) Сайловчилар фақатгина ўз ҳудудида яшовчи шахсларга овоз бера олади
- 10) Овоз бериш кабинкаси 2 соатга очиқ бўлади
- 11) Овоз бериш одамлар учун қулай, шу жумладан кунбай ишловчилар, камбағаллар ёки кунлик ишдаги савдо ходимлари учун ҳам қулай бир кунга белгиланиши жоиз.
- 12) Ҳар бир ҳудудда битта МТГ нинг аёл аъзолари ва яна битта, МТГ нинг эркак аъзолари учун

Сайловолди Мажлиси, Плакат 3.2:

Қишлоқ Инфраузилмасини Ривожлантириш Лойиҳаси:

Сайлов қоидалари (давоми)

- 13) Ҳар бир бюллетен қутиси сайлов олдидан бўш эканига ишонч ҳосил қилиниши учун Сайлов Комиссияси аъзоси томонидан текширилиши шарт.
- 14) Бюллетен қутилари олдаги Сайлов Комиссияси аъзолари ҳудуд сайловчилари рўйхатидан ким овоз бераётганини белгилаш, овоз берганлардан ўзларининг исмлари қаршисида имзоларини олиб қолишда фойдаланади.
- 15) Агар сайловчининг исми рўйхатдан чиқмаса, шахсини тўғри тасдиқлаб, унинг исми ҳам рўйхатга киритиб қўйилади.
- 16) Ҳар бир сайловчи ўз бюллетенини ўзи тўлдиради ва қутига ташлайди
- 17) Ҳар бир сайловчи муҳрланган, сайлов бюллетенлари бланкини қабул қилиб олади
- 18) Сайловчилар бюллетенга ундаги фақат бир кишининг исмини тўлиқ ёзади (Ҳар бир бюллетен учун бир исм)
- 19) Барча тўлдирилган бюллетенлар махсус қутига солиниши керак
- 20) Сайлов яроқли деб топилиши учун ҳудуддаги овоз бериш ҳуқуқига эга кишиларнинг камида 60 % қисми овоз берган бўлиши шарт.
- 21) Сайлов комиссияси аъзолари ва ҚФ лар овозларни санаб, сайлов ўтказилган кунда натижаларни ҳам эълон қиладилар.
- 22) Бюллетенлар билан тўлдирилган сайлов қутилари бирор бир марказий ерга (масалан бирор ҳуқумат биноси)олиб борилиши ва саноқ ишлари ўша ерда олиб борилиши керак.
- 23) Агар энг кўп овоз олган номзод лавозимидан бош тортса, лавозим овозлар сони бўйича ундан кейинги одамга ўтади.
- 24) Агар 2 киши бир лавозим учун бир хил овоз тўпласа, ва уларнинг иккиси ҳам бу ўринга даъвогар бўлса, демак иккинчи босқич сайловини зудлик билан ўтказиш жоиз.
- 25) Сайловлардан сўнг, етакчилар ўзларини жамоатчиликка таништиришади.
- 26) Ютиб чиққанлар таништирилгач, агар вақт етарли бўлса, янги сайланган МТГ аъзолари раис, унинг муовини ва котибиятни яширин бюллетенлар ёрдамида тайинлашади.
- 27) Раис ва раис муовини эркак ва аёллардан иборат ва котибият ҳар қандай таркибда бўлиши мумкин.
- 28) МТГ аъзолари ҚИРЛ амал қилиш даври учун сайланадилар.

3-Ҳаракат : Сайлов Комиссиясини Тузинг

- МТГ вазифалари, сайловчининг мувофиқлиги, МТГ аъзик мезонлари ва сайлов қоидаларини ўрнатгач Сайлов Комиссиясини тузишингиз керак бўлади
- Энди эса Сайлов Комиссияси Вазифа ва Мажбуриятларини кўрсатиб беринг. Бу кўнгиллилар айнан нимага ёрдам беришларини тушунишлари учун зарур.

Сайловолди Мажлиси, Плакат 4

Қишлоқ Инфратузилмасини Ривожлантириш Лойихаси:

Сайлов Комиссияси Аъзоларининг Вазифа ва Мажбуриятлари

- 1) Уларнинг ҳудудларидаги овоз бериш ҳуқуқига эга фуқаролар рўйхатини тузинг. Бу рўйхат МФЙ томонидан берилган уй хўжаликлари рўйхатига асосланиши ва тайёр бўлгач мувофиқ ҳудудлар жамоат жойларига осиб қўйилиши зарур
- 2) Сайлов санаси ва вақтини мувофиқ сайлов рўйхати қаршисига жойлаштиринг
- 3) Сайлов бюллетенлари ва қутилари қулай, жамоат жойларида эканига ишонч ҳосил қилинг
- 4) Сайловолди тарғибот компанияларини тўхтатинг
- 5) Сайлов куни ҳудудлардаги бюллетен қутилари олдида туринг, унинг аъзоларига жараён ҳақида тушунча буринг
- 6) Ҳудудлардан қанча эркак ва аёл овоз бериши мумкинлигини билинг, мулоқотда бўлинг
- 7) Бюллетен қутилари бўшлигини сайловдан аввал намоёйиш қилинг
- 8) Ҳудудларнинг сайлов рўйхатларидан ҳар бир сайловчини сайлаш ҳуқуқига эга эканига ишонч ҳосил қилишда фойдаланинг
- 9) Сайловчилар исмини Катта ҳарфлар ёзишига эришинг
- 10) Ушбу ҳудуд рўйхатидан бўлмаганларни овоз беришлари учун бошқа ҳудудларга юборинг
- 11) Одамларни навбат билан туриб олишини ташкил қилинг
- 12) Бюллетенларнинг махфийлигини таъминланг ва ишонч ҳосил қилинг
- 13) Овоз бериш вақти мувофиқ кетаётганига ишонч ҳосил қилинг
- 14) Бюллетен қутилари (берилган овозлар билан) марказий, келишилган жойга сайлов тугаши билан тезликда келтиринг, овозларни НТ билан биргаликда сананг
- 15) Сайлов яроқли бўлиши учун ҳар бир ҳудуддан унинг камида 60 % сайлаш ҳуқуқига эга аҳолиси қамраб олинганини тасдиқланг 60 % сайлаш ҳуқуқига эга аҳоли қамраб олинганмаган бўлса, сайлов қайта ташкил этилиши лозим.
- 16) Агар 2 киши бир хил натижа кўрсатса, улар учун зудлик билан қайта сайлов уюштиринг
- 17) МТГ аъзолари сайлаб бўлингач, янги сайланган МЛҚ билан Раис, Раис Муовини ва Котибликка махфий бюллетен сайловини уюштиринг.
- 18) Шаблон ёрдамида сайлов жараёнларини ёритинг (3.7 шаклга қаранг)

- Одамларга савол беришларига имкон беринг, уларга жавоб қайтаринг; агар сизда жавоб бўлмаса, ёзиб олинг ва келаси гал жавоб беришингизни билдиринг. ЛАОГ билан боғланиб, саволлар сўрашни унутманг.
- Ҳар бир ҳудуддан 2 нафардан кўнгиллини (1 эркак, 1 аёл) Сайлов Комиссияси аъзолари сифатида хизматда бўлишини сўранг Бу зиёли кишилар бўлиб, сайловда қатнашмайдилар. Улар жараёни шаффоф ва адолатли кечишини таъминлашларига ишонч ҳосил қилинг. Ҳар бир ҳудуддан 2 нафарда одам бўлади. Шу орқали ҳар бир ҳудуддан 1 нафар эркак ва 1 нафар аёл сайлов нуқталарига жавобгар бўлишига эришиш мумкин.
- Улар исми ва мансуб бўлган ҳудудларини ёзиб қўйинг

Барчага келганлари учун ташаккур айтинг, сайлов учун муносиб сана ва вақт қачон эканини сўранг; (сайлов ҳақиқий ҳисобланиши учун камида 60 % сайлов ҳуқуқига эга кишилар овоз бериши зарурлигини эслатган ҳолда)гуруҳ билан вақт ва сана тўғрисида келишиб олишга эътиборли бўлинг.

4-Ҳаракат : Сайлов Комиссияси Аъзолари билан учрашинг

Изоҳ: Агар вақт етарли бўлмаса, учрашув учун бошқа бирор куни келишингиз ҳам мумкин

- Сайлов Комиссияси аъзоларига яна бир маротаба Вазифа ва Мажбуриятлар плакатини намоиш этинг (уйда кўриб чиқишлари учун уларга плакат нусхаси туширилган қоғозларни тарқатиб чиқишни ҳам унутманг)
- Саволлар ва Жавоблар учун 10 дақиқа ажратинг
- 20 дақиқа ажратинг ва Комиссияси аъзоларидан сайловга тайёргарлик кўришлари учун керак бўладиган барча иш қуроллари ва ҳаракатлар режалаштириб, рўйхат қилиб чиқишларини сўранг
- Улардан ўзларининг иш режаларини кўрсатишларини сўранг ва зарурат туғилса ёрдамнингизни аяманг (уларнинг и режаси тарғибот, оммавий плакатларни илиш, уйма-уй юриб одамларни огоҳлантириш в.б. лардан иборат бўлиши лозим)
- Сайлов комиссияси аъзоларидан сиз билан мулоқотда бўлиб тариши учун бир кишини тайин қилишларини сўранг. Телефон рақамларингизни алмашиб олишга эътибор қилинг. Унга саволлар туғилганда бемалол алоқага чиқиши мумкинлигини билдиринг

5-Ҳаракат : Яқунлаш

- Сайлов Комиссияси Аъзоларига ташаккур изҳор қилинг ва уларга сайловгача камида яна бир бор келиб, вужудга келиши мумкин бўлган ҳар қандай саволларга жавоб беришингизни маълум қилинг; ушбу учрашув учун сана ва вақтни белгилаб олинг. Сайлов комиссиясининг барча ҳудудлар аъзоларидан ўз ҳудудлари учун овоз бериш ҳуқуқига эга умумий сайловчилар рўйхатини (3.5(б) шакл) тайёрлаб қўйишларини ва кўчиб (Россия ёки бошқа хориж ўлакаларига ёки Ўзбекистоннинг бошқа жойларига) кетганлар номларини ўчириб ташлашларини сўранг

Илова №6: МТГ сайловолди Учрашуви 2

(3 соат)

Қишлоқ Фасилитаторлари ва Қишлоқ Муҳандислари: Ташриф 5

Ташриф мақсади: Сайлов Комиссияси билан ишлаш ва Сайлов учун барча тайёргарликларни яқунлаш

Ташрифолди Тайёргарлиги

Давом этинг ва МФЙ Раисига ҳамда сайлов комиссиясининг етакчи аъзосига қўнғироқ қилиб, жамоада сўнги мажлисингиз мобайнида тайин қилган сайлов учрашуви вақти ва кунини эслатиб қўйинг. Уларга бу мажлис сайлов учун ҳамма нарса тайёр эканига ишонч ҳосил қилиш учун муҳим эканини эслатинг.

Ўзингиз билан сайлов қоидаларига оид барча плакутларни олиб келганингизга ишонч ҳосил қилинг; шу жумладан, бюллетен материалларини ҳам.

1-Ҳаракат :

Сайлов Комиссияси билан барча плакатларни яна бир бор ўрганиб чиқинг ҳамда улар учун саволлар бериш ва тушунчалар олиши учун бироз фурсат беринг

2-Ҳаракат :

Манбалар харитасини кўриб чиқинг ва ҳар бир ҳудуднинг икки нафар сайлов комиссияси аъзосидан сайлов қути жойлашган нуқталарни қайд қилиб олишларини сўранг.

3-Ҳаракат :

Ҳар бир ҳудуднинг 2 нафар сайлов комиссияси аъзосидан сайловчилар рўйхатини кўриб чиқишни ҳамда барча кўчиб кетган сайловчилар илова қилинганлигига ва бу сайловда овоз бериш ҳуқуқига эга эмасликларига ишонч ҳосил қилишларини сўранг. Бу сайлов яроқли деб тан олинishi учун муҳим бўлади. Сайлаш ҳуқуқига эга аҳолининг камида 60 % дан овоз тўплашингиз керак. Ушбу 60 % жамоада айна дамда истиқомат қилаётган сайловчилар сонига асосланиб аниқланади.

Сайлов комиссияси аъзоларига миннатдорчилик билдиринг ва жорий сайловдан икки соат аввал учрашишларини сўранг. Мақсад эса уларнинг сайлов бўладиган жойда столларини ўрнатишлари ва барча керакли анжомлар (ручкалар, бюллетенлар, сайловчилар рўйхати ва ҳ.к.з) ҳозир эканига ишонч ҳосил қилишдир

Илова №7: МТГ Сайловлари ва МТГ масъуллари Сайловлари

(6 соат)

Қишлоқ Фасилитаторлари ва Қишлоқ Муҳандислари: 6-Ташриф

Ташриф мақсади: МТГ сайлови ва унинг Масъуллари сайловини ўтказиши

Ташрифолди Тайёргарлиги

Давом этинг ва МФЙ раисига ҳамда сайлов комиссиясининг етакчи аъзосига кўнғирок қилиб, жамоада сўнгги мажлисингиз мобайнида тайин қилган сайлов учрашуви вақти ва кунини эслатиб қўйинг. Сайлов жараёнини ҳа қамраб олувчи бу учрашув ҳал қилувчи эканлигини ва сайлов яроқли бўлиши учун ҳар бир ҳудуддан 18 ёшдан ошган сайловчиларнинг камида 60% қатнашиши жоизлигини эслатиб ўтинг.

Сайлов ўтказиш учун ёрдамчи гуруҳ камида 4 та аъзодан иборат бўлиши лозим, қишлоқлардаги ҳудудлар сонига қараб кўпроқ бўлиши ҳам мумкин(туманингиздаги бошқа ҚФ лар ва Муҳандислар билан келишиб олинг ва сайлов учун сизда етарли одамлар борлигига ишонч ҳосил қилинг). Бунинг учун талаб қилинувчи ашёлар:

- етарли миқдордаги бюллетенлар (3.6 шаклдан фойдаланинг) ,
- етарли миқдордаги сайлов қутилари (ҳудудларнинг ўлчам ва аҳоли сонига мувофиқликда)

- етарли миқдордаги ручкалар,
- "сайлов қоидалари плакати",
- тайёр ижтими ҳаритадан бир нусха ва бир неча кун олдин ҳозирлаб қўйилган сайлов анжомлари,
- ҳар бир ҳудуд учун сайлаш ҳуқуқига эга сайловчилар рўйхати
- масъуллар ва доимий аъзоларнинг вазифа ва мажбуриятлари санаб ўтилган плакатлар
- масъуллар учун учта кути (Раис, Котиб ва Раис Муовини учун алоҳида)
- қайд учун қоғозлар ва кўпроқ маркерлар. Сайлов куни фасилитаторлар эртароқ келишлари мақсадга мувофиқ.

1-Ҳаракат : Сайловни Ўтказиш (6 соат)

- Сайлов Комиссияси билан сайлов бошланишидан камида 2 соат олдин учрашинг
- Уларга яна бир бор қоидалар бўйича тушунча беринг (плакат ёрдамида) ва сайлов қутиларини жойлашган ерни манбалар харитасидан фойдаланиб эслатиб ўтинг.
- Ҳар бир ҳудуддаги ҳар битта гуруҳни (1 эркак ва 1 аёл) сайлов қутилари (эркаклар учун 1 дона, аёллар учун ҳам 1 дона, ёш йигитлар учун 1 дона, ёш қизлар учун 1 дона) ва етарлича сайлов бюллетенлари (3.6 шакл) билан таъминланг ва келишилган вақтни уларга эслатиб, қутиларни ўз жойларига ўрнатишларини сўранг; етарлича ручкалар борлигига ишонч ҳосил қилинг.
- Ходимлар атрофни айланиб ҳар бир ҳудуддаги барча сайлов участкаларини текшираётганларига ишонч ҳосил қилинг. Сайлов қутиларини ҳар ярим соатда шахсан кузатиб турунг. Агар шубҳали ёки руҳсат берилмаган ҳаракатларни сезсангиз, керакли чораларни кўринг ва вазиятни назоратга олинг (булар одамларнинг овоз бериш жараёнида маҳфийлик етарли эмаслиги; одамларни муайян тарзда овоз беришга чақираётган бирор шахс в.б.ларни ўз ичига олиши мумкин)
- Берилган вақт тугаши билан, одамлар сайлашни тўхтатиб, Сайлов Комиссияси аъзолари сайлов қутиларини келишилган марказий жойга олиб боришлари керак (бу ер шахсий уй бўлмаслиги керак) ва ҚФ лари ҳамда ҚМ лари овозларни санаб ва ҳисоблашга ёрдам беришлари лозим. Сайлов Комиссияси аъзолари сайлов ғолибларини ҳар бир ҳудудда эълон қилади.
- Энди эса, сайланган аъзоларни учрашувга таклиф этинг. Бу учрашувда фақат сайланган аъзоларгина иштирок этиши жоиз ва МФЙ идорасида ёки бошқа бирор муносиб ерда ўтказилиши мумкин.

2-Тадбир : Янги сайланган аъзоларни ўзларининг Вазифа ва Мажбуриятлари билан таништириб чиқинг, шу жумладан Масъулларни ҳам (90 дақиқа)

- Вазифа ва Мажбуриятларни кўрсатиб берувчи плакатдан фойдаланган ҳолда, ҚФ лари ва ҚИ лари Масъуллар, доимий МТГ аъзолари, (ва плакатни орқа планда қолдириб), МТГ нинг Ёшлар қўйи кенгаши (эркаклар ва аёллар) вазифа ва мажбуриятларини гапириб ўтади,

МТГ аъзоларининг Вазифалари:

- Қишлоқ Тараққиёти Режаси (ҚТР) жараёнига оид комплекс маслаҳатларни барча ҳудудлар ва ҳимоясиз аҳоли ва бошқаларга етказилишини кафолатлаш.
- Эргашилаётган ҚТР нинг кенг қамровли учрашувларига ҳисса қўшиш
- Жамоа таҳлили ва ҚТР ни тушуниш
- Қурилиш сифатининг яхши бўлишига эришиш учун сублойихаларнинг ижросини кузатиб бориш
- Сублойихаларни мониторинг қилиш
 - Вақт тақсимоти
 - Қурилиш материаллари
 - Меҳнат сифати
 - Ҳалол меҳнат амалиётлари
 - Саломатлик ва хавфсизлик
 - АМИС га мувофиқлик юзасидан мониторинг қилиш ва ҳисоб бериш
- Ижтимоий ижро жаёнини кузатиш
- Ижтимоий Аудитда қатнашиш
- Жамоатчиликнинг ўз иштирокидан кутаётган натижаларидан келиб чиқиб ишларни яқунланишини тасдиқлаш.
- Вазирликлар ёки бошқа субъектлар томонидан ЭТХ га мувофиқликни кузатиш ва керак бўлганда жамоатчиликнинг ЭТХ билан таъминлаш.
- МТГ фаолиятларини молиялаштириш учун маблағ жамғариш
- Кўмаклашиш ташаббусларини (масалан, тозалаш, камбағал оилалар болаларини кўллаб-қувватлаш)
- Тендер Қўмитасининг аъзоси бўлиш

Мансабдор шахсларнинг Вазифалари:

Раис:

1. МТГ ни йўналтириш, бошқариш ва кўллаб-қувватлаш
2. МТГ нинг даврий учрашувларини олиб борилишини ва барча МТГ аъзоларининг тенгма-тенг иштирокини таъминлаш
3. Барча маҳаллалар, ҳамда жамоадаги ўртаҳол ва ҳимояга муҳтож аҳоли қатламлари (шу жумладан бевалар, ногиронлар ва қарияларнинг) иштирокини таъминлаш
4. Жамоани ривожлантириш фаолиятларини мувофиқлаштириш
5. МТГ ларнинг ҚИРЛ Амалга Ошириш Қўлланмасида МТГ лар учун белгиланган фаолитлар юритиш қоидаларига амал қилаётганини таъминлаш ва кафолатлаш
6. МФЙ Ижро Қўмитасига ривожлантириш манбаларини турли манфаатдор тарафлардан жалб этиш ҳаракатларида кўмаклашиш (ҳукумат, ННТ лари ва хусусий сектор вакиллари)
7. Давлат хизматлари жамоатчилик мониторингини назорат қилиш ва , баллар карточкалари тизимидан фойдаланиш
8. ОҚЛ нинг жамоа манбаларини мудофаачиси сифатида ҳаракат қилиш, коррупция вужудга келган тақдирда, унга қарши курашиш ва тўхтатиш

9. Туман ва вилоят семинарларида иштирок этиш ва жамоатчиликни ривожлантириш хатти-ҳаракатлари билан ўртоқлашиш

Раис Ўринбосари:

1. Раис Ўринбосари аёл киши бўлиши лозим (агар МТГ раиси аёл киши бўлмаса)
2. Жамоада аёлларнинг ривожлантириш жараёнидаги фаолиятларини йўналтириш
3. Ривожлантириш жараёнининг ташқи манфаатдор тарафлари билан шуЖамоа аёллари номидан асосий ишларни юритиш
4. Барча ҳудудлар ва барча уйда қолиб кетаётган ҳамда ҳимоясиз аҳолининг (бевалар, ногиронлар ва кексаларни ҳам) иштирокини таъминланиши ва қамраб олинишига ишонч ҳосил қилиш
5. МТГ Раисини барча давлат ресурслари муҳофафаси сифатида қўллаш, коррупция вужудга келган тақдирда, унга қарши курашиш ва тўхтатиш
6. Туман ва вилоят семинарларида иштирок этиш ва жамоатчиликни ривожлантириш хатти-ҳаракатлари билан ўртоқлашиш
7. Раиснинг йўқлигида раис сифатида ҳаракат қилиш

Котиб:

1. МТГ йиғилишлари кун тартибини тайёрлаш, мажлис баённомаларини тузиш ва қатнашаётган барча МТГ аъзоларининг имзоларини қайд этиш
2. Жамоадаги хатти-ҳаракатлар, қоидалар, муҳим дастурларни тарғиб қилиш учун (Раис Ўринбосари билан келишиб) аёллар ва эркакларга тушунарли бўлган эълонлар доскаси билан таъминлаш
3. Молиявий ва бошқа маълумотларни жамоада мавжуд бошқа воситалар орқали тарқатиш
4. Жамоавий ҳаракатларни яхши ҳолатда ва барча учун имконият даражасида бўлишини таъминлаш
5. МТГ ёзишмаларини тайёрлаш

Маҳалла Тараққиёт Гуруҳи Ёшлар қуйи кенгашининг (эркаклар ва аёллар) Вазифалари

- Жамоадаги ёш эркак ва аёлларнинг дунёқарашларини ривожлантиришни таъминлаш ва тараққиёт режаларида уларнинг нуқтаи назарларини инобатга олиш
- Ўзаро кўмак гуруҳларига зарурат бўлса ҳаракатларини режалаштириш ва манбаларни сафарбар қилиш бўйича кўмак бериш
- МТГ ларга вазифаларини адо этишда кўмаклашиш
- Ёш аҳолига (эркаклар ва аёллар) маслаҳат бериб борилаётганига ва қамраб олиниётганига ишонч ҳосил қилиш

3-Ҳаракат :МТГ Мансабдор шахслари Сайловини ўтказиш (Аъзоликка сайловлар билан бир кунда)

Изоҳ: Барча МТГ нинг Мансабдор шахслари умумий сайлов куни билан бир кунда яширин бюллетенлар орқали сайланишлари ўта муҳим. Бу МТГ аъзоларига асосий лавозимларга маълум бир инсонларни сайлашларида таъсирга эга шахслар томонидан босим ўтказилмаслиги учун.

МТГ аъзолари яширин бюллетенлар орқали МТГ Мансабдор шахсларига овоз беришади (30 минут)

- ИХ сайлов жараёнини МТГ Раисини сайлашдан бошланг: барча аъзолардан МТГ Раиси сифатида улар хоҳлаган шахсни исмини қоғозга ёзиб, уни буклаб, сайлов кутисига солишни сўранг
- Ҳар бир масъул лавозимини эслатиб, тақрорлаб ўтинг, агар Раис эркак киши бўлса, Раис Ўринбосари аёл бўлиши жоиз, Котиб(а) эса аёл ёки эркак киши бўлиши мумкин
- Барча Масъуллар сайлангандан кейингина, натижани эълон қилинг
- Янги Масъулларни сайлов жараёни ниҳоясига етгандагина эълон қилинг
- МТГ аъзоларига миннатдорчилик билдириб, Раисдан кейинги бир неча кун ичида (камида 60% жамоатчилик иштирокида) йиғилиш ўтказишни сўранг. Барча МТГ аъзоларининг телефон рақамларини олганингизга ва МТГ Идораси Ходимларини ўзингизнинг телефон рақамингиз билан таъминлаганингизга ишонч ҳосил қилинг, токи улар сизга мажлисни ўзгартиришга тўғри келса ёки бирор бир маълумотни сизга етказишни хоҳлашса қўнғироқ қила олиш имконига эга бўлсин.

4-Ҳаракат : Янги МТГ аъзолари ўзларини жамоага таништиради (1 соат)

- Янги сайланган МТГ аъзоларидан (шу билан бирга ёш аъзолар ҳам) биргаликда келиб, ўзларини жамоага, бир-бирларига ҳамда ижтимоий ташкилотчилар ва муҳандисларга таништиришларини сўранг
- Ҳар бир МТГ аъзосидан (шу қаторда ёшлар ҳам) ўзлари ҳақида бир оз сўзлашларини сўранг: уларнинг оилалари жамоада қанча вақт яшаганлиги; улар иш жараёни нима қилишади; МТГ аъзоси сифатида уларнинг энг муҳим устуворликлари нимада.
- Таништирув тугагач, жамоатчиликка бугунги иштироки учун, айниқса МТГ аъзоларига ҳамда ёшлар қуйи кенгаши аъзоларига танланган вакил сифатида хизмат қилиш учун кўнгилли сифатида ёрдам бериш истакларини билдирганлари юзасидан ўз миннатдорчилигингизни етказинг ва улар билан бирга ишлашни сабрсизлик билан кутаётганингизни айтинг.
- Барча МТГ аъзолари (шу жумладан ёш аъзолар ҳам) (ва барча кейинги йиғилишда иштирок этиши лозим бўлган) билан учрашув вақти ва кунини келишиб олинг; ҳамда бу йиғилишга МФЙ аъзоларини ҳам қўшилишини сўранг. Бу - сиз субқўмита ва МФЙ/МТГ салоҳиятларни ошириш жараёнини бошлайдиган ярим кунлик тадбирдир. МФЙ ва МТГ раисидан мазкур йиғилишни қаерда ўтказиш кераклигини сўранг. Ҳар бир одам доира ичида ўтиришга ва мунозаралар олиб бориш имкониятига эга бўлиши керак.

5-Ҳаракат : МТГ сайловини яқунлаш

МТГ Сайлови 3.7 шаклини тўлдириш, янги сайланган МТГ аъзоларидан ва сайлов комиссияси аъзоларидан МТГни рўйхатдан ўтказиш гувоҳномасини имзолаш ва тўлдиришни сўранг. Барча ҳужжатларни ЛАОГга топшириш.

Қишлоқ Фасилитаторлари ва Қишлоқ Мухандислари: 7- Ташриф

(4 соат)

Ташрифнинг мақсади: МФЙ, МТГ ва МТГ қўйи қўмитанинг эркаклар ва аёлларнинг йиғилишларни қандай ўтказиш, маълумотларни ошкора алмашиш ва қандай муваффақиятли раҳбар бўлиш

Машғулот учун Ҳозирликлар:

Агар мумкин бўлса сиз эркаклар ва аёллар билан тренинг ўтказасиз, агар бунинг имкони бўлмаса эркак ҚФлар эркаклар билан ва аёл ҚФ лар аёллар билан ишлайдилар.

Ғоялар карточкалари, ручкалар, плакат учун қоғозлар ва лента олиб келганингизга ишонч ҳосил қилинг. Қатнашчиларни кутиб олинг ва улар қулай жойлашганига ишонч ҳосил қилинг.

1-Ҳаракат : Учрашувларни қандай ўтказиш керак (1 соат 15 дақиқа)

1-Қадам: Умумий гуруҳга 4 гуруҳ ҳосил қилишларини айтинг (2 та аёллар ва 2 та эркаклар)

- Бир эркак ва бир аёл гуруҳдан аёло даражадаги учрашувни қандай ўтказиш ҳақида коллектив билан муҳокама қилишни сўранг Уларга иштирок этишнинг асосий муаммолари, ўтириш жойлари, учрашувнинг самарадорлиги ва ҳар битр қатнашувчининг хулқ атвори ҳақида эслатиб қўйишни унитманг. Улардан асосий қоидаларни шакллантиришларини ва уларни плакат қоғозига туширишларини сўранг (20 дақиқа)
- Бир вақтнинг ўзида, бошқа эркак ва аёллар гуруҳидан қарорлар қандай қабул қилиниш, уларни қандай ҳужжатлаштириш ва қузатиб боришни жамоа билан муҳокама қилишни сўранг. Улардан асосий қоидаларни шакллантиришларини ва уларни плакат қоғозига туширишларини сўранг

2-Қадам: Ҳар бир гуруҳдан ўзларининг плакат қоғозларини кўрсатишларини сўранг (15 дақиқа). Бир хил мавзу берилган икки гуруҳ орасидаги фарқларни ёзиб олинг ва умумий гуруҳ ўртасида муҳокама учун замин яратинг. (Иштирокчиларга яхши учрашув учун муҳим амалиётлар: ҳар бир иштирокчи бир-бирини кўра олиши учун катта доира шаклида ўтириш, бир-бирини тинглаш, бир-бирини ҳурмат қилиш, тортинчоқроқ иштирокчиларнинг кўпроқ гапиришлари учун замин яратиш ёки руҳлантириш, ҳамма қабул қилинаётган қарорлардан мамнунлигига ишонч ҳосил қилиш ва агар келгусида муҳокама қилиниши зарур бўлса, қарорлар ва ҳаракат нуқталарини ҳужжатлаштирилиши ва кейинги учрашувда давом эттирилишига ишонч ҳосил қилинг)

3-Қадам: Икки аёллар гуруҳидан 1 гуруҳ тузишларини ва эркак гуруҳларнинг ҳам бир гуруҳга бириктиришларини ҳамда ҳар бир гуруҳдан оммавий йиғилишларда эркаклар ва аёллар ўзларини тузишларида қандай фарқлар борлигини 15 дақиқа ичида муҳокама қилишларини сўранг. Ҳар биридан ўз плакатларини кўрсатишларини ва фарқли ўринларини муҳокама қилишларини сўранг. Кейин аёллар гуруҳидан ўз нуқтаи-назарларини баён қила олишлари учун эркаклар уларни қандай қўллаш олишларини ҳамда, эркаклар гуруҳидан аёлларни ўз фикрларини билдиришга руҳлантириш учун улар нима қила олишлари тўғрисида сўранг. Жавобларни плакат қоғозига тушириб қўйинг.

4-Қадам: Умумий гуруҳдан ушбу қоидаларнинг қайсыларини идорадаги фаолиятларида амал қилиш учун саралаб олишларини сўранг. (15 дақиқа) Уларнинг лўнда ва равон ёзилиши ва нусхаси МФЙ идорасида қолдирилишига эришинг

2-Ҳаракат : Жамоатчилик ичида маълумотларни қандай қилиб равон услубда етказиб бериш мумкин

1-Қадам: Аввалги 4 гуруҳни қайта ташкилланишларини сўранг. Ҳар бир гуруҳдан Жамоа ичида катта учрашув ўтказиш учун асосий жиҳатларни кўриб чиқишларини сўранг. (15 дақиқа) (агар зарурат бўлса, турлича тушунча, турлича кудратга (айримлари бирмунча кудратли, айримлари бундай эмас) эга бўлган ҳудудлар ва одамларни ҳам эслатиб ўтинг). Мураккаб маълумотни соддалаштириш учун аудиториядаги бирор кишидан айтилган гапларни ўз сўзи билан такрор қилишини, кўргазмани курашлардан фойдаланишни, асосий хабарларни умумлаштиришни, ўриндиқлар жойлашувини, учрашувлар вақтини ҳамма қатнаша оладиган қилиб режалаштиришни, ўзаро ҳурмат в.б ларни ҳам кўриб чиқиш керак. Улар бунинг нима учун муҳим эканини муҳокама қилишларига амин бўлинг. Улардан муҳокама қилинган асосий жиҳатларни плакатда намоёйиш қилишларини сўранг.

2-Қадам: ҳар бир гуруҳдан ўзларининг плакатларини намоёйиш қилишларини сўранг ва муҳокама учун фурсат қолдиринг. (20 дақиқа)

3-Қадам: Умумий гуруҳдан улар жамоат йиғилишлари давомида қандайдир қоидалар киритишни исташса қайси жиҳатларни ҳисобга олишларини сўранг. (20 минут). Масалан, Х қишлоқдаги МФЙ/МТГ/ ёки уларнинг қанотлари томонидан ўтказиладиган барча учрашувларда ҳар бир ҳудуддан етарлича вакиллар иштирок этиши кафолатланиши; учрашувлар ўтказиш вақти ёш болали аёллар ва қишлоқ хўжалиги ёки қурилишларда ишловчилар учун бирдай мақбул бўлиши, муҳим хабарлар кўргазмани курашлар орқали сингдирилиши ва асосий эълонлар маълумотлар доскасида бериб борилиши; в.б.

3-Ҳаракат : Самарали етакчилик маҳоратлари

1-Қадам: қатнашчилар аввалгидай тўрт гуруҳга бўлиниб фаол мунозара ва муҳокама қилишларини сўранг: жамиядаги ҳолатлардан келиб чиққанда, намунали етакчилик нима (агар зурурати бўлса, гуруҳларга ёрдам ва кўрсатмалар беришингиз мумкин: жамоавий қарор ва етакчи қарори, бошқаларга кулоқ солиш ва уларни эшитиш, қарорлар устида ҳисобдорлик, камбағалларга хайрихоҳ бўлиш, ҚИРЛ ни қурилиши доирасидаги иш ривожлари билан ўртоқлашиш, ижтимоий аудитда қатнашиш, жамиятни илҳомлантириш,

бошқаларга топшириқлар юклаш, намуна олишлари учун ижобий шахс бўлиш, жамоадаги барча кишилар фаровонлиги учун қайғуриш). 30 дақиқа ажратинг

2-Қадам: қатнашчилардан тақдимотлари билан ўртоқлашишларини сўранг. 15 дақиқа ажратинг

3-Қадам: мажлис қатнашчиларидан нималарни қабул қилишга келишиб олганларини сўранг (15 дақиқа ажратинг) ва уларни плакат қоғозига туширинг.

Қатнашчиларга ташаккур айтиб мажлисни яқунланг. Плакатлардан нусха олинг ва аслини МФЙ билан қолдиринг. Плакатга сана ва вақтни туширинг ва МФЙ раисидан зарур бўлганда кўздан кечириб туриш учун идорада қолдиришини сўранг.

Қишлоқ Фасилитаторлари ва Қишлоқ Муҳандислари: 8-Ташриф

(3 соат)

Маслаҳатлар:

1. Учрашувни ҳеч қачон турар уй-жойда ўтказманг
2. Учрашув жойи Жамоанинг барча гуруҳлари ва аъзолари учун бирдай қулай бўлишига ишонч ҳосил қилинг
3. Учрашувдан кўзланган мақсадни аниқ етказишга ҳаракат қилинг. Қишлоқнинг бирор вакилидан тушунган мақсадларини ўз сўзлари билан такрор қилишини илтимос қилинг
4. Қатнашчиларга ушбу машғулотга сарфланадиган вақт ҳақида айтиб қўйишга эътиборли бўлинг
5. Ишни якунлашдан аввал иштирокчилар келишуви ва розилигига эришиш учун, якуний натижалар билан қониққан кишилардан қўлларини кўтаришларини сўранг. Агар норози кишилар ҳам бўлса, улар билан муҳокама юритинг ва вазиятни ўнглашга урининг. Фойда бермаса, кўпчилик фикри билан қаноатланинг.
6. Жамоатчилик ичида овқат ёки ичимлик қабул қилиб олманг; бу нарса қоидаларга зид эканини самимият билан тушунтиринг
7. Ҳар бир кишига худди ўз оила аъзоларингизга қиладиган **мумомала кўрсатинг** ;
8. Жойни белгилашга эътибор қаратинг (барча учун ўтириш ёки ўзини қулай ҳис этиш мумкин бўлган, қишлоқнинг ҳамма иштирокчилари бир-бирини кўриб, муҳокамага кириша оладиган яхши жой)
9. Бошқаларнинг фикрига таъсир ўтказишга ҳаракат қиладиган аҳоли учун бирор кишини қолдиришни унутманг (беҳуда аралашиб, ҳалақит беришни ёқтирувчилар учун). Уларни мажлисдан четроққа тортинг ва ўзларидаги қишлоққа оид маълумотларни сиз билан баҳам кўришларини сўранг.
10. Болаларни ташқарига олиб чиқиб улар билан ўйнаб туриши (агар шовқин соладиган бўлсалар) учун кимнидир тайин қилганингизга ишонч ҳосил қилинг
11. Мажлисни тугатишдан аввал кўпчилик маъқуллаган энг муҳим жиҳатларни яна бир бор такрор қилинишига ва кўпроқ кишиларнинг хайрихоҳлик билдиришларига эришинг.

Ташриф мақсади: Жамоадаги эркаклар ва аёлларни Фаровонлик Таҳлиliga жалб қилиш

1-Ҳаракат : Жамоатчилик иштирокида Фаровонлик Таҳлиlinи тузинг (3 соат)

Фаровонлик Таҳлили Жараёни:

1. Фаровонлик Таҳлиliga Тайёрланиш:

Ушбу машғулот камида 3-4 фасилитаторни талаб қилади. Яхши тайёргарлик кўриш учун, сиз ҳар бир маҳалладаги МТГ аъзоларидан уй хўжаликлари рўйхатини олишингиз ва ҳар бир хўжалик бошлиғига биттадан карточка ёзишингиз керак. Бошқача қилиб айтганда, жамоада 500 та уй хўжалиги бўлса, ҳар бир уй хўжалиги бошлиғи исми ёзилган 500 та карточка бўлиши керак. (Изоҳ: агар уй хўжалиги бошлиғи аёл киши бўлса, уни карточкада кўрсатганингизга ишонч ҳосил қилинг). (Ўзингиз қилаётган ишлар борасида МФЙ Раисини огоҳ қилиб боринг).

Шу кунгача сиз жамоани етарлича ўрганиб, қайси ер барча фуқаролар учун қулай эканини (нейтрал жой, м.у. дабдабали уйлар қаршисида эмас), шу жумладан ўта ночор ва ҳимоясиз кишиларни билиб олишингиз лозим эди. МТГ Раисидан МТГ аъзоларини ҳар бир ҳудуддан барча уй хўжаликларининг 30 % ни ушбу учрашув учун таклиф этишларини сўрашини илтимос қилинг. Қанча кўп одам кела олса, шунча яхши.

Машғулот куни фасилитаторлар этароқ ва ўзлари билан карточкалар ва маркерлар олиб келишлари мақсадга мувофиқ.

Фасилитаторлар қанча киши ҳозир бўлганини ва ҳудудларнинг ҳар биридан қанча вакил борлигига қарайди; Агар етарлича вакиллар топилмаса МТГ аъзоларидан одамларни учрашувга чақиришлари илтимос қилинади. Агар жамоат кичкина бўлса (100 дан камроқ киши) унда уй хўжаликларининг каттароқ улуши (60-80 фоизи) қатнашиши мумкин; агар жамоат жуда катта – айтилик 300 дан зиёда уй хўжалиги бўлса – унда уй хўжаликлари улуши камроқ бўлади. **Мухими, жамоанинг ҳар бир ҳудудидан камида 20-30 киши иштирок этиши шарт.** Ҳар бир ҳудудни намоёиш қилаётган кишиларнинг турли хил ижтимоий-иқтисодий қатлам вакилларидан тузилган бўлиши ҳам бирдай муҳим ҳисобланади. Сўнги жиҳат ўз ҳудудларини фақатгина бой ёки ўртаҳоллар намоёиш қилишларини олдини олиш учундир.

2. Жамоадаги ҳамжиҳатлик жараёни:

1-Қадам– Таништирув ва Мақсад

Фасилитаторлар²

- барча иштирокчилар билан саломлашинг, ўзингиз ва жамоангизни таништинг ҳамда ва қатнашчиларга ўз ҳудудларини фасилитаторларга танитиши учун фурсат беринг: (Бу ҳар бир ҳудуд номидан биттадан вакил чиқиб ўзини таништиргач, ушбу

²Фаровонлик Таҳлили бирмунча мураккаб амалиёт ва 3-4 кишини талаб қилади. Фасилитаторлар жамоаси ким асосий ишни амалга ошириши ва ким кўмак бериб туриши борасида бир тўхтамга келиб олсалар, қатнашчилар нималар қилинаётганини аниқроқ кўриб туриш имконига эга бўладилар. Эшик соқичилиги ва болалар билан машғул бўлиб туриш учун 1 тадан одам керак бўлади.

худудлардан қанча киши келганини етказиши орқали қилиниши мумкин (Сонларни ёзиб олинг ва 3.9 (б) шакл МФЙ раиси мизолаши учун тўлдилинг)

- **мажлис мақсадини** тушунтириг:

"асосий мақсад Жамоа аъзоларининг ижтимоий ва иқтисодий ҳолатларини тушунишдан иборат"

Аввал бошданок ушбу машғулотлар натижалари ҚИРЛ га ривожлантириш жараёнлари ва ўзининг фаолиятларини яхшироқ тизимлаштириб олиши учун ўта муҳимлигини яхши идрок қилиш зарур; (ва бу бизга ушбу қишлоқни бошқалар билан чамбарчас равишда тушунишга ёрдам беради)

- харитага асосан, сиз худудларни билиб олгансиз. Энди одамлардан ўзларига мансуб бўлган худудлар бўйича ўтириб олишларини сўранг. Агар бирор худуддан етарли даражада вакиллар келмаган бўлса, унда тегишли МТГ аъзоси худуддан учрашувга кўпроқ одам жалб қилиши керак. МТГ аъзолари ва МТГ нинг ёшлар қўйи кенгаши аъзолари ўз худудларига бирикиб, машғулотда иштирок этаётганига ишонч ҳосил қилинг. Бу таҳлилнинг янада аниқроқ бўлишини кафолатлайди).
- Барча иштирокчиларнинг қулай ўрнашиб олгани ва учрашувга тайёрлигига аҳамият беринг.

2-Қадам – Категорияларни Тузиш

Бош фасилитатор

- ҳозир бўлган иштирокчилардан қуйидаги саволни сўраш билан мажлисни очиб беради "Сизларнинг ҳаммаларингиз шу қишлоқда истиқомат қиласиз ва деярли барчангиз ўз оилаларингизни таъминлаш ва тирикчилик ташвишлари билан банд бўласиз, шундай эмасми?" Савол шундан иборатки, сизларнинг ҳар бирингизда тирикчилик фаолиятига жалб қилиш учун бир хил ресурслар ва иш кучи мавжудми? Бошқача айтганда, биз яшаш даражамизга кўра бир хилмизми? қанча ерга эгамиз?, қандай деҳқончилик қиламиз?, қанча чорвамиз бор?, ишлаш учун нима қиламиз?, нима билан озиқланамиз?, йил давомида қанча озуқа истеъмол қилаяпмиз?, нима кийяпмиз?, болаларимиз маълумоти? қўлимиздаги мол-мулк, яшаётган уйимиз тузилиши, в.б.; Бу одамлардан нима истаётганингизга очиқ ишора қилади ва уларнинг одамлар/уй хўжаликлари ўртасидаги мавжуд тафовутлар устида фаол мунозарага киришишларига имкон яратади.

Индикатор сифатида фойдаланила оладиган асосий майдонлар ҳақида сўрашингиз кераклигини (ҳамма жамоаларда сўралади) айтиб ўтинг: ер майдонларига эгалик ҳажми (ижарадаги ёки шахсий), чорва моллар миқдори, даромад (Сўм, бир ойлик), болалар таълими, кредит бериш/олиш, аванс, ҳаражатлар (қайси худуд/давлат ва бир йилга қанча).

- иштирокчиларни ручка ва карточкалар билан таъминланг ва фарқларни ёзишларини сўранг. Ушбу фарқлар ғоялар карточкаларида хусусиятлар дейилади. Ушбу нуқтада одамлардан шаблонлар ҳақида сўраш мумкин - ерга эгаликдаги турлича миқёслар,

чорва моллари, уйларнинг турлари ва бошқалар. Машғулотнинг ушбу қисмини бажаргач, одамлардан ушбу хусусиятларни гуруҳлаштиришларини сўранг— ерга эгалик ҳажми, мавжуд чорва, уй тури, истеъмол қилинадиган озуқа тури, таълим ва ҳ.к.з.

- Хусусиятларни гуруҳлашга асосланган ҳолда, жамоада қанча ижтимоий-иқтисодий гуруҳлар мавжудлиги ва уларни номлаб ўтишларини сўранг. Одамлар **ўзига тўқ, ўртаҳол, камбағал ва ўта камбағал** каби тоифаларни кўрсатиш эҳтимоли кучлироқ. Сиз бой, ўртаҳол, камбағал каби сўзларни ишлатгингиз келмас, аммо, тоифаларни аниқ ажратиб олиш ўта муҳимдир. Сиз ушбу гуруҳлашларни А,В,С,Д учун 1,2,3,4 деб номлашингиз мумкин.
- Ҳамманинг рози эканига ишонч ҳосил қилиш учун, бирор кишидан барча тоифалардаги хусусиятларни қайта ўқиб беришини сўранг ва одамларга ўзгартириш киритиш имконини беринг

3-Қадам– Ижтимоий-Иқтисодий Гуруҳлашларни Ташкил қилиш

- Энди, сиз тайёрлаган номланган карточкалардан фойдаланинг (ҳудуд бўйича ҳар бир уй хўжаликлари бошлиғининг исми бўялган битта карточка) ва ҳар бир ҳудуд МТГ аъзоларига тегишли исмли карточкаларни беринг ва белгиланган ҳудуд одамларидан номланган карточкаларни тоифалардан бирига жойлашини сўранг. Ҳар бир уй хўжалиги учун (номланган карточкалар) карточкалар нима учун маълум бир тоифалар бўйича жойлаштирилганини одамлар муҳокама қилишлари, тегишли ҳудудлар одамлари ўртасида розилик борлигига ишонч ҳосил қилишлари ва бошқалар билан яна бир бор текширишлари муҳим. Белгиланган мезонларнинг камида 60 % қўлланилсагина шахсларнинг карточкаси муайян тоифага киритилади. Бу жараённинг қўшимча хусусиятларга олиб келиш эҳтимоли бор, м.у. ерсиз, ойлик ишчилари, в.ҳ.кз. Жараён қатнашчилар ўртасида тортишувлар келтириб чиқариши мумкин ва фасилитаторлар ушбу фикр алмашинувларини давом эттириб, уларни якуний хулосага йўналтиришлари лозим. Ушбу жараён мобайнида айрим уй хўжаликлари ҳеч бир тоифага тушмаслиги ва ўртачадан пастроқ, ўта ночор, ўртачадан бироз яхши аҳволда каби янги тоифалар/синфларни келиб чиқишига сабаб бўлиши мумкин. Бой, ўртача ва камбағал тоифаларига мос келмаган карточкалар янги тоифалар бўйича жойлаштирилиши керак;
- Дехқон-Фермерларни бундай бўлмаганлардан ажрата билишга эътибор қилинг
- Машғулот сўнигида фасилитатор иштирокчилардан бирор бир қўшимча ёки ўзгаришлар қилиш истаклари ҳақида сўраб билишлари ва уларга маълумотлари ҳамда сарфлаган вақтлари учун миннатдорчилик билдиришлари лозим;
- Ниҳоят, барча карточкалар шундай усулда рақамланади ва кодланадики, хусусиятларига кўра тоифалар ва уй хўжаликлари номлари идорада қайта жойлаштирилиши мумкин.

Сессия давомида кўриб чиқиладиган эҳтиёткорлик чоралари

- Эҳтимол, жамоада ҳуқумронлик қилишга / тўсқинлик қилишга / ва ҳаттоки сессияни назорат қилишга ҳаракат қиладиган қудратли шахслар бўлиши мумкин ("бошқаларнинг фикрига таъсир ўтказишга ҳаракат қиладиган аҳоли"). Бундай шахслар кейинчалик мунозараларни шундай янглиш услубда олиб

борадиларки, уларнинг қариндош-уруғлари, ёки ишчилари, шериклари ва бошқалар лойиҳалар олиб келадиган ресурслардан фойдаланиб қолишга уринадилар ва ўз навбатида улар бунинг натижасида нуфузларини мустаҳкамлаб олади. Бундай шахсларни мажлисдан чиқариб юбориш учун, уларни хилватроқ ерга чакириб, маҳаллий билимларини гапириб олишлари учун суҳбат уюштириш лозим.

- Одамлар имкон борича кўпроқ уй хўжаликларини камбағал тоифаларга қўшишга уриниши эҳтимоли ҳам бор ва сиз улардан огоҳ бўлишингиз керак. Шунинг учун ҳар бир уй хўжалиги учун сиз бу карточкаларни нима учун муайян тоифаларга жойлаштирилганини муҳокама қилишни ўша гуруҳдаги бир ёки икки кишидан эмас, умумий гуруҳдан сўрашингиз жуда муҳим. Ушбу гуруҳ карточкани жойлаштирмақчи бўлган маълум бир тоифанинг кўпгина хусусиятларини муҳокама қилиши керак. Унутманг, агар карточкалар бирор тоифага киритиладиган бўлса, шу тоифанинг камида 3-4-5 (60%) хусусияти талаб қилиниши керак.
- Ҳар бир жамоада мажлисга ҳалал бериш эҳтимоли бўлган кўплаб ёш болалар мавжуд. Ҳар бир кўмакчилар жамоасида болаларни четга олиб турадиган, ўйинлар ўйнайдиган, ёки машқлар бажарадиган, умуман олганда жамоага болалар дунёқараши билан қарайдиган бир шахс бўлиши керак.
- Фасилитаторлар учун барча ижтимоий-иқтисодий гуруҳлар ФТда иштирок этиб, ўз ҳиссаларини қўшишига эришиш жуда муҳим, қолаверса иштирокчилар ўртасида ўзаро муносабат ҳам бўлиши зарур. Бу муносабат номланган карточкаларни қайси тоифага киритиш ва ҳар бир синф хусусиятлари борасида жамоавий қарор қабул қилиш учун ҳам керак. Бу янада аниқроқ таҳлилнинг кафолати бўлади;

Сиз маълумотларни иккинчи марта текширишингиз ва баъзи уй хўжаликларига уларни Фаровонлик тоифасида тўғри ўриндалигини ёки ўзгариш киритилиши кераклигини кузатиш учун ташриф буюришингиз муҳим.

Ваниҳоят, қатнашчиларга бугунги қўшган ҳиссалари учун миннаторчилик билдиринг ва уларга ушбу харита нусхаси кейинроқ МТГ Котибига етказилишини эслатинг

2-Ҳаракат : Ўзингизнинг жамоатчилик билан навбатдаги учрашувингизни режалаштиринг (10 дақиқа)

ФТ жараёни ниҳоясида, ҳозир бўлганларга жамоангиз тез орада яна бир бор ташриф буюриб, жамоадаги барча ҳудудлар аҳолисидан ташкил топган катта жамоа иштирокидаги учрашувда ФТ билан ўртоқлашингиз ва фикр-мулоҳазаларни ўрганишингиз айтинг. Мавжуд Жамоа расмийлари– МФЙ ва МТГ, МТГёшлар куйи кенгашидан одамлар учун бирор қулай санани танлашларини ва ҳар бир ҳудуддан етарлича қатнашчилар келишига ишонч ҳосил қилишларини сўранг. Ҳар бир ҳудуддан камида 50 % уй хўжаликлари сизнинг навбатдаги учрашувингизда ҳозир бўлиши керак.

Идорада (кейинги бир неча кунлар)

Ҳаракат 3: Маълумотни ўрганиб чиқиш ва Таҳлил қилиш

Идорага қайтганингизда катта плакатга учта устундан иборат оддий жадвал туширинг: синф, хусусиятлар ва уй хўжалик номлари. ФТ жадвали келаси гал жамоага машғулот

натижаси билан ўртоқлашиш учун ташриф буюриб, унинг аниқлиги юзасидан фикр-мулоҳазаларни эшитиш жараёнида керак бўлади. Иш ниҳоясига етгач, жадвалнинг нусхаси МТГ Котиб(а)сига берилиши ва нусха идора жамоасининг тегишли мутахассиси томонидан сақланиши керак.

Ижтимоий-Иқтисодий Гуруҳлаш УХ лар сони ва фоизи	Мезон–ҳар бир Ижтимоий-Иқтисодий Гуруҳлашни белгиловчи жиҳатлар	Уй хўжалиги Бошлиғи Исмлари
<p><u>Юқори Даромад</u></p> <p>УХ лар сони</p> <p>УХ лар фоизи</p>	<p>Ерга эгалик (қарз ёки хусусий), касб (мисол учун, муаллим, ҳамшира в.б.) ёки бандлик тури (қурилиш, кунбай иш) ҳар ойлик кирим, мол-мулк, чорва, яшаётган уй тури, болаларнинг таълим даражаси, тиббий амалиётлардан фойдаланиш имконияти.</p>	
<p><u>Ўртача Даромад</u></p> <p>УХ лар сони</p> <p>УХ лар фоизи</p>		
<p><u>Ўртачадан камроқ бўлган Даромад</u></p> <p>УХ лар сони</p> <p>УХ лар фоизи</p>		
<p><u>Кам даромад</u></p>		

УХ лар сони		
УХ лар фоизи		
<u>Эҳтиёжманд</u>		
УХ лар сони		
УХ лар фоизи		

Жадвал жамоадаги ижтимоий-иқтисодий тузилманинг суратини ўзида акс эттиради, масалан, нечта уй хўжалиги қайси тоифаларга киради. Турли ижтимоий-иқтисодий гуруҳларнинг хусусиятлари Жамоа аъзолари бой, ўртача, камбағал, ўта камбағалларни қандай белгилашини кўрсатади. Масалан, бу ер (ёки етишмаслиги), бандлик, бирор турдаги уй, капитал киритиш, жисмоний меҳнатни сотиш, таълим ва бошқалар бўлиши мумкин. Фаровонлик Таҳлили сизга бойлик бир жойга тўпланиб қолганини – кам сонли уй хўжаликлари томонидан ушлаб турилганини – ёки тарқоқ ҳолда эканини билишга ёрдам беради. У сизга бойларнинг, ўртаҳол ва камбағаллар ерларининг ҳажмини ва бу ерларга турли синф вакиллари қандай ишлов беришига (м.у. трактор, ҳайвон, кетмонсимон асбоблар ёрдамида) оид тушунчаларни беради. У ер ҳайдаш учун ким тракторга ёки от-уловга эгаллигини ва уларни қандай ижарага олишни ҳамда, ижарага олишга кимни қурби етмаслигини кўрсатади. Шунга ўхшаш, яна турли синф вакиллари қандай турдаги уйларда яшашини, болалар оладиган таълим тури ва бошқаларни акс эттиради.

Бу машғулотлар ҳал қилувчи аҳамиятга эга, чунки у деҳқончилик ёки чорвачилик (ва шу орқали тирикчилик манбаи), ер эгаллиги, ер тақсимооти, таълим олиш имкони ва бошқаларда янги тадқиқот жабҳаларини очади. Буларни янада батафсил тадқиқ қилиш учун келажакда бошқа жамоавий машғулотлар ташкиллаштирилиши мумкин. Шу билан бирга, камбағалликни таҳлил қилиш сизга ҳар қандай жамоада сизнинг таъсир гуруҳингизни аниқлаш ва уларнинг яшаш шароитларини батафсил ўрганиш имкониятини беради.

МФЙ ва МТГ га кейинги ташрифда, ФТ плакатидан фойдаланган ҳолда МФЙ ва МТГ Раислари ва аъзоларидан улар жамоани ушбу ижтимоий-иқтисодий профилининг қайси нуқтасида эканликлари белгилаб олишларини сўрайсиз.

ФТ нинг Потенциал Фойдалари

- Жамоанинг ижтимоий-иқтисодий таркибини ва бойлик ва қашшоқлик даражасини ҳамда жамоадан узилиб қолишни тушуниш (қайси гуруҳда қанча инсонлар борлиги ҳамда ерсизлар сони в.б.)

- Жамоатчилик олиб боровчи фаолиятлар учун Ҳайрихоҳлик гуруҳларини аниқлаш (бевалар, қишлоқ хўжалигидаги кунбай ишчилар, ва ҳ.к.з);
- Бой ва камбағал, ўртаҳол ва камбағал оилалар ўртасидаги иқтисодий муносабатларни (ким кимга ишлайди) тушунишга киришинг ҳамда бу тобеликни сусайтириш йўллари изланг.
- Ушбу жамоавий таҳлил МТГ лар томонидан ижтимоий ҳимоя механизмларига эҳтиёжи бор энг камбағал уй хўжаликларини аниқлашда фойдаланиши мумкин.

Қишлоқ Фасилитаторлари ва Қишлоқ Муҳандислари: 9-Ташриф

(1.5 соат Саломатлик Таҳлили учун (параллел мажлис)
(2.5 соат ФТ учун(эшикма эшик)

Ёрдамчи маслаҳатлар

1. Учрашувни ҳеч қачон турар уй-жойда ўтказманг
2. Учрашув жойи Жамоанинг барча гуруҳлари ва аъзолари учун бирдай қулай бўлишига ишонч ҳосил қилинг
3. Учрашувдан кўзланган мақсадни аниқ етказишга ҳаракат қилинг. Қишлоқнинг бирор вакилидан тушунган мақсадларини ўз сўзлари билан такрор қилишини илтимос қилинг
4. Қатнашчиларга ушбу машғулотга сарфланадиган вақт ҳақида айтиб қўйишга эътиборли бўлинг
5. Ишни якунлашдан аввал иштирокчилар келишуви ва розилигига эришиш учун, якуний натижалар билан қониққан кишилардан қўлларини кўтаришларини сўранг Агар норози кишилар ҳам бўлса, улар билан муҳокама юритинг ва вазиятни ўнглашга урининг. Фойда бермаса, кўпчилик фикри билан қаноатланинг.
6. Жамоатчилик ичида овқат ёки ичимлик қабул қилиб олманг; бу нарса қоидаларга зид эканини самимият билан тушунтиринг
7. Ҳар бир кишига ҳудди ўз оила аъзоларингизга қиладиган **мумомала кўрсатинг** ;
8. Жойни белгилашга эътибор қаратинг (барча учун ўтириш ёки ўзини қулай ҳис этиш мумкин бўлган, қишлоқнинг ҳамма иштирокчилари бир-бирини кўриб, муҳокамага кириша оладиган яхши жой)
9. Бошқаларнинг фикрига таъсир ўтказишга ҳаракат қиладиган аҳоли учун бирор кишини қолдиришни унутманг (беҳуда аралашиб, ҳалақит беришни ёқтирувчилар учун). Уларни мажлисдан четроққа тортинг ва ўзларидаги қишлоққа оид маълумотларни сиз билан баҳам кўришларини сўранг.
10. Болаларни ташқарига олиб чиқиб улар билан ўйнаб туриши (агар шовқин соладиган бўлсалар) учун кимнидир тайин қилганингизга ишонч ҳосил қилинг
11. Мажлисни тугатишдан аввал кўпчилик маъқуллаган энг муҳим жиҳатларни яна бир бор такрор қилинишига ва кўпроқ кишиларнинг хайрихоҳлик билдиришларига эришинг.

Ташриф Мақсади: Камбағал Уй хўжаликларининг эркак ва аёллари билан (алоҳида) саломатлик таҳлили машғулотлари ўтказиш (1.5 соат)

Ушбу таҳлил эркаклар ва аёллар учун алоҳида ўтказилиши керак, сабаби улар саломатлик масалалари тўғрисида қарама-қарши жинс вакиллари иштирокида гапиришни ёқтирмайди.

Изоҳ: Фаровонлик Таҳлили хулосаларидан (камбағал уй хўжалиги бошлиқларининг исмлари, ҳамда уй хўжалигининг бошлиғи бўлган камбағал аёллар исмлари) бу машғулотлар учун 8-10 та эркак ва шунча аёл қатнашчиларни (эркак ва аёллар турли уй хўжалиқларидан бўлиши лозим) аниқлаб олишда фойдаланинг. Бу машғулот учун сиз кунлик савдо/ шартнома асосидаги ишларда меҳнат қилувчи эркак ва аёллар билан ҳамжиҳатликда фаолият олиб борасиз. МТГ Раисига боғланиб ҳар бир ҳудуддан камбағал хўжалиқлар бошлиқларини учрашувга таклиф қилишини сўраши учун унга рўйхатни топширинг. Кейин эса ундан барча ҳудудлардан уй хўжалиқларини ёлғиз бошқараётган ўта камбағал аёлларни ҳам бошқа бир учрашув учун таклиф қилишини илтомос қилинг.

Эркак ва аёллар билан Саломатлик Таҳлили Мажлисига Тайёрланиш

Саломатлик таҳлили машғулоти камида 2 нафар фасилитатор талаб қилади (1 ҚФ эркаклар ва бир ҚФ аёллар учун) ФТ плакатани олиб келишни унутманг. Машғулот куни фасилитаторлар эртароқ ва ўзлари билан карточкалар ва маркерлар олиб келишлари мақсадга мувофиқ.

Мавсумий календарь учун сизга карточкалар ва маркерлар асқотади.

ФТ ни тасдиқлатиш учун сизга ФТ плакати ва ноутбукинги (ён дафтарингиз) керак булади

1-Ҳаракат : Саломатлик Таҳлили

1-Қадам: Турли ҳудудларда яшовчи **8-10 нафар эркак (турли Уй хўжалиқларига мансуб) ва 8-10 нафар аёл (биринчи гуруҳ вакилларига мутлоқо алоқадор бўлмаган бошқа Уй хўжалиқлари аъзолари) билан учрашинг.** Ўриндиқларни одамлар бири-бирига ва фасилитаторга юзланиб ўтиришлари учун доира шаклида жойлаштириб чиқилишига диққатли бўлинг.

2-Қадам: Машғулот мақсадини тушунтиринг: "Биз сизлардан ўзингиз дуч келаётган энг муҳим саломатлик масалалари тўғрисида билмоқчимиз" Муҳокама таҳминан 1.5 дан 2 соатгача вақт олиши мумкин. Сиз шунча вақт ажрата оласизми? Ҳаммани қолишга рози эканига ишонч ҳосил қилинг. Агар кимдир сизга фақат 1 соат ажрата олиши мумкинлигини айтса, у иштирокчига яхшиси бошида рухсат бериб юборганингиз маъқул.

3-Қадам: Қатнашчилар билан ўзлари дуч келган барча саломатлик муаммолар устида фаол мунозара ўтказинг: келиб чиқувчи мисоллар диарея/ичбуруғ; атсма; зотилжам; иситма; нафас йўллари касалликлари в.б. Қатнашчилар билан касалликлар рўйхатини тузиб олгач, улардан 5 та энг қўп учровчи (кенг тарқалган) касалликларни муҳокама қилиб, баҳолаб чиқишларини сўранг.

4-Қадам: Энг кўп учрайдиган 5 та касаликни ажратиб олинг ва матрицани (жадвал) бошланг. Касалликлар карточкаларини чапга ёйиб кўйинг (номланган касалликлар), кейин эса асоратлар, даврийлик (ҳар йил учун), касаллик кечишининг ўртача муддати, касаллик сабаби ва алоқадор ҳаражатлар ҳамда ушбу ҳаражатларнинг қай тарика қопланиши (куйироқда кўринг) учун номлари остида бошқа бир устунни бошланг. Кейин эса ҳар бир касаллик устида бирма-бир тўхталиб, муҳокамага киришинг. Келтирилган жавобни карточкаларга ёзиб чиқишга ҳаракат қилинг; яқунлагач, кейинги касалликка ўтинг. Шу йўл билан сиз бутун матрицани тўлдириб чиқасиз. Тугаллагач, гуруҳга матрицани қайта ўқинг ва уларнинг розиликларига эршинг.

Саломатлик Таҳлили Матрицаси: Фақат Намуна учун

Касаллик	Аломатлар	Даврийлик	Касал бўлиш вақтининг ўртача давомийлиги	Мавсум	Касаллик сабаби	Буларга боғланган ҳаражатлар (йўқотилган иш куни, тиббиёт ҳаражатлари, шифоҳонага қатнаш учун кетган йўл ҳақлари)	Агар жамғармалар бўлмаса, ҳаражатлар қандай ҳал қилинади (кредит, қариндошлар кўмаги, мол-мулкни сотиш, в.б.)
Ич кетиши(диарея)							
Ичбуруғ (пневмония)							
Иситма							
Тери хасталиклар							

5-Қадам: Яқунланган матрицадан фойдаланиб, одамлар таъкидлаган сабабга ишора қилиб, ҳар бир касалликни яна бир бор муҳокама қилинг (ёмон ичимлик суви ёки пахта йиғими ёки ёмон гигиена ва бошқалар) ва ушбу касалликларни олдини қандай қилиб олиш мумкинлигини сўранг. Гуруҳга аниқ ечимларни ишлаб чиққунига қадар муҳокама қилиш имконини қолдириг.

Изоҳ: одамлар касалликларининг ҳақиқий сабабини билмасликлари мумкин, аммо, сиз мавсумлар тўғрисида сўрагач, уларнинг ўша пайтда нима иш қилиши ёки сув билан қандай ўзгаришлар бўлишига оид маълумотлар ва касаллик ўртасига "кўприк" ташлашга эришасиз (мисол учун, сиз пахта суғорилиб, сув дренаж тизимига тортилгач одамларда муайён касалликлар юзага келишини пайқаган бўлишингиз мумкин; ёки пахта терилгач уларда муайян тери муаммолари ёки иситма ёки нафас йўллари касаллиги пайдо бўлиши мумкин). Шундай қилиб, одамлар пахта етиштиришда қўлланиладиган кимёвий моддалардан беҳабар ҳолда, касалликларни пахтанинг ўзи билан боғлашлари мумкин.

Касалликлар билан танишиб олгач, сиз кейинги баъзи ишларни амалга оширишингиз мумкин; маҳаллий саломатлик расмийлари билан учрашиб, уларга натижаларингизни кўрсатинг ва ушбу касалликларни муолажа қилиш учун кўрсатмаларини сўранг (баъзилари шунчаки эмдори масаласига бориб тақалиши, баъзилари эса жиддий гигиена ва муайян озуқавий моддалар талаб қилиши мумкин (м.у. аёллардаги камқонлик). Қишлоқ Тараққиёти Режаси давомида, улар билан саломатлик бўйича расмийлар айтган маслаҳатларни ўртоқлашингиз мумкин ва саломатлик бўйича расмийлар иштирокида жамоатчилик учун мажлис ташкил қилиб, касалликларни енгиш бўйича керакли кўрсатмаларни мутахассисларнинг ўзларининг оғзиларидан эшитишларини таъминлашингиз мақсадга мувофиқ бўлади. Ишларни давом эттириш учун ўзаро кўмак гуруҳлари билан ишлашингиз мумкин. Бу эрда асосий жиҳат шундаки, ушбу иш маҳаллий ҳамжамиятни ривожлантиришни режалаштириш пайтида тақдим этилади ва бу МФЙ /МТГ ва кенг жамоатчилик эътиборини жамоадаги баъзи одамлар дуч келадиган муаммолар ва уларнинг айримларини ушбу лойиҳа орқали қандай ҳал қилишга қаратади; лойиҳа маблағлари орқали ечиб бўлмайдиган муаммоларни ҳал қилишда, уларни ҳал қилишнинг бошқа усулларини топиш учун, жамоани ривожлантириш режасига киритиш мумкин.

6-Қадам: Ечимлар қисмини тугатганингиздан сўнг, гуруҳга иштироки учун ташаккур изҳор қилинг, маълумотлар келтирилган плакат тайёрлашингизни ва уни улар билан кўриб чиқишингизни ҳамда МФЙ га топширишингизни айтинг.

2-Ҳаракат : ФТ ни Тасдиқлаш

1-Қадам: ФТ плакатидан фойдаланинг ва ФТ тоифасидан 5-10 уй хўжалигини тасодифий йўл билан аниқланг.

Изоҳ: сиз барча уй хўжаликларининг 10% ни тасдиқлашингиз лозим. М Бу агар жамоада 500 та уй хўжалиги бўлса, сиз 50 тасини ёки 10 % ни тасдиқлашингиз лозим дегани. Юқоридаги қийматлар бекорга келтирилмаган эди. Илтимос куйидаги формуладан фойдаланиб уй хўжаликлари умумий сонидан 10 % ни ҳисобланг, М

$$500 \times 10/100 = 50 \text{ УХ}$$

Энди эса, тасдиқланиши зарур уй хўжаликлари сонини ҳудудларга бўлинг, м.у.

50 уй хўжалиги/5 ҳудуд= 10 уй хўжалиги ҳар бир ҳудуд учун

2-Қадам: Бу ва кейинги ташриф мобайнида, ФТ ни тасдиқлашни яқунига етказинг. Бир ҳудудда бўлиб 10 та Уй хўжалигига ташриф буюринг ва хўжалик бошлиғи ёки каттарок кишиси билан фикрлашинг. У инсондан 10 дақиқа вақтини ажратишини сўранг ва ичкарига кириб батафсил сўз бошлаб, бир неча ҳафта олдин сиз ФТ ўтказганингизни ва ушбу уй хўжалиги текшириб кўриш учун танланганлигини тушунтиринг. Улардан қуйидагиларни сўранг:

- a) Ерни қарзга олганмисиз ёки хусусийми? Нархи?
- b) Қанча мол-мулкка эгасиз?
- c) Чорва сақлайсизми? Агар бўлса, илтимос, нечта мол, қўй, эчки ва ҳ.к.з. сонини айтинг.
- d) Ушбу уй хўжалигидаги сизнинг асосий даромад манбаингиз нима?
- e) Ойлик киримларингиз қанча?
- f) Сиз бутун йил давомида ишлайсизми?
- g) Маълумотингиз ва болаларингизнинг маълумоти қандай?
- h) Тиббий ёрдам учун қаерга мурожаат қиласиз?

Жавобларга қараб сиз ушбу уй хўжалигини тўғри ижтимоий-иқтисодий гуруҳга жойлаштирганингиз ёки йўқлигини тушуниб етасиз.

Изоҳ: Сиз тасдиқлашингиз керак бўлган 50 уй хўжалигидан 10 таси сиздаги ФТ ижтимоий-иқтисодий гуруҳлашларга мос келмаса, сиз ушбу жиҳатларни кўриб чиқишингиз керак бўлади а)сиз тоифаларни тўғри аниқлаганмисиз (ёки баъзи тоифалардаги кишилар аслида бошқа бир тоифага мансубми). Бу сизга ФТ ни қайта ўтказиш зарурати бор ёки йўқлигини аниқлашга ёрдам беради.

Илова №11: Таълимни Баҳолаш ва ФТ ни Тасдиқлаш (2-қисм)

Қишлоқ Фасилитаторлари ва Қишлоқ Мухандислари: 10-Ташриф

**(1,5 соат МТГ аъзолари билан Таълимни Баҳолаш мажлиси учун)
(2.5 соат ФТ учун(эшикдан эшиккача)**

Ташриф Мақсади:

МТГ аъзолари, ўқитувчилар ва кўнгилчиларга таълимни баҳолаш бўйича қисқача тушунча бериш (1,5 соат)

ФТ ни тасдиқлашда давом этиш

1. Эрак ва аёллар билан Таълимни Баҳолаш Мажлисига Тайёрланиш

Жамоанинг МТГ аъзолари ва ўқитувчилари билан Таълимни Баҳолаш мунозараси 2 нафар фасилитаторни талаб қилади. Муҳокама кунида, фасилитаторлар эртaroқ келиб, аввалдан келишиб кўйилган ерда МТГ ва МТГ нинг ёшлар куйи кенгашининг барча ҳудудлар аъзолари билан учрашишлари керак.

ФТ ни тасдиқлаш учун сизга ФТ плакати ва ноутбукингиз (ён дафтарингиз)

2. Таълимни Баҳолаш Жараёнини МТГ аъзолари, ўқитувчилар ва кўнгилчилар билан ўртоқлашиш

1-Харакат :

МТГ аъзолари, ўқитувчилар ва кўнгилчилар билан кўришинг ҳамда уларга ишни тушунтиринг, **Уй хўжалиги таълим шакли**, оралиқ бланк ва якуний бланкни беринг, кейин эса кўйидагини тушунтиринг:

- a. Таълим Таҳлилининг мақсади ҳар бир Уй хўжалигидаги мактаболди ва мактаб ёшидаги болалар сонини, ёшини, улар қатнайдиған мактаблар ва у ерга етиб олиш масофасини **аниқлаш**. Ҳар бир уй хўжалиги учун битта сўровнома ; ҳар бир уй хўжалиги учун бир оралиқ бланк (ҳар бир ҳудуддаги барча уй хўжаликларини ўз ичига олувчи) ва жамоадаги ҳамма уй хўжаликларини ўз ичига олган битта якуний бланк бўлади.
- b. Таълим Таҳлили ҳар бу ҳудуднинг (ҳудуд қанча катта бўлса, шунча кўпроқ кўнгилли ёшларга зарурат бўлади) жамоатчилиги ичидаги кўнгилчилар (ёшлар) томонидан яқунланади. Барча ҳудудлардан йиғилган кўнгилчиларнинг ҳам маълумотлари билан ҳам ҳисоблашиб борилишига ишонч ҳосил қилинг.
- c. Кўнгилчилар икки кишилик жамоалар шаклида ишлашлари мақсадга мувофиқдир. Бу МФЙ аъзоларининг жамоадаги ҳар бир уй хўжалигини кафолатлаш мажбурияти бўлади (ФТ да қайд этилган - рўйхат МФЙ томонидан тақдим этилади), таълим сўровномаси тўлдирилади.

Маълумот тўғри йиғилгани ва сўровнома тўғри тўлдирилганига ишонч ҳосил қилиш ўқитувчиларнинг вазифасидир.

- d. Ўзингизни кўнгиллиларга таништиринг ва вақт графиги борасида бир тўхтамга келинг ҳамда кўнгиллар зиммасига айрим мажбуриятлар юкланг (МФЙ аъзоларида сақланувчи плакатни имзолаганлар) Барча машғулотлар ва натижалар билан бўлгани каби, барча берилган кўрсатмалар ва тушунтиришларни кўнгиллилар/ўқитувчиларнинг ўзларидан ҳам, ўз сўзлари билан эшитинг. Бу сиз ўзингизнинг тўлдиришларингиз ва кўрсатмаларингиз қабул қилинганини кўришда ёрдам беради. Маълумотларни тўплаш ўртача катталиқдаги жамоаларда бир неча кун учун бир неча соат, катта жамоаларда эса 4-5 соат вақт олиши керак. Ўртача катталиқдаги жамоаларда ҳар бир кўнгиллилар жамоаси 25 та уй хўжалиги билан, катта жамоаларда эса ҳар бир кўнгиллилар қарийб 50 та уй хўжаликлари билан сўровнома ўтказиши лозим. 30 нафар ёшни 15 жамоа учун тақсимлаш мақсадга мувофиқ бўлади (тахминан 6 соатларда 25 та сўровнома ўтказиш имкони бўлиши учун, ҳар бир сўровнома 15 дақиқадан кўп вақт олмаслиги лозим).
- e. Бир ҳудуд учун барча сўровномалар тўлдирилгач, кўнгиллилар ўқитувчилар кўмагида ҳар бир алоҳида сўровномани битта варақада жамашлари зарур бўлади (оралиқ Таълим Таҳлили Маълумотлар Варақаси сарлавҳаси остида. Бу бизга ва МФЙ/МТГ га мактаб ва болалар боғчаларига бўлган зуруратни кўриш имконини беради) . Ваниҳоят, сиз барча оралиқ маълумотлар варақаларини жамлайсиз ва якуний таълим таҳлилининг Жамоа босқичи варақасини тўлдирасиз.
- f. Ҳар бир кўнгиллилар жамоаси учун камида 3 та сўровномани тасдиқлаб беришингиз зарур; агар 1 тадан кўп сўровнома хато бўлса, унда кўнгиллилар жамоаси қайта шуғуллантирилади ва тўғри маълумотларни тўплаши учун яна бир бор юборилади.

2-Ҳаракат : Батафсил сўровномалар бўйича брифинг

- Брифингдан олдин бир ёки бир нечта ўқитувчини ишни назорат қилиб бориш учун тайинланг.
- Мавжуд МТГ аъзоларининг йиғилишини киритинг ва МТГ раисидан тарофдаги барча уй хўжаликларининг рўйхатини олиб келиши сўранг.
- Кўрсатма учун: бир варақлик ҳақиқий сўровномадан фойдаланинг ва ҳар бир саволни кўриб чиқинг (экзел варақларига қаранг)
- МТГ аъзоларидан кўнгиллиларни ўзларининг маҳаллаларида ишлашга тайинлашларини ва улар билан бирга ўтириб маҳаллаларини кўчаларга бўлиб чиқиш ва ҳар бир жамоага кўчаларни ажратишни сўранг
- Энди ўзингизни ҳам гуруҳларга ажратинг, шунда ҳар бир гуруҳ кўнгиллиларни олиб, улар билан қишлоқнинг турли қисмларига боради ва маълумотлар қандай йиғилишини тушунтиради; ўқитувчилар ва МТГ аъзолари қатнашиши керак.
- Жамоанинг ҳажмини билган ҳолда (ҳар бир уй хўжалиги учун сўровнома15 дақиқадан ошмаслиги керак) катта гуруҳдан барча кўнгиллилар гуруҳлари сайлов участкаларини тугатгандан сўнг **муддатни белгилашларини** сўранг;
- Ўқитувчилар билан ўтириб, Уй хўжаликларининг алоҳида сўров варақаларини қандай қилиб оралиқ (ҳудудларга микёсида) варақаларга умумлаштириш мумкинлигини тушунтиринг (**Excel даги шакллари кўринг**)
- Ҳамма хайрихоҳлик ва кўмак учун миннатдорчилик билдиринг.

Қишлоқ Фасилитаторлари ва Қишлоқ Мухандислари: 11-ташриф

Изоҳ: Бу машғулот фақат 6 тадан 1 та жамоада, бир жуфт ҚФ етакчилигида ўтказилади.

(1,5 соат)

Маслаҳатлар:

1. Учрашувни ҳеч қачон турар уй-жойда ўтказманг
2. Учрашув жойи Жамоанинг барча гуруҳлари ва аъзолари учун бирдай қулай бўлишига ишонч ҳосил қилинг
3. Учрашувдан кўзланган мақсадни аниқ етказишга ҳаракат қилинг. Қишлоқнинг бирор вакилидан тушунган мақсадларини ўз сўзлари билан такрор қилишини илтимос қилинг
4. Қатнашчиларга ушбу машғулотга сарфланадиган вақт ҳақида айтиб қўйишга эътиборли бўлинг
5. Ишни якунлашдан аввал иштирокчилар келишуви ва розилигига эришиш учун, якуний натижалар билан қониққан кишилардан қўлларини кўтаришларини сўранг Агар норози кишилар ҳам бўлса, улар билан муҳокама юритинг ва вазиятни ўнглашга урининг. Фойда бермаса, кўпчилик фикри билан қаноатланинг.
6. Жамоатчилик ичида овқат ёки ичимлик қабул қилиб олманг; бу нарса қоидаларга зид эканини самимият билан тушунтиринг
7. Ҳар бир кишига худди ўз оила аъзоларингизга қиладиган **мумомала кўрсатинг** ;
8. Жойни белгилашга эътибор қаратинг (барча учун ўтириш ёки ўзини қулай ҳис этиш мумкин бўлган, қишлоқнинг ҳамма иштирокчилари бир-бирини кўриб, муҳокамага кириша оладиган яхши жой)
9. Бошқаларнинг фикрига таъсир ўтказишга ҳаракат қиладиган аҳоли учун бирор кишини қолдиришни унутманг (беҳуда аралашиб, ҳалақит беришни ёқтирувчилар учун). Уларни мажлисдан четроққа тортинг ва ўзларидаги қишлоққа оид маълумотларни сиз билан баҳам кўришларини сўранг.
10. Болаларни ташқарига олиб чиқиб улар билан ўйнаб туриши (агар шовқин соладиган бўлсалар) учун кимнидир тайин қилганингизга ишонч ҳосил қилинг
11. Мажлисни тугатишдан аввал кўпчилик маъқуллаган энг муҳим жиҳатларни яна бир бор такрор қилинишига ва кўпроқ кишиларнинг хайрихоҳлик билдиришларига эришинг

Таширф мақсади:

- *ФТ билан Ўртоқлашиш ва жамоатчиликнинг бу борадаги фикр-мулоҳазаларини олиши (1,5 соат)*
- *Эркак ҚФ лари учун: камбағал Уй хўжалиги эркаклари билан Мавсумий календарь тузинг (1,5 соат)*
- *Аёл ҚФ лари учун: камбағал уй хўжалиги аёллари билан Мавсумий календарь тузинг (1,5 соат)*

Мавсумий календарь

Изоҳ: Бу машғулот камбағал оилалар эркаклари билан алоҳида ташиқ қилиниши керак. Агар аёллар кунлик ишларда меҳнат қилишига ёлланган бўлсалар, машғулот камбағал уй хўжаликлари аёллари билан қайта ўтказилиши мумкин. Ушбу машғулот қатнашчиларини аниқлаш учун Фаровонлик Таҳлили натижаларидан (камбағал уй хўжаликлари бошлигининг исми ва уй хўжаликларини ўзи бошқарувчи ўта камбағал аёллар) фойдаланинг. МТГ Раисига боғланиб ҳар бир ҳудуддан камбағал хўжалиқлар бошлиқларини учрашувга таклиф қилишини сўраши учун унга рўйхатни топширинг. Кейин эса ундан барча ҳудудлардан уй хўжалиқларини ёлғиз бошқараётган ўта камбағал аёлларни ҳам бошқа бир учрашув учун таклиф қилишини илтомос қилинг.

1. Эркақлар ва аёллар билан ФТ га оид Фикр-Мулоҳазалар ва Мавсумий календарь Мажлисига Тайёрланиш

ФТ билан ўртоқлашиш ва фикр-мулоҳазаларни зиё олиш машғулотига камида 2 нафар фасилитатор талаб қилади. ФТ плакатини олиб келишни унутманг. Машғулот куни фасилитаторлар эртароқ ва ўзлари билан карточкалар ва маркерлар олиб келишлари мақсадга мувофиқ.

Фасилитаторлар қанча киши ҳозир бўлганини ва ҳудудларнинг ҳар биридан қанча вакил борлигига қарайди; Агар етарлича вакиллар топилмаса МТГ аъзоларидан одамларни учрашувга чақиришлари илтимос қилинади. МТГ нинг Ёшлар қўйи кенгаши аъзолари ҳозир бўлган ёки йўқлигини ҳам текшириб қўйинг.

Мавсумий календарь учун сизга карточкалар ва маркерлар асқотади.

Фаровонлик Таҳлилига таяниб, ер майдочасига эга бўлмаган/вақтинча фойдаланиш учун олмаган уй хўжалиқларини аниқланг. Карточкалар рўйхатидан турли хил ҳудудлардан 16-20 оилани танланг. Энди эса гуруҳнинг ярмига асосий таъминотчи/боқувчини ва қолган ярмига аёл ишчиларни таклиф қилинг. Мавсумий календарь эркақлар ва аёллар учун алоҳида ўтказилади. Ушбу гуруҳ машғулот қатнашчиларига айланади ва улар билан боғланиб, (МТГ раиси ёки аъзоси орқали) ўзларига қулай пайтда ҚФ лари билан учрашишлари сўралади. Бу машғулот учун катта бино ҳам, тайёргарликнинг ҳам ҳожати йўқ.

Бу машғулот учун, жамоа камида 2 кишидан иборат бўлиши керак (кимдир бошқаларнинг фикрига таъсир ўтказишга ҳаракат қиладиган аҳолини бўйнига олса, мақсадга мувофиқ бўлади) Эркақ ҚФ эркақлар билан, аёл ҚФ эса аёллар билан ишлайди.

1-Ҳаракат : Фаровонлик/камбағаллик Таҳлили бўйича суриштирув ва Фикр-мулоҳазаларни олиш (90 дақиқа)

- Фаровонлик Таҳлилини кенгроқ даврада намойиш қилинг ва қуйидаги саволлар билан мурожаат қилинг:

- бу ерда сиз топа олмаган, аммо, қўшиб қўйишни истайдиган қандайдир хусусиятлар борми?
- Тоифалаштириш тўғри амалга ошириганми?

Ҳар бир кучадаги одамлардан олдинга бир қадам ташлашни ва уй бошлиқларининг номлари тўғри гуруҳларга қўйилганлигини текширишларини сўранг.

Тугатганингиздан сўнг ва одамлар ФТ дан қониқиш ҳосил қилишгач, сиз учрашувни ниҳоялашингиз мумкин. Мавсумий календарь учун чақирилган кишиларни эса бир фурсат қолишларини сўранг. Кейин эса эркак ҚФ камбағал уй хўжаликлари эркаклари ва аёл ҚФ эса камбағал уй хўжаликлари аёллари билан Мавсумий календарь яратиш йўлида иш бошлайди. Идорага қайтгач 3.9 шаклдаги Фаровонлик таҳлили бўлими тўлдирилганлигига ишонч ҳосил.

2-Ҳаракат : камбағал уй хўжаликлари билан Мавсумий Календарь тузинг (фаровонлик таҳлили давомида аниқланган).

Эркаклар ва аёллар учун параллел равишда, алоҳида машғулотлар ўтказишга ишонч ҳосил қилинг(90 дақиқа)

Мавсумий календарьдан кўзланган Мақсад

Мавсумий календарь турли гуруҳлар ёки бутун жамоага таъсир қилиб турувчи даврий юз берувчи муаммолар таъсирини аниқлаб олиш учун яхши машғулот бўла олади. У шу жумладан, турли гуруҳлар қачон камроқ банд бўлиши ва танланган ҳаракатларни амалга ошириш учун киришишга мос вақтларни аниқлашда ҳам кўмак беради. Мақсадимиз йўлида, Мавсумий календарь бизга асосий экинлар ва уларга алоқадор мавжуд ишлар (мисол учун, экиш, бегона ўтлардан тозалаш, ҳосил олиш) ва тўланадиган маошларни тадқиқ қилиш имконини беради. Бу сизга турли минтақаларда йил давомидаги маош ўзгаришлари ва берилган минтақадаги иш таклифи мавжуд бўлган кунлар сонини тушунишга ёрдам беради. Шу тариқа биз иш авжига чиққан мавсумларни аниқлаймиз, на иш, на даромад бўлмаган сушт мавсумларни белгилаб оламиз ва иқтисодий зўриқиш пайтида уй хўжалиқларининг уларни енгил йўлларини кузатамиз. Бу тушунчалар МТГ ларга камбағалларга кўмак ҳаракатлари борасида мулоҳаза қилиш имкон беради.

Мавсумий календарь Тузиш Жараёни

1. Мавсумий календарьни биргаликда Тузиш Жараёни

Ҳамма иштирокчилар келиб улгургач, бош фасилитатор:

- иштирокчилар билан саломлашади, ўзини ва жамоасини таништиради, иштирокчилар учун жойлашиб олишларини сўраб, фасилитаторларни бир-бирига таништиради; кейин эса асосий фасилитатор **машғулотдан кўзланган мақсадни тушунтиради** :

"Мақсад - экинга ишлов бериш йўллари ва иш жойларининг мавжудлиги ўртасида боғлиқлик, қолаварса уларнинг уй хўжаликларининг турмуш кафолатларига таъсирини ўрганиш"

Иш кўриб чиқилгач машғулот нусхаси жамоатга берилиши мақсадга мувофиқ бўлади.

- машғулот қатнашчиларнинг ёғингарчилик ва қоргарчиликни акс эттирган чизмаларини яратиш билан бошланади. Дастлабки жиҳат одамлар йилга қандай муносабатда бўлишини билиб олиш: улар учун йил қачон бошланади. Йилнинг ҳар бир ойи номи алоҳида ёзилган карточкаларни териб чиқиш. Ойлар териб чиқилгач, фасилитаторлар қатнашчилардан қайси ойларда ёғингарчилик энг кўп ва қайсиларида энг кам эканини муҳокама қилишни сўрайди. Энг юқори ёмғир миқдори бу учун картада кўрсатилган ойлар давомида барглар (палмалар, шакарқамиш), таёкчалар ёки тошлар, чизиклар билан белгиланади, уларнинг узунлиги барглар ёки чизиклар билан белгиланади. Энг паст ёмғир миқдорида (ёки ёмғир йўқлиги) барглар ёки тошлар бўлмаслиги мумкин. "Экстремаллар" ўрнатилгандан сўнг, гуруҳдан энг юқори ва энг паст ёғингарчилик/қор ёғиши билан боғлиқ қолган ойларни тўлдиришлари сўралади;
- энди фасилитатор иштирокчилардан ёмғир/қор ёғишини кўриб чиқишни ва катта майдонларда етиштириладиган барча экинларни, картада ҳар бир ҳосил кўрсатилган ҳолда, (нафақат ўз жамоаларида) муҳокама қилишни сўрайди Илтимос, фақат кўп сонли одамларни иш билан таъминлайдиган асосий экинларга эътибор беринг
- кейин ҳар бир ҳосил қачон ёғингарчилик/қор ёғиши (ва ойлар) ва неча ой ҳосил далани эгаллагани тўғрисида муҳокама қилинади;
- ёмғир/қор ёғишига қараб ҳар бир ҳосилни йиғиб олинса, фасилитатор иштирокчилардан ҳосил билан боғлиқ ҳар бир тадбирни муҳокама қилишни сўрайди (екиш, отиш, йиғиб олиш), календарьдаги ҳар бир ҳаракатни кўрсатади ва иш ҳақи ставкаси ва ушбу иш бўйича одатда ишлайдиган кунлар сони қайд этилади.
- йиғим-терим фаолияти, иш ҳақи ва кунлар тугагандан сўнг, фасилитатор бошқа даромад олишни сўраши керак. Экинларга келсак, тадбирлар календарьда ёғингарчилик ва йил ойи бўйича аниқланади.
- энди йил давомида одамлар ишлаган кунлар сонини кўшинг ва бу ҳақда карточка ёзинг; одамлардан ушбу хулосага розиликларини сўранг; агар йўқ бўлса, эҳтимол нимадир етишмаяпти ва сиз календарьни тўлдиришни давом эттиришингиз керак;
- яратилган календарь ойлик даромадлар бўйича экинлар ва бошқа даромад манбалари билан боғлиқ ишларнинг қийматлари бўйича муҳокама қилинади;

- даромад модели аниқлангандан сўнг, қатнашчилар даромад чекланган ёки бўлмаган даврларни қандай яшаб ўтаётгани сўралади; даромад бўлмаган ёки чекланган ҳар ой учун фасилитатор сиздан озиқ-овқат сотиб олиш учун қандай пул топишингизни сўрайди.
- сўровнома иштирокчилари одатда дўстларидан, қариндошларидан, қўшниларида қарз олиш, ер эгаларидан аванс олиш, озиқ-овқат истеъмолини камайтириш, озиқ-овқат сифатини пасайтириш, мол-мулкни сотиш (чорва) ва бошқалар ҳақида гапиришади. Барча стратегиялар айна дамда муҳокама қилинади. Агар пул қарзга олинган бўлса, фасилитаторлар ҳар бир манба учун шарт ва ҳолатларни суриштиради. (мисол учун, тўланиши керак бўлган эваз, мавжуд қиймат в.б.). Агар озиқ-овқат истеъмоли камаядиган бўлса, фасилитатор тафсилотларни сўраши керак: кунига қанча озиқ-овқат истеъмоли қилинади, уй хўжалигида ким оз/кўпроқ овқат ейди ва нега бу вақт давомида овқатланиш қандай ўзгаради ва ҳоказо.
- энди бутун календарьни қатнашчилардан бири тақдим этади, бу эса тақдимотчига "қўшимча равишда интервью олиш" ва ҳар қандай тафсилотларни аниқлаштириш имкониятини беради; бу, шунингдек, машқлар натижаларига кўра барча иштирокчилар рози бўлган пайт (агар бўлмаса, ўзгаришлар киритилиши керак);
- қайд қилиб бораётган киши матрица ва карточкаларда ёзилган маълумотлардан ҳам нусха кўчириб туриши лозим.
- қўшган ҳиссалари учун қатнашчиларга миннатдорчилик билдирилади ва уларга матрицалар нусхаси берилиши эслатилинади;

Идорада (кейинги бир неча кунлар)

3-Ҳаракат: Мавсумий календарь машғулоти Мавсумий календарьни кўриб чиқинг ва Таҳлил қилинг

Идорага қайтиши билан, жамоа ён дафтарга тушириб олинган Мавсумий календарь нусхаси ёрдамида битта катта плакат яратиши, унга ўша кунги сана ва вақт, қолаверса жамоа аъзолари исми шарифи тушириб қўйилиши зарур. Бу ушбу қуролдан фойдаланган кишиларда қандайдир савол туғилганида муаллифларга мурожаат қилишлари учун қилинади. Жамоатга бериш учун қўшимча нусха олиниши лозим.

Плакат тайёр бўлгач, тенденцияларни (йўналиш) изланг. Буни бажаришда қуйидаги саволларни сўраш фойдали бўлади:

- Одамлар йилига неча кун ишлайди?
- Қайси экин кўпроқ иш билан таъминлайди?
- Ҳар бир меҳнат тури (экиш, ҳосил олиш, ва ҳ.к.з.) билан шуғулланиб ишчи қанча даромад топади ва у умумий даромадини йил давомида қай тарзда топади?
- Одамларга даромад келмайдиган пайтлар қачон бўлади?
- Улар бундай даврларни қандай енгиб ўтади? Уларга кимга боғланиб қолган? Уларга ёрдам берувчилар томонидан қўйилаётган шарт ва шароитлари қанақа?

- Ушбу шартларнинг умумий озиқ-овқат хавфсизлиги нуқтаи назаридан уй хўжаликларига қандай оқибатлари бор? Бу шартлар ҳаққониймий? Бу ерда қандайдир яширин манфаатлар йўқми? Масалан ер эгалари аванс бераётганларида, бу иш ҳақи паст мавсум ёки юқори мавсумга асосланадими ва уй хўжаликлари авансларни тўлаш учун ишлаётганларида, иш ҳақи юқори бўлган пайтда ишляптими? Булар кейинчалик аванс пулларини қайтаришни ҳисоблашда фойдаланиладиган ставкаларми?

Энди Мавсумий календар натижаларига кўра 3.9 шаклдаги В бўлимнинг 26 дан 36 гача бўлган қисмларини тўлдилинг

Инобатга Олиниши Зарур Жихатлар

- бу машғулот жуда оддий ва бажариш учун нисбатан енгилдир. Бу бироз вақт талаб қилиши мумкин ва фасилитатор ишларни давом эттиришни ва мавсумий календарьни икки соат ичида тугатилишини таъминлаши керак (машғулотни турли босқичларга ажратиб олинг ва ҳар бир машғулотга қанча вақт беришингиз ҳақида ўйланг - шунда, сиз бир соат ичида қаерда бўлишингизни биласиз).
- қатнашчилар жараёнга жалб этилганларига ва фасилитаторлар томонидан бўладиган жиддий ёрдамларсиз ҳам ўзлари уддалай олаётганларига ишонч ҳосил қилинг. Ўзаро мунозарага киришишлари ҳам яхши самара беради. Ҳеч кимга гап ва фурсат қолдирмаётган кишилар бўлса, вазиятга аралашшига эътиборли бўлинг.
- Ушбу машқни бажариш жуда осон бўлса ҳам, гувоҳлар билан алоқа қилишда муаммолар пайдо бўлиши мумкин, бу иштирокчиларга айниқса, камбағал мавсумда камбағал одамлардан фойдаланадиган бадавлат уй хўжаликлари ёки уй эгалари томонидан ёрдам кўрсатилса, муаммоларни ҳал қилиш механизмларини муҳокама қилишни қийинлаштиради. Бундай ҳолатда, бошқаларнинг фикрига таъсир ўтказишга ҳаракат қиладиган аҳоли ишга аралашishi ва мавсумий календарь муҳокамасидан четлаштиришлари зарур.

Мавсумий календарьдан фойдаланиш эҳтимоллари

- Мавсумий календарь сушт мавсумлар– одамларда иш бўлмайдиган ҳафта ва ойларни белгилаш ва улар бундай пул қочган пайтларда қийинчиликларни қандай енгиб ўтишларини кузатиш учун ўта муҳим услуб. Олинган натижалар келажакда муваффақиятсизликларни таъминлайдиган механизмларни (қарз олиш, иш ҳақини ошириш, кредит олиш, активларни сотиш ва ҳк) олдини олиш учун нимани ўзгартириш кераклигини кўриб чиқиш учун ишлатилиши мумкин
- Ушбу машқни вақт ўтиши билан ёғингарчилик таркибидаги ўзгаришларни ва экинларни етиштириш усулларидаги ўзгаришларни, шунингдек яхши ҳосил олиш учун уларни қандай яхшилашни ўрганиш учун мослаштириш ва ишлатиш мумкин.

Илова №13: МТГ нинг ёшлар қуйи кенгаши билан(аёллар ва эркаклар) Қишлоқ Тараққиёти режалаштиришолди учрашуви.

Қишлоқ Фасилитатори ва Қишлоқ Мухандисари: 12-Ташриф

3 соат

Ушбу учрашувдан мақсад шундан иборатки, ҚФ ва ҚИ эркак аъзолари МТГёшлар қуйи кенгашининг эркак аъзолари билан, ва ҚФ аёл аъзолари МТГёшлар қуйи кенгашининг аёл аъзолари билан учрашиб, барча машғулотларни кўриб чиқиши ва натижаларни ўзларига сингдириши, бундан ташқари ривожлантиришни режалаштиришдаги дахлдорликни ёшлар ракурсидан муҳокама қилишидир.

Тайёргарликлар: Ушбу ташриф учун, ҳозиргача амалга оширилган машғулотлар, плакат қоғози, ручкалар ва маркерлар ҳамда лента керак бўлади.

1-Ҳаракат

Барча машқларни эркаклар ва аёллар билан кўриб чиқинг (алоҳида учрашувларда) Эркаклар гуруҳи манбалар харитасидан, ФТ дан ва аёллар эса Саломатлик ва Таълим Таҳлилиларидан бошлашлари мумкин. Ҳар бир гуруҳ билан таҳлилни умумлаштириб плакатга тушириш учун ишланг (қандай умумлаштириш учун 14-Илова га қаранг). Энди эса ҚИ дан аёллар гуруҳига бориб улардан Саломатлик ва Таълим Таҳлилини олиб, уларга ФТ ва Манбалар харитасини қолдиринг. Аввалги каби, машғулотлар орқали ишланг ва асосий натижаларни умумлаштиринг (қуйидаги 14-Иловага қаранг).

2-Ҳаракат

Машғулотлар умумлаштириб/хулосалаб олингач иккала гуруҳ билан (алоҳида) Жамоа фаровонлигига дахлдорлик ва қайси гуруҳлар (ночорлар, ҳимоясизлар, ёшлар) аниқланган масалалардан кўпроқ азият чекишини муҳокама қилинг. Гуруҳлардан (эркаклар ва аёллар) уларнинг нуқтаи назаридан жамоаларнинг эҳтиёжларини қондириш учун қандай сублойиҳаларни муҳим деб билишлари ва ҚИРЛ томонидан молиялаштирилмайдиган асосий муаммоларни ҳал қилиш учун Жамоа мустақил равишда қандай ҳаракатларни амалга ошириш мумкинлигини сўранг. Ҳар бир гуруҳ таклифини ёзиб олинг ва яқинлашиб қолгна ҚТР мажлисида уларни ўзингиз билан олишни унутманг.

Қишлоқ Фасилитаторлари ва Қишлоқ Муҳандислари: 13-Ташриф

Эслатма: ҚМ ва ҚФ келгуси 2-3 йил давомида тумандаги ҳар бир соҳа/давлат дастури бўйича инвестиция режалари асосида жамоалар учун нималар режалаштирилаётганини билишлари керак. Масалан, секторда қандай аниқ инфратузилма мавжуд/давлат дастури ҳукумат томонидан молиялаштиришни режалаштирмоқда ва вақт оралиғи қандей. Ушбу маълумот ҚТР сессиясининг бошида жамоага тақдим этилиши керак, шунинг учун одамлар устивор йўналишни танлаш пайтида қарор қабул қилишлари мумкин.

6 соат

Маслаҳатлар:

1. Учрашувни ҳеч қачон турар уй-жойда ўтказманг
2. Учрашув жойи Жамоанинг барча гуруҳлари ва аъзолари учун бирдай қулай бўлишига ишонч ҳосил қилинг
3. Учрашувдан кўзланган мақсадни аниқ етказишга ҳаракат қилинг. Қишлоқнинг бирор вакилидан тушунган мақсадларини ўз сўзлари билан такрор қилишини илтимос қилинг
4. Қатнашчиларга ушбу машғулотга сарфланадиган вақт ҳақида айтиб қўйишга эътиборли бўлинг
5. Ишни яқунлашдан аввал иштирокчилар келишуви ва розилигига эришиш учун, яқуний натижалар билан қониққан кишилардан қўлларини кўтаришларини сўранг. Агар норози кишилар ҳам бўлса, улар билан муҳокама юритинг ва вазиятни ўнглашга урининг. Фойда бермаса, кўпчилик фикри билан қаноатланинг.
6. Жамоатчилик ичида овқат ёки ичимлик қабул қилиб олманг; бу нарса қондаларга зид эканини самимият билан тушунтиринг
7. Ҳар бир кишига худди ўз оила аъзоларингизга қиладиган **мумомала кўрсатинг** ;
8. Жойни белгилашга эътибор қаратинг (барча учун ўтириш ёки ўзини қулай ҳис этиш мумкин бўлган, қишлоқнинг ҳамма иштирокчилари бир-бирини кўриб, муҳокамага кириша оладиган яхши жой)
9. Бошқаларнинг фикрига таъсир ўтказишга ҳаракат қиладиган аҳоли учун бирор кишини қолдиришни унутманг (беҳуда аралашиб, ҳалақит беришни ёқтирувчилар учун). Уларни мажлисдан четроққа тортинг ва ўзларидаги қишлоққа оид маълумотларни сиз билан баҳам кўришларини сўранг.
10. Болаларни ташқарига олиб чиқиб улар билан ўйнаб туриши (агар шовқин соладиган бўлсалар) учун кимнидир тайин қилганингизга ишонч ҳосил қилинг
11. Мажлисни тугатишдан аввал кўпчилик маъқуллаган энг муҳим жиҳатларни яна бир бор такрор қилинишига ва кўпроқ кишиларнинг хайрихоҳлик билдиришларига эришинг.

Учрашув Мақсади: *Амалга оширилган таҳлилларга таянган Қишлоқ Тараққиёти Режасини яратиш (ҚТР) ҚТР камбағалларга қайтишувчан ва кенг қамровли бўлиши мақсадга мувофиқ*

Учрашуга Тайёргарлик

Ушбу машғулот камида 4 фасилитаторни талаб қилади. Барча материалларни олиб келишни унутманг: манбалар харитаси, фаровонлик/камбағаллик таҳлили плакати, мавсумий календарь плакати, саломатлик таҳлили плакати ва таълимни баҳолаш. Бу учрашув ўтказилиши учун девори кўпроқ ва иш майдончаси кенгроқ бинони танлаш керак.

Изоҳ: Қишлоқ Тараққиёти Режаси (ҚТР) ни тузишдан мақсад жамоаларни умумий узок муддатни кўзлаган қарашни қабул қилишини, шу жумладан унга эришиш йўлидаги стратегия ва фаолиятларини (берилган муддат мобайнида) кафолатлашдир. **ҚТР кўпчилик билан ўтказилган (турли қатламлар иштирокида) жамоатчилик ўрасидаги турли машғулотларга асосланган бўлиши керак(Манбалар Харитаси ва Фаровонлик Таҳлили), қолаверса, кичикроқ гуруҳлар машғулотларига ҳам таянади (Саломатлик Таҳлили ва Таълим Таҳлилини Баҳолаш).** (куйироқда ҚТР плакатига қаранг)

1-Ҳаракат : Таҳлилларни Режалаштиришга боғлаш (90 дақиқа)

- МФЙ ва Маҳалла Тараққиёт Гуруҳи (МТГ) аъзолари иштирокидаги ва барча ҳудуд вакиллари қатнашувчи(имкон даражасида 100 га яқин киши ҳозир бўлиши мумкин) катта мажлисда, МТГ аъзоларидан 5 гуруҳ шакллантиришларини сўранг (бу ҳудудлар гуруҳлари бўлмаслиги зарур). МТГ нинг ёш аёл ва эркаклар қанотидан ўз ҳудудлари гуруҳларига қўшилишларини сўранг. Ҳар бир гуруҳ бир машғулот устида ишлаши (қуйироқда кўришингз мумкин) ва асосий натижаларнинг хулосавий плакатларини кўриб чиқиши/яратиши лозим.
 - Манбалар Харитаси инфратузилмаларни аниқлайди/жамоадаги бўшлиқларни тўлдиради
 - Фаровонлик таҳлили камбағал ва ўта камбағал оилаларни алоҳида белгилаб, жамоадаги камбағаллик хусусиятларини аниқ ва тиниқ қайд этиб ўтади.
 - Мавсумий календарь (камбағал қатлам вакиллари гуруҳлари томонидан ўтказиладиган) ишсизлик ва даромадсизлик вақтларидаги қийинчиликларни енгиб ўтиш механизмлари ва стратегияларини алоҳида қайд этади.
 - Саломатлик Таҳлили жамоада учраб турувчи асосий касалликларни алоҳида таъкидлаб ўтади
 - Таълимни Баҳолаш мактаб ёшидаги болалар сонини таъкидлаб ўтади Ушбу плакат мактаболди болалариниг муаммоли масалаларини ҳам ўз ичига олиши лозим.

Ҳар бир гуруҳда (ҳар бир машқ алоҳида) бир киши (ҚФ кўмаги билан) плакатни намоиш қилиши керак ва кейин эса гуруҳ асосий натижаларни хулосалаш/муҳокама қилиш устида ишлайди.

Хулосавий Манбалар Харитасининг намунаси қуйидагича:

Изоҳ: Одамларга ўзлари хулоса қилишларига имкон яратинг. Қуйидаги матнлар хулосаловчи плакатни қандай тузиш бўйича фасилитаторлар учун фақатгина тахминий тушунча беради холос.

Соҳил жамоаси қуйидаги манбаларга эга:

- 1. Мактаб ва Болалар боғчалари/МТМ лар:** Соҳил ҳудудида мактаб ва боғчалар йўқ. Энг яқин мактаблар Соҳил марказидан 4-5 км масофада жойлашган. Болалар мактабга боришлари зарур, аммо, асосий йўлларда тротуарлар йўқлиги боис бу жуда хатарли тус олиши мумкин. Соҳил болалари қатновчи қўшни қишлоқ мактаблари икки сменада ишлайди ва баъзи болалар тушдан кейинги сменага қатнаши керак. Бу эса қиш ойлари болалар уйга қоронғуда қайтади дегани. Катта йўлларда ёлғиз юришга тўғри келиши учун, баъзи ота-оналар фарзандларини қиш мавсумида мактабларга юбормайди. Соҳилда боғчалар/МТМ лар йўқлиги, ота-оналар эса ишда бўлганлиги сабаб, боғча ёшидаги болалар мактабга тайёраниш учун зарур бўлган ижтимоийлашиш жараёнларидан манфаатлана олмайди.
- 2. Ичимлик суви:** Ичимлик суви сифати ва ундан фойдаланиш имкони ҳудудларга қараб фарқ қилиб боради. Баъзиларни уйларида ичимлик суви бор, баъзиларида эса йўқ. Баъзи ҳудудларда қувурдаги сув босими жуда паст ва натижада ушбу қувурларга қўл насослари ўрнатилинган.
- 3. Электр-энергия:** жамоада ХХ трансформаторлар бор ва уй хўжаликларининг қарийб ярми муайян симёғочлар орқали тармоққа уланган. Тахминан 25 % аҳоли ёғоч симёғочлар орқали уланган (бу стандартларга жавоб бермайди ва ёнғин эҳтимоли мавжуд). Қолган уй хўжаликлари эса бетом ёки ёғоч симёғочларга қўлбола усулда уланиб олган. Бу барча уй хўжаликлари электр тармоғига уланганини, аммо, уларнинг деярли ярми хавфсиз равишда уланмаганини англатади.
- 4. Йўллар:** Соҳил ҳудудида битта асфалтланган йўл мавжуд (Асосий катта йўл) Қолган барча йўллар паст-баланд ёки ифлос ва баъзи жойлар мавсумий тошқинларга мойил. Асосий катта йўллар тротуарларга эга эмаслиги боис болаларнинг мактабга қатнаши хатарли тус олган ва машиналар туртиб кетиш эҳтимоли бор. ХХ болалар сўнгги йилларда шу каби фожеаларда ҳалок бўлган.

Фаровонлик Таҳлили Намунавий Чизмаси/камбагаллик Таҳлилининг Хулосаловчи Плакати (у қуйидаги баллар турини ўз ичига олиши мумкин)

Соҳил аҳолиси қуйидаги ижтимоий-иқтисодий хусусиятларга эга

1. Соҳилда ХХ уй хўжаликлари мавжуд; улардан тахминан 5 % и юқори даромад тоифасига киради; 40 % дан кўпроғи ўртача даромад тоифасидан; яна 40 % дан кўпроғи паст даромад тоифасидан; ва 10 % дан зиёдроғи камбағал қатлам вакиллари дир.
2. Камбағал **уй хўжаликлари** экин ерига эга эмас, қобилиятсизлик туфайли ёлланма меҳнат афзалликларидан фойдалана олмайди, катта ёшда; Ушбу уй хўжаликлари чорвасиз; уларнинг уйларидан бошқа мол-мулклари ҳам йўқ.
3. Паст **даромад** уй хўжаликларида экин ерлари йўқ; 300 000 сўмгача ойлик даромадга эга, баъзилари ёрдам ёки ижтимоий нафақа олади, чорвалари йўқ, ҳаммом каби қулайликлари ҳам бўлмаслиги мумкин, лекин чўмилиб олиш учун қўлбола шаироитлари бор; кўплари кунбай ишдаги инсонлар.
4. Ўртача **даромад** уй хўжаликлари деҳқон фермерлардан ташкил топган бўлиб, 1-2 гектар ерга эга, ҳар ойда 1 миллион Сўмгача пул топади, 1-2 бош мол, 1-2 қўй, ва 10 тагача товук боқади; 3-4 хонали уйларда яшашади, баъзилари ўқитувчилар, шифокорлар, жамоат жойлари ходимлари; катта қисми коллежни тамомлаган; баъзилари қурилиш ишчилари ва ойига 1 миллион атрофида пул топишади; баъзилари машинага эга.
5. **Юқори** даромад уй хўжаликлари, 40-70 гектарга эга, сигир-моллари, машиналари, тракторлари мавжуд, олийгоҳларни тамомлаган, 6-7 хонали 2 қаватдан иборат уйларда яшайди, хусусий шифохоналар тиббий хизматидан фойдалана олади.
6. Жамоанинг ярмидан кўпроқ аҳолиси иқтисодий жиҳатдан оқсаб қолган, улар камбағал ва ўта камбағал
7. 10 фоиздан ошиғи ҳимоясиз
8. камбағаллар ва ўта камбағалларнинг даромади жуда ҳам паст

Мавсумий Календарьни Хулосавий Баҳолашининг Намунавий Чизмаси (у қуйидаги баллар турини ўз ичига олиши мумкин)

1. Асосий экин пахта (экинлар ичида энг иш куни билан таъминловчиси—тахминан 160 кун)
2. Йил давомида пахта ишларидаги маошлар кам, аммо, у ҳосилга киргач (тахминан 20-30 кун) ишчилар кўпроқ пул топади: ўртача ҳисобда кунига ХХ қийматда
3. Соҳилдаги энг банд мавсум (Одамларни КХ лари ва ХТ билан ишлашага вақтлари бўлмайдиган палла) ХХ, ХХ, ХХ ойларига тўғри келади; Одамлар ХХ, ХХ, ХХ ойларида учрашувлар учун анча кўпроқ вақтга эга бўлади.
4. Учрашув учун энг мақбул ХХ ойдаги ХХ в.б.

Хулосаловчи Саломатлик Плакатининг Намунамавий чизмаси:

Соҳил Жамоасидаги эркалар, аёллар ва болалар мунтазам қуйидаги касалликларга чалиниб туради:

1. Аёлларда
 - a. бош айланишига сабаб бўлувчи камқонлик, ҳолсизлик, ортиқча ташвишланиш, кўз олди қоронғулашиши;
 - b. Торч инфекциялари
 - c. Кўнгил айланишига сабаб бўлувчи лентасимон гижжалар, ҳолсизлик, иштаха йўқлиги
 - d. Иштаҳасизликка сабаб бўлувчи гепатит, ҳолсизлик, кўз ва танадаги сарғишлик
2. Эркакларда
 - a. Лентасимон гижжалар (тепароққа қаранг)
 - b. Ҳолсизлик чақирувчи ич кетиши, иситма, в.б.
 - c. Ҳолсизлик чақирувчи тумов
3. Болаларда
 - a. Лентасимон гижжалар (тепароққа қаранг)
 - b. Сувчечак
 - c. Ва бошқалар
4. Касалликлар сабаб эркаклар ва аёллар ишда кунларини ва натижада даромадларини йўқотадилар, дорилар ва шифохоналарга пулларини сарфлайдилар.
5. Ушбу чиқимларни қоплаш учун, одамлар қариндошларидан қарз/кредит олишлари ёки даромад кам ойларда (қиш) асқотувчи озуқа бериб турган чорваларини сотадилар.
6. Баъзи касалликларни эмлаш, яхшиларган сув тизими, қатъийроқ гигиена билан олдини олиш мумкин.

Хулосаловчи Таълим Баҳолашининг Намунавий Чизмаси (у қуйидаги баллар турини ўз ичига олиши мумкин)

Соҳилда ХХ нафар мактаб ёшидаги бола бор

Соҳил болалари:

1. Мактабга қатнаш учун 5 км (бориш ва келиш) йўл босиш керак
2. Катта йўлда хатарга дуч келади, чунки машиналар тез юради ва унда тротуарлар ҳам йўқ
3. Қишда мактабга бормасликлари мумкин, чунки у жуда олис ва қайтишда болалар қоронғуга қолиб кетишади (тушдан кейин ўқувчилар)

2-Ҳаракат : Ҳар бир Гуруҳнинг Хулосаловчи Плакатлари намоиши (5 та намоиш)

- Ҳар бир гуруҳдан хулосаловчи плакатларини намоиш этувчи биттадан одам танлаб олинг
- Умумий гуруҳга намоиш қилинган ҳар бир тақдимотдан сўнг, натижалар уларни қониқтириши ёки йўқлигини сўранг (агар кимдир норози бўлса, нега ва сабаб нималиги муҳокама қилинг ва агар умумий гуруҳ рози бўлса унда ушбу жиҳатни

киритинг/ўзгартиринг; агар норозилик ҳамон мавжуд бўлса, кўпроқ кишилар розилиги олишга диққатни қаратинг)

3-Ҳаракат : Истикбол режасини Шакллартириш (60 дақиқа)

- Ҳар бир хулосавий плакат тақдими ва муҳокамасидан сўнг ва асосий масалалар бўйича бир тўхтама келинган, умумий гуруҳда жамоатчилик масалалари ва эҳтиёжлари борасида турли ракурслардан нуқтаи назарлар шаклланади.
- Умумий гуруҳни кичикроқ гуруҳларга бўлинг (**Худудлар/маҳаллалар бўйича**) ва ўзлари кўриб турган натижалар бўйича нималарни ўзгартириш истагида эканликларини сўранг: ҳар бир ҳудудий гуруҳдан 5 та карточкага (1 та карточкага 1 та ғоя) хулосавий натижалар асосида ўзлари ўзгартиришни истаган нарсаларни ёзишларини сўранг.
- Карточкалар барча худудлар гуруҳлари томонидан ёзиб бўлингач, Қишлоқ Фасилитаторлари карточкаларни мавзулар (инфратузилма/хизматлар: мактаб, боғча, сув, йўллар, электр тармоқлари, в.б), саломатлик муаммолари, иш ҳақи муаммолари ва паст даромадлиларнинг иқтисодий вазиятини яхшилаш бўйича ва бошқалар бўйича саралаб чиқишлари лозим. Энди эса, бироз вақт сарфлаб МТГ ижро Гуруҳи билан карточкаларни йиғиб олинг ва барча мувофиқ мавзуларни қамраб олувчи қарашни ифода этувчи таъкид шакллантиринг (масалан, 5 йил ичида: Соҳилдаги барча болалар шу ердаги мактабга қатнай бошлайди ва сифатли таълим олади, барча кишилар тоза ичимлик сувига эга бўлади; барча аҳоли (болалар ҳам) оқилона вакцина оладилар, ва касалликлар ҳам камаяди, давлат ижтимоий таъминлаш механизмлари аниқроқ ишлайди, в.б.)
- Истикбол режасини ифода этувчи таъкид кейин умумий гуруҳга ўқиб берилади ва ҳозир бўлганлардан рози ёки норози эканликлари сўралади.

Истикбол режасини ифодаловчи таъкид мана бунга яқин кўринишда бўлади:

"Соҳил қишлоғида ўзининг мактаби ва сифатли таълим олиш имконияти ҳамда у ерда оилалар соғлом, шароитлар эса хавфсиз бўлади".

Ушбу Истикбол режасифақатгина бир нечта стратегиялар орқали амалга оширилишини инобатга олинг: қишлоқдаги мактаб ва боғча, барча учун хавфсиз ичимлик суви, вакциналаш, гижжалардан ҳалос бўлиш ва яхшилланган гигиена, фақатгина санитарик ҳожатхоналар, кўпайган даромад (кичик бизнес, чорва), хавфсиз электр уланишлари, в.б.

4-Ҳаракат : Истикбол режасини Босқичларга айлантириш (60 дақиқа)

Сиз режалаштириш босқичига ўтишга тайёрсиз. Истикбол режасини ўлчаса бўладиган босқичларга (истикбол режасини ёзишга одатланилган карточкалардан фойдаланинг) бўлиб чиқинг (аёллар қарашлари таъкидларида ўсиб чиққан босқичлар ҳам бўлсин). Мисол учун, биз юқорида фойдаланган қарашни ифодаловчи таъкидни олайлик:

"барча болалар мактабга борадиган жамоада таълим сифатли ва оилалар соғлом, ҳамда хавфсизлик юқори даражада бўлади"

Ушбу истиқбол режаси ифодалаётган таъкидда сиз ўқимишли бола ва соғлом оила ибораларини кўриб чиққан бўлар эдингиз. Агар сиз ўқимишли болаларни гуруҳ иштирокида қисмларга бўлиб юборсангиз, қуйидагиларга аниқласангиз керак:

- a. Соҳил қишлоғида мактаб ва мактаб хоналари турли ёшдаги болалар ва қизлар учун
- b. болалар мактабга мунтазам боради ва ота-оналар уларни мактабга боришларини сўрайди
- c. жамоадаги ўқитувчилар ва зиёлилар ёш йигит ва қизларга ўқиш ва ёзиш маҳоратларини ўстиришлага ёрдам беради (м.у. кечки фаолият юритувчи ўқув марказлари)

соғлом оилага тегишли қисм учун:

- d. тоза ичимлик суви (ҳамма оилалар учун)
- e. Овқатни, қўлларни замбуруғлар билан захарланишини олдини олиш, учун яхши йўлга қўйилган санитария (чиқиндиларни хавфсиз ушлаб туриш), покиза ҳаёт тарзи, в.б.
- f. Саломатлик хизматларидан ясси гижжалар каби одатий касалликларни даволашда ва зарурий эмламаларни олишда фойдаланинг
- g. камқонлик каби кўп учрайдиган касалликларни даъволаш учун дармондориларга бой озикланиш

хавфсиз шароитларга алоқадор жиҳатлар:

- h. Одамларнинг хавфсиз ҳаракатланишини кафолатлаш учун катта йўлларга қўшимча равишда тротуарлар ҳам
- i. Электр уланишлари/Ҳукумат стандартларига жавоб берувчи симёғочлар

5-Ҳаракат : ҚИРЛ томонидан ҳал этилиш эҳтимоли мавжуд Босқичларни аниқлаш (60 дақиқа)

Энди эса турли умумлаштирилган жиҳатларни олинг ва улардан истиқбол режасини асосий соҳаларга бўлиб ташлашда фойдаланинг ҳамда қайси соҳаларни қишлоқ Ҳукуматнинг ҚИРЛ ва бошқа ҳомийлар талаб қилувчи (бошқа давлат дастурлари, НТ лар в.б.) соҳалар сифатида танлаши ва кўриб чиқиши юзасидан фикр юритинг (мактаб, ичимлик суви, боғча, йўллар, электр таъминоти; ва ўзлари мустақил ҳал қила оладиган босқичлар (саломатлик – вакцина олиш, гигиенага оид одатларни ўзгартириш, в.б.)

Юқоридагиларга асосланган ҳолда, қуйидаги босқичлар яратилиши мумкин:

(эда тутинг сиз ҚИРЛ маблағи биан барча нарсани қўлга кирита олмайсиз, лекин сиз энг муҳимларига эга бўлишингиз мумкин ва МТГ МФЙ билан биргаликда ҚИРЛ таъминлай олмаган инфратузилма учун зараур маблағни жалб қилишлари мумкин)

- барча болалар ўз қишлоқларидаги мактабга қатнайди ва таълим ҳам анча сифатли бўлади (эҳтимол ҚИРЛ орқали)
- барча мактаболди болалари боғчага қатнаши мумкин (эҳтимол ҚИРЛ орқали)
- Барча оилаларда тоза ичимлик суви манбаси мавжуд (эҳтимол ҚИРЛ орқали)
- Қишлоқ ичи ва ташидан ўтувчи йўллар яхшилангани учун бозорларга бориш ҳам энгиллашди (эҳтимол ҚИРЛ орқали)
- Барча катталар ва болалар эмланган, гижжаларга қарши даволанган ва саломатлик текширувларига эга (ЎРХ хизматлари)

Булар бор йўғи мисоллар; бу ерда келтирилган мисолга кўра истиқбол режасига эришиш йўллари жуда кўп бўлиши мумкин. Имкониятлар бир қанча

ҚИРЛ фондини муҳокама қилишда ва менюдаги нарсалардан қайси бирини танлашни ҳал этаётганда, манбалар харитаси ва плакатдаги натижалар муҳокама қилиниши керак. Савол: муҳокамалар ва натижалар асосида қайси инфратузилмага кўпроқ ён босилиши керак? Мисол учун, агар мактаб, боғча, сув танланган бўлса, муҳокама ўзанга тушади: жамоадаги ким ва қандай фойда кўради? Бу қандай қилиб бизнинг истиқбол режамизга ишлаши ва кўпроқ фойда келтириши мумкин?

Айни нуқтада сиз МТГ ёшларининг эркаклар қаноти ва МТГ ёшларининг аёллар қаноти учун 1, 2, 3 инфратузилма бўйича ўз танловларини ва жамоа, шу жумладан ёшлар мустақил равишда амалга ошириши мумкин бўлган тадбирларни тақдим этишлари учун вақт ажратишингиз керак.

Энди эса, учрашувни ялпи мажлис учун очиб, фуқаролар ва МТГ аъзоларидан ёшлар танловлари бўйича ўзларининг фикр-мулоҳазаларини билдиришларини сўранг. Кейин эса, қуйидаги мезонлардан фойдаланган ҳолда, ҳозиргача бўлган муҳокамалар ва МТГ Ёшлар қуйи кенгаши тақдимотлари нуқтаи назаридан қайси сублойиха устувор қилиб олинишини ялпи муҳокама қилинг.

ҚИРЛ маблағлари томонидан амалга ошириладиган Босқичларни Баҳолаш Мезони:

1. Хизматлардан фойдалана олмаётганлар ва сармоялар киритилгач улардан фойда олаётган инсонлар сони.
2. қишлоқнинг ташлаб қўйилган ҳудудлари/майдонларига кўпроқ ён босиш; масалан, ичимлик суви ва электр тармоқларига хавфсиз уланишлар оз бўлган ерлар
3. камида бир (ёки ундан кўпроқ босқич) аёлларнинг танлови асосида бўлиши керак

4. Инвестиция/Босқич фуқаролар учун салбий ижтимоий ва иқтисодий таъсир кўрсатмаслиги

Агар юқорида кўрсатилган мезонларга биноан маҳаллий ҳамжамиятқайси инфратузилмани молиялаштириш тўғрисида келиша олмаса, унда овоз бериш тизими қўлланилиши керак ва унда ҳар бир эҳтимолий инфратузилма битта карточкага жойлаштирилади ва барча карталар ёнма-ён қўйилади ҳамда одамлар алоҳида-алоҳида, бир кишига бир овоз берилган ҳолда танлов қилишади. Бу агар 5 та эҳтимол бўлса, одамлар фақат биттасини танлаши мумкин дегани. Энг кўп овоз тўплаган инфратузилма танланади ва агар маблағлар етарли бўлса, овозлар сонига кўра кейинги ўриндаги инфратузилма аҳамияти бўйича 2-ўринга қўйилади.

Одамларнинг кўпчилиги танланган инфратузилмаларга рози эканига ишонч ҳосил қилинг.

6-Ҳаракат : ЎРҲ дастурлари, ҳомийлар ва НТ лар томонида ҳал қилиниши керак бўлган Босқичларни аниқлаш

ҚИРЛ маблағлари орқали амалга ошириладиган Истиқбол режасибосқичларини якунига етказгач, инфратузилмага алоқадор қолган ишлар бошқа манфаатдор тарафлар яъни Ҳукуматнинг бошқа бир дастури, ҳомийлар кабилар иштирокини талаб қилади. МФЙ ва МТГ ушбу манбаларга эга бўлиш учун ташаббуслар билан чиқиши лозим

7-Ҳаракат : Жамоатчилик томонида мустақил ҳал қилиниши мумкин бўлган Босқичларни аниқлаш (60 дақиқа)

Сиз ҚТР нинг инвестиция гранти қисмини тугутганингиздан сўнг, жамоатчиликдан улар ўзлари мустақил равишда, ташқи маблағларсиз, Истиқбол режасини амалга ошириш учун нима қила олишлари мумкинлиги тўғрисида сўранг. Қишлоқ фасилитаторлари турли гуруҳларни фаол мунозарага киришишини сўрайди.

Мисоллар қуйидагиларни ўз ичига олиши мумкин

- Ўқитувчилар ва бошқа саводли қатлам аъзолари ёшлар учун уларнинг ўқиш, ёзиш, ҳисоблаш, фан ва тил билиш қобилиятларини ошириш бўйича ўқув машғулотлари ташкил этади. Ўқитувчи ва бошқалар қимматли вақтларини ажратиб, кўнгиллилар сифатида ишлайдилар
- Агар Жамоа ҚИРЛ маблағларидан боғча қурмаётган бўлса (мактаб ёки бошқа инфратузилмани танлаган ҳолда), улар болаларга навбати билан энагалик қилинувчи, аксар аёлларнинг бўш вақтга эга бўлишини таъминловчи очик ҳаво/уй боғчалари ташкил этиши мумкин.
- Дехқон-фермерлар бошқалар ҳам ўз озуқа ранг-баранглигини ошириши учун уларга ҳосилларини ошириш борасида маслаҳатлар беради.
- Тажриба ва истеъдодга эга аёллар (кашта, тўқувчилик, чеварлик, чорва ва паррандачилик, томорқа юритиш, фермерлик) бошқа аёлларни ўқиб-ўрганиб, тажрибаларини бойитиши ва янги нарсалар ўйлаб топишида кўмакчи бўладилар.

- Кўли узун ва "ижтимоий тиргак"ларга эга кишилар жамоадан узилиб қолган, ҳимоясиз гуруҳларга манбалардан ва фойдаланиш имкониятини (жамғармалар, кўмаклар, маслаҳатлар) яратиб бериш ва йўлида бирлашадилар ва жонбозлик кўрсатадилар.

8-Ҳаракат : Жавобгар Тарафлар иштирокида Босқичларни Ҳаракатларга айлантириш) (60 дақиқа)

Инвестициявий грант ва ҚТР Истиқбол режасини тўлдиришга ҳисса қўшувчи жамоатчилик ишларини яқунлагач жамоадаги гуруҳлардан барча босқичларни амалга оширишда етакчи вазифани адо этувчи манфаатдор тарафларни ва барча босқичларни кўриб чиқишларини сўранг.

Ҳаракатлар рўйхати қуйидагича кўринишга эга бўлиши мумкин:

1. ҚИРЛ Инфратузилмаси қурилишини мониторинг қилиш (хомашёлар сифати, ҳаққоний меҳнат амалиётлари, в.б.) (МТГ)
2. Ўртаёшлар учун ўрганиш ҳалқалари(Ўқитувчилар)
3. Очиқ ҳаводаги боғчалар (вақтинчалик ечим) (хар бир ҳудуд/кўчадан кўнгилли аёллар)
4. Огоҳликни ошириш, катталар ва болаларнинг тиббий хихматга мурожаат қилиши юзасидан сафрбарлик, хизматлардан фойдаланиш мониторинги (МТГ ва фасилитаторлар)
5. Озуқа тақчиллигига учраган фермерлар ўзаро кўмак гуруҳлари Жамоа ёки кўшни жамоалардаги бойроқ фермерлар томонидан ташкил этилади ва қўллаб-қувватланади (Фуқаролик жамияти: ночор оилалар эркаклари ва аёллари йўл-йўриқ кўрсатувчи мутахассислар билан биргаликда)
6. камбағал оилаларга томорқаларида сабзаёт етиштиришларига кўмак беринг (деҳқон фермерлари)
7. Ўз рўзғорини ўзи тебратувчи аёллар ўзаро кўмак гуруҳлари ва ночор оилалар аёллари биргаликда ишлашлари, ўз маҳоратлари ва тажрибаларини шакллантиришлари ҳамда ҳаракатлар учун режалар тузиб олишлари зарур (Фуқаролик жамоаи: қизиқиш билдирган барча аёлларни ўз ичига олиши мумкин, агар улар ночорларга кўмаклашиш истагида бўлсалар)

Изоҳ : Жамоа Фасилитаторлари МТГ аъзолари билан ҚТР жараёни давомида қайси босқичлар учун жавобгарликни ўз зиммаларига олишларини аниқлаш учун бирга ишлашлари зарур. Улар асосий мавзуларда қизиқиш билдирган, ҳолис, эҳтиросли, ташаббускор, самимий, в.б. кишилар бўлади.

9-Ҳаракат :Жамоатчилик Мониторинги Гуруҳини Ташкил этиш

ҚТР жараёнида барча ҳудудлардан жамоаларнинг кўп сонли аъзолари иштирок этишини ҳисобга олсак, бу Жамоачилик Мониторинги Гуруҳини шакллантириш учун айна вақт. Иштирокчилардан ўзлари яшовчи ҳудудлар бўйича ўтиришларини сўранг.

1-Қадам: ЖМ Гуруҳининг Вазифа ва Мажбуриятлари тўғрисида кенг жамоатчиликка тушунча беринг

“Мана энди, Жамоа ўзининг конкрет масъулиятларига эга бўлган Маҳалла Тараққиёт Гуруҳини сайлаб, узининг ижтимоий таҳлилини яқунлаб ҳамда Босқичлар ва Ҳаракатлардан ташкил топувчи Қишлоқ Тараққиёти Режасини тузиб олгач, ўз ҳудудларининг вакили бўлувчи кузатув ишларини олиб борувчи кишилар гуруҳига эҳтиёж сезмоқдамиз” денг

- a) тараққиёт режаси адолатли ва шаффоф амалга оширилаётганини кафолатлаш учун МТГ фаолиятларини
- b) МТГ барча шахсларнинг эҳтиёжларини ўзида намоён қилувчи маҳаллий ривожланиш институтини сифатида фаолият юритаётганини
- c) исталган аъзога гапириш имкони бериладиган МТГ учрашувларининг тез-тез ташкил қилиниб турилаётганини
- d) материаллар сифати ва ҳаққоний меҳнат амалиётларига ишонч ҳосил қилиниши учун ҚИРЛ инфратузилмаси қурилишини
- e) ҚИРЛ маблағи доирасида қурилаётган оммавий қулайликлар/муассасаларнинг хавфсиз, самарали ва узоқ муддат хизмат қилишга мўлжалланганига ишонч ҳосил қилиш учун янги инфратузилманинг Эксплуатация ва Техник Хизмати олиб борилаётганини кузатиб боради.

Умумий гуруҳга саволлар учун фурсат ажратинг ва имконият даражасида жавоб беринг. (Сиз учун мураккаб саволлар бўлса, уларни ёзиб олинг ва жавоблар учун ЛАОГ билан боғланинг).

2-Қадам: Умумий гуруҳга 10 дақиқа беринг ва ЖМ да ишлаши керак бўлган кишилар хусусиятлари/сифатларини шакллантириб, улардан энг асосий учтасини ёзиб қўйишларини айтинг. Вақт ниҳоясига етгач, улардан буларни ҳудудма-ҳудуд намоёйиш қилишини сўранг. ҚФ лар ушбу хусусиятлар/сифатларни битта плакат қоғизига барча ҳудудлар нуқтаи назарларини умумлаштириб ёзиб чиқишлари (такрорланишларсиз) ва бирор кўнгилли кишидан уни баланд овозда ўқиб беришини сўрашлари керак. Хусусиятлар/сифатлар бўйича кўпроқ иштирокчилар келишувига эришишни эътибордан қочирманг.

3-Қадам: Такроран, уларнинг ҳудудий гуруҳларида ишлар экансиз, ҳар бир гуруҳдан 10 дақиқа давомида муҳокама уюштириб, ўзларидаги энг яхши кишиларни ишлаб чиқилган хусусиятлар/сифатларни ёдда тутган ҳолда, ЖМ Жамоасида хизмат қилишлари учун аниқлашларини сўранг.

4-Қадам: Ҳар бир ҳудуддан ўзлари номзод қилиб кўрсатган 2 кишини аниқлашларини ва номзодлардан ЖМ аъзолигини қабул қилиш ёки қилмасликларини сўранг. Плакат қоғози

олинг ва Жамоа ва туман номини ҳамда сана ва вақтни ёзинг, кейин унга "ЖМ" деб сарлавҳа қўйинг. Ушбу таъкидни ҳам киритиб қўйинг: "Мен жамиятимга ўзимдаги энг яхши қобилиятлар, масъулият, ҳаққонийлик ва тиришқоқлик билан хизмат қилиш учун ўз вазифамни ЖМ аъзоси сифатида адо этаман". Хар бир янги аъзодан ўз номини босма харфларда ёзиб, имзо қолдиришини сўранг. Ушбу қоғоз МФЙ раисида ва нусхаси эса (камерангиз ёрдамида олинган сурат) ҚФ ларида қолади.

5-Қадам: Янги ЖМ Жамоаси аъзоларига миннатдорчилик билдиринг, улар ўз ишларида муваффақият қозинишлари учун зарурий бўлган, сизнинг ҳозирлигингизда салоҳиятларини ошириш амалиётларини ўтказиш санасини ва вақтини белгиланг.

10-Ҳаракат

Энди эса сиз умумий гуруҳни кетишига руҳсат беринг, лекин МТГ аъзоларидан қолишларини ва танланган 3 сублойҳанинг мувофиқлигини тадқиқ қилиш учун бирор сана ва вақтни белгилашларини сўранг. Умумий гуруҳга қимматли вақтларини аямаганликлари учун миннатдорчилик билдиринг.

Қишлоқ Тараққиёти Режаси формати (3.10 шакл)

Вилоят _____
Ўлка _____ Туман _____
МФЙ ID рақами : _____
МФЙ Номи _____

ҚТР жараёни бошланган сана: _____ (кк/оо/ййй)
Ушбу ҚТР га тайёрланиш якунланган сана: _____ (кк/оо/ййй)

A1 Қисм: Машғулотлар Натижалари Таҳлили (Плакат A1)

1. Манбаларни Хариталаш:

Бажарилган Сана: _____
Иштирок этган аҳолининг вояга етганлар бўйича тахминий фоизи: _____
Харита суратини бириктириш ва/ёки хулосаловчи натижаларни
Хариталаш Машғулотларининг Хулосаловчи Натижалари:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Яқуний натижалар қуйидагиларни ўз ичига олади: бошқа қишлоқлардаги мактабларга қатновчи болалар сони, ичимлик сувисиз оилалар сони, суғориш имкониятлари, йўллардан фойдаланиш имкониятлари, электр энергиясидан фойдаланиш имкониятлари, в.б.

2. Фаровонлик Таҳлили :

Бажарилган Сана: _____
Иштирок этган аҳолининг вояга етганлар бўйича тахминий фоизи: _____
Фаровонлик Таҳлили ва Хулосаловчи натижаларнинг электрон нусхасини бириктириш
Фаровонлик Таҳлилнинг Хулосаловчи Натижалари

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

(Хулосаловчи натижалар камбағал ва ўта камбағал хўжаликларни ўз ичига олиши лозим)

3. Мавсумий Календарь (мувофиқ ўринларда):

Бажарилган Сана: _____

2 хулосаловчи натижалар электрон нусхасини бириктиринг (биттаси камбағал уй хўжаликлари эркаклари ва иккинчиси камбағал уй хўжаликлари аёллари учун)

Хулосаловчи Натижалар

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

(Ушбу хулосаловчи натижалар сушт мавсумли ойлар сони, қишлоқ хўжалиги ва бошқа фаолият соҳаларидаги номунтазам меҳнат кунларининг ўртача сони; кунлик иш ҳақи қийматларини ўз ичига олиши лозим (аёллар ва эркаклар)

4. Саломатлик Таҳлили

Бажарилган Сана: _____

Хулосаловчи натижаларнинг электрон нусхасини бириктиринг

Хулосаловчи Натижалар

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

(Ушбу хулосаловчи натижалар аёллар учун энг кўп учрайдиган 5 та саломатлик масаласини, 5 та энг кўп учрайдиган эркаклар муаммосини ва 5 та энг кўп учрайдиган болалар муаммосини ўз ичига олиши лозим)

5. Таълим Таҳлили

Бажарилган Сана: _____

Хулосаловчи натижаларнинг электрон нусхасини бириктиринг

Хулосаловчи Натижалар

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

(Ушбу хулосаловчи натижалар мактаб ёшидаги болалар ва боғча ёшидаги болалар сонини ўз ичига олиши лозим)

Қисм А2: Жамоатчилик Истиқбол режаси (Плакат А2)

Истиқбол

режаси: _____

Қисм А3: Босқичлар (Плакат А3):

Ўз истиқбол режасини амалда рўёбга чиқариш учун жамоага 5 дан 10 гача Босқичлар рўйхати.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Қисм В: Қишлоқ Тараққиёти Режаси Натижалари (Плакат В):

Турли машғулотларнинг умумий натижаларига асосан, Жамоа асосий босқичларни ўз ичига олган истиқбол режасини шакллантирган ва агар у амалга оширилса ривожланиш долзарб эҳтиёжлари қондирилади. Жамоа куйидаги ривожланиш эҳтиёжларини устувор деб танлайди ва кейин уларни куйидаги тоифаларга ажратади: (Камида 5 та ва кўпи билан 10 та турли устуворликка эга босқичлар санаб ўтилиши мумкин).

Жамоат Лойиҳалари (Қишлоқлар учун)

Блок	Сублойиҳа	Тоифа 1: Жамотчилик тарафидан ташқи ресурсларсиз ҳал қилиниши мумкин	Тоифа 2: ҚИРЛ доирасида молиялаштирилиши мумкин	Тоифа 3: Амалга оширилиши учун учинчи томон аралашувига эҳтиёж мавжуд
Таълим (Мақтаб ва Болалар Боғчаси)				
Ичимлик Суви ва Санитария				
Энергосамарадорлик йўлида Жамоат Иншоотларини реконструкция қилиш				
Энергия Таъминоти				
Ижтимоий Инфратузилмани Реабилитация қилиш				
Транспортировка– Йўллар ва кўприклар таъмирланишини ўз ичига олади				
Йўлларнинг Дренаж Тизими ва				

Тошқинларга Мослашувчанликни Мустаҳкамлаш				
Кўчани ёритиш				
Жамоат Жойларини Ислоҳ қилиш				
Симсиз Интернет Хизматлари				
Автобус Терминаллари ва Бекатларини Қуриш/Реконструкция қилиш				
.				

Илова 15: ТЛҚ билан ҚИРЛ молиялаштириши учун таклиф қилинган Суб-лойиҳаларни кўриб чиқиш

Қишлоқ муҳандиси ва Қишлоқ фасилитаторлари: 14-ташриф

Қишлоқ инфратузилмасини ривожлантириш лойиҳасининг ушбу босқичида ҚФ ва ҚМлари ҚИРЛ томонидан молиялаштириш учун таклиф қилинган Қишлоқ тараққиёт режаларидаги (ҚТР) суб-лойиҳаларни ЭТХКни кўриб чиқиш ва ушбу сублойиҳа такрорий тарзда бошқа инвестициялар ажратилишини олдини олиш учун ТЛҚ билан учрашув ташкил этадилар. Бу учрашувдан аҳамиятли жиҳати шуки, ҚИРЛнинг стратегик йўналишларидан бири бўлган, ижтимоий ҳамкорликнинг яққол намунаси бўлиб, аҳолини кенг иштирокини ва жамоатчиликнинг туман даражасида ижтимоий-иқтисодий тараққиёт қарорларини қабул қилишдаги ролини оширишдаги яна бир қадамдир. Жумладан, ҚИРЛ қуйидаги қадамларни амалга оширади:

1-қадам: ТЛҚ билан учрашув ташкил этиш

ҚФ ва ҚМлари ТЛҚ раҳбари, яъни туман ҳокими ўринбосари билан ҳамкорликда- ТЛҚ базавий ва ижтимоий инфратузилма давлат агентликлари (соғлиқни сақлаш, мактабгача таълим, ҳалқ таълими, сувоқова, газ, электр, йўллар ва хоказо.) Бундан асосий мақсад, аҳоли томонидан қабул қилинган қарори, яъни бирламчи суб-лойиҳани ТЛҚ билан ўртоқлашиш, шунингдек, унинг бошқа давлат дастурларига кирмаганлигини қайта текшириш ва ЭТХК тартибини тасдиқлашдир.

2-қадам: ТЛҚда ҚТР тақдимоти

ҚФ ва ҚМлари МТГ билан биргаликда (МТГ раиси, раис ўринбосари ва котиби бўлиши мумкин) ТЛҚда жамоаларининг номидан ҚТРнинг устувор йўналишларини тақдимоти ва ҳимояси учун масъул ва ваколатли вакили сифатида қатнашадилар.

ҚМ кўмагида МТГ делегатлари ҚТР тақдимоти учун флипчартлар/плакатлар, шунингдек, техник-иқтисодий асослаш натижалари бўйича қисқа нутқ (5-10 дақиқалик) тайёрлайдилар. (Нега х суб-лойиҳа бирламчи, у илтирамчи бажарилиши керак ва хоказолар). Маълумотлар ўз ичига қўллаб-қувватловчи барча таҳлил натижаларини олиши керак (нима учун айнан бирламчи деб белгиланганини муҳимлиги).

ҚТР тақдимоти (унинг 3та устувор йўналишлари)ни тинглагандан сўнг, ТЛҚ ва тегишли бошқармалар вакиллари эксплуатация ва техник хизмат кўрсатиш тартибини тасдиқлаш ва бошқа давлат инвестиция дастурларига киритилмаганлиги текириш, ҳар бир суб-лойиҳани қайта кўриб чиқиб, муҳокама қиладилар. ҚФ ва ҚМлари бу жараёни енгиллаштиришга кўмаклашадилар, хусусан, ҚМлари МТГ вакиллари томонидан ҚТР суб-лойиҳасини тақдимоти жараёнида сифатли техник ёрдам кўрсатадилар.

Мактаб ва мактабгача таълим муассасаларига мўлжалланган янги биноларнинг қурилиши агар шу суб-лойиҳа ушбу аҳоли пунктига ажратилган лойиҳа маблағларининг белгиланган суммасидан ошмаса ва тегишли давлат ваёки идоравий бюджет билан моддий-техник (штат бирлиги, мебел, асбоб-ускуна ва бошқ., санитария меъёрлари ва қодаларига қатъий риоя қилган ҳолда) биргаликда молиялаштирилса амалга оширилади.

16 илова: ҚТР яқунлаш ва жамоатчилик/аҳолига тақдим этиш

Изоҳ: Бу учрашув фақатгина ТЛҚ ЭТХК тартибини тасдиқламаган ёки танланган суб-лойиҳа бошқа давлат дастурлари томонидан молиялаштирилган тақдирда ўтказилиши талаб этилади.

Қишлоқ фасилитаторлари ва Қишлоқ муҳандислари 16-ташриф

ҚМ ва ҚФлари энди жамоага қайтиб, ҚТРни яқунлаш учун МТГ билан ишлайдилар ва барча маҳалла ҳамда кўчаларда яшовчи кўп сонли аҳоли, МТГ Ёшлар қўмитаси иштирокида якуний ҚТР тақдимотини ўтказиш, хусусан, ТЛҚ розилик билдирган суб-лойиҳани молиялаштириш мақсадини тушунтириш учун йиғилиш ташкил этади.

Ушбу босқичда ҚФ ва ҚМлар МТГ билан биргаликда аҳолининг кенг иштирокини таъминлаш талабларига риоя қилган ҳолда жамият йиғилишини ташкил қилишади. ТЛҚ билан суб-лойиҳаларни кўриб чиқишда иштирок етган МТГнинг расмий раҳбарлари билан биргаликда ТЛҚ томонидан ҚТРни кўриб чиқиш жараёнини ажратиб кўрсатиш ва кўриб чиқиш протоколларини ўқиш. Шунга кўра, улар энг яхши учта кичик лойиҳанинг ҳар бири

ва келгуси 2-3 йил давомида миллий ривожланиш дастурларига киритилган лойиҳалар ҳақида батафсил маълумот беради.

Ушбу тадбирнинг мақсади ҚТРни яқунлаш учун кенгроқ хабардорлик ва жамоавий қарорларни қабул қилишдир.

1-қадам: Аҳоли билан йиғилишга тайёрланиш

Бу тадбирни тайёрлашда ҚИРЛ босқичлари ва ҳаракатлари маҳалланинг биринчи йиғилишига ўхшаш бўлиши ва кўп сонли кўчалар ва маҳаллалар вакиллари билан ташкил этилиши лозим. МФЙ томонидан мажлис учун жой таъминланиши зарур. Шунингдек, аҳоли билан олиб борилаётган ишлар жараёни яхшироқ тушунишни кафолатлаш учун ТЛҚда танланган биринчи учта устувор кичик лойиҳа билан бевосита боғлиқ бўлган ТЛҚ ва тегишли туман бўлимлари вакилининг иштирокини таъминлаш керак.

2-қадам: **ХБМ** бўйича сўнгги қарорларнинг тақдими ва биринчи учта устувор кичик лойиҳаларни кўриб чиқиш

Ушбу босқичда ҚФ ва ҚМлар МТГ билан биргаликда йиғилиш учун модул ишлаб чиқишлари ва керакли воситаларни (керак бўлганда флипчартлар, маркерлар ва тарқатма материаллар) тайёрлашлари, максимал самарадорликка эришиш учун учрашув давомида роллари ва вазифаларини ҳамда кимлар нима мавзунга қамраб олишларини аниқлаб олишлари керак. Ушбу сессия давомида барча учта устувор кичик лойиҳалар флипчартда намойиш этилади ва овоз бериш натижалари учун олдиндан ажратилган устун қўйилади.

МТГ вакиллари ушбу тақдимо учун ҚФ ва ҚМ ёрдамида флипчартларни тайёрлайдилар ва ТЛҚ ва тегишли тузилмаларни кўриб чиқиш ва хулосалари тўғрисида қисқа нутқ/тушунтириш (5-10 дақиқа) тайёрлайдилар. ҚФ ва ҚМ суб-лойиҳани амалга ошириш тартиби, нима ўзгарганлиги ва нима учун бундай қарор қабул қилинганлигини тушунтиришлари керак.

3-қадам: Яқуний ҚТРни ва қайта кўриб чиқилган устуворлик кетма-кетлигини тасдиқлаш ва овоз бериш

ҚФ ва ҚМлари МТГ билан биргаликда учрашувнинг яқуний сессиясига ўтадилар ва ушбу ҚТРни қабул қилиш бўйича овоз бериш натижаларини олдиндан тайёрлаб қўйилган флипчарт/плакатга киритадилар. Шу жумладан, улар аҳолига маълумотни муҳокама қилишлар, саволларига жавоб беришлари/мурожаат қилишларига имконият ва вақт беришлари шарт.

Илова 17: Жамоатчилик Мониторинги

Қишлоқ Фасилитаторлари: 16-Ташриф

Кириш

Жамоатчилик Мониторингидан кўзланган мақсад жамоага МТГ фаолиятини адолатли ва жамоавий ривожлантириш жараёнлари нуқтаи назаридан мониторинг қилиш имконини беради, қолаверса уларнинг институт сифатидаги фаолиятини (учрашувлар изчиллиги ва ҳаракатлар), инфратузилма сифати (материаллар ва ўз ишига усталик) ва ҳаққоний меҳнат амалиётлари, шу жумладан Эксплуатация ва техник хизматни назорат қилиб боришини таъминлайди.

ЖМ МТГ ишини ва қурилиш компанияси ишини ҳар 6 ойда назорат қилиб боради. Изоҳ: 5 та ЖМ мониторинг бланклари мавжуд. ЖМ нинг 1-Бланки МТГ ташкил этилганидан 4-5 ой ўтиб тўлдирилади, 2-Бланк 1-Бланкдан 6 ой ўтиб тўлдирилади, 3-Бланк 2-Бланкдан 6 ой ўтиб тўлдирилади, 4-Бланк 3-Бланкдан 6 ой ўтиб тўлдирилади, 5-Бланк 4-Бланкдан 6 ой ўтиб, лойиҳа яқунланиши арафасида тўлдирилади.

ҚФ лари ва ҚИ лари ЖМ га мониторингнинг дастлабки босқичларида кўмаклашишлари лозим. Вақт ўтгач, ҚФ нинг ЖМ га кўмаги аста-секин қисқариб боради.

ЖМ Шакллари

Тўлдиришга қулай. ЖМ бўйича Бланклар Файли Тўпламига қаранг

1 шакл: Қишлоқни Режалаштириш, оммавий чоп этилаётган инфратузилма/хизматлар менюси, ҳаққоний ва шаффоф сайловлар ҳамда МТГ аъзолари учрашувлари ва баёнотомаларни юритишга кўпроқ эътибор қаратади.

2 шакл: МТГ учрашувлари, режалаштириш ва ишлаш ҳамда баллар карточкаларини тўғри тўлдирилишига кўпроқ эътибор қаратади.

3 шакл: МТГ учрашувлари, режалаштириш ва ишлаш ҳамда баллар карточкаларини тўғри тўлдирилишига, шу жумладан инфратузилма қурилишида фойдаланилган материаллар сифати, иш даражаси, ва меҳнат амалиётларига кўпроқ эътибор қаратади.

4 шакл: МТГ учрашувлари, режалаштириш ва ишлаш ҳамда баллар карточкаларини тўғри тўлдирилишига, шу жумладан инфратузилма қурилишида фойдаланилган материаллар сифати, иш даражаси, ва меҳнат амалиётларига кўпроқ эътибор қаратади.

5 шакл: Эксплуатация ва техник хизмат, меҳнат сафарбарлиги, МТГ учрашувлари, режалаштириш ва ишлаш ҳамда баллар карточкаларини тўғри тўлдирилишига кўпроқ эътибор қаратади.

Ҳар битта ЖМ бланки тўлдирилиб бўлингач, ЖМ Ижтимоий Аудит ташкил қилиши лозим (15-Иловага қаранг). Ижтимоий Аудитда ЖМ ўз натижаларини МТГ ва кенг жамоатчилик билан ўртоқлашиши керак. Ижтимоий Аудит ҳар 6 ойда ташкил этилади

ЖМ ни қўллаб-қувватлаш Ташрифи учун тайёргарлик

Жамоатчиликка чиқишдан аввал мувофиқ ЖМ ни кўриб чиқишга эътибор беринг. Одатга кўра, МТГ Раисига қўнғироқ қилинг ва ЖМ билан учрашув тўғрисида келишиб олишини сўранг.

Учрашувингизни бошида ўзингизнитаништиринг ва ЖМ/Шикоятлар Гуруҳи аъзоларига ҳам ўзларини таништиришлари учун имкон беринг. Кейин эса учрашувдан кўзланган мақсадга ўтиш мумкин

Жамоатчилик Мониторинги 1-Бланкни таништиришда ЖМ Жамоасига уни тўлдиришда ёрдамчи бўлинг.

1-Ҳаракат : (2-3 соат)

ЖМ билан мувофиқ ЖМ бланкни кўриб чиқинг, улардаги мавжуд саволларга жавоб қилинг ва ушбу бланкни тўлдиришда ёрдамчи бўлинг. Сиз уларга ҳар бир элемент/масалани текширишда жисмонан ёрдам бераётганингизга аҳамият беринг. Мисол учун, 1-Бланкда: улар барча ҳудудлар киритилганлигига ишонч ҳосил қилиш учун ижтимоий харитага назар солмоқчилар ва ҳар бир лойиҳа билан боғлиқ тадбирларнинг плакатлари хавфсиз сақланганлигини текширишга эҳтиёж сезади, в.б. 3- ва 4- бланклар учун муҳандис ЖМ жамоаси билан бирга ишлаши керак.

Қишлоқ Фасилитаторлари 17-Ташриф

Ташриф учун тайёргарлик:

МТГ Раиси билан аввалдан боғланиб, 2-3 соатлик учрашув учун бутун МТГ аъзоларини қачон кўра олишингиз мумкинлигини сўраб, бирор сана ва вақт белгилашларини илтимос қилинг.

Сизга бунинг учун МТГ нинг Вазифа ва Мажбуриятлари туширилган плакат, махсус қоғоз ва маркерлар керак бўлади.

МТГ аъзоларини қарши олинг, ўзингизни таништиринг ва **учрашув мақсади** билан ўртоқлашинг:

Ўзларининг вазифа ва мажбуриятларини адо этишлари учун МТГ аъзолари билан ишлаш ва уларга стратегияларини, вақт графикларини шакллантиришларида кўмакчи бўлиш ва умуман олганда учрашувлар ва уларнинг муносабатларига нисбатан самарали тажрибаларни яратиш.

1-Ҳаракат : МТГ нинг Вазифа ва Мажбуриятлари (30 дақиқа)

МТГ Раисидан Вазифа ва Мажбуриятлар Плакатини кўрсатишини ва айрим муҳокамалар учун вақт ажратишини сўранг. Гуруҳга айрим махсус ахборотлар беринг, масалан устида ишлашингиз керак бўлувчи энг долзарб 5 вазифа каби. МТГ аъзоларидан улар борасида бир қарорга келишини сўранг, кейин эса Вазифа ва Мажбуриятларнинг вақт графигини ишлаб чиқинг.

2-Ҳаракат : ҚТР Истиқбол режаси, Босқичлар ва Ҳаракатларни кўриб чиқинг (60 дақиқа).

МТГ Котибидан ҚТР ни тўлиқ кўриб чиқишини илтимос қилинг. Яқунланган ҳар бир таҳлилни умумлаштирувчи плакатларни кўшишни ҳам унутманг (Манбалар харитаси, ФТ, саломатлик таҳлили, в.б). Бу йўл билан одамларга жамоадаги асосий ёки ундаги муайян гуруҳлар дуч келадиган муаммолар эслатилинади. Муҳокама учун бироз вақт беринг. Энди эса гуруҳдан ҳар бир босқич ва ҳаракатни кўриб чиқишларини сўранг ҳамда кўнгиллилардан ҳар бир босқичда олға силжиш учун жавобгарликни зиммаларига олишларини илтимос қилинг. Асосий босқичлар учун жавобгар бўлувчи 1 эркак ва 1 аёл қўл остингизда бўлишига аҳамият беринг ва улардан вақт графигини ўз ичига олувчи ҳаракат режаси шакллантиришларини сўранг.

ҚИРЛ томонидан молиялаштирилмайдиган тараққиёт воситалари учун масъул жамоалар молиялаштириш учун манбаларни қандай жалб қилиши ёки улар ушбу фаолиятларда

қатнашиши учун одамларни қандай сафарбар қилиши бўйича стратегияларни шакллантиришлари зарур. Вақт графиги ёнингизда эканига ишонч ҳосил қилинг.

3-Ҳаракат : МТГ изчиллиги ва МТГ муносабатларини давом эттиринг (30 дақиқа).

Бажарилиши керак бўлган барча ишларни ҳисобга олган ҳолда, МТГ ҳар икки ҳафтада бир марта учрашиши керак (бу барча МТГ лар учун умумий қоидадир). Энди эса бироз фурсат ажратинг ва гуруҳдан МТГ муносабатлари қоидалари қайсилар бўлиши кераклиги устида фаол мунозарага киришишларини сўранг. Эркаклар ва аёллардан алоҳида ўтириб олишларини сўранг ва ҳар бир гуруҳ учун Плакат чизинг. Гуруҳлар киришиб олишлари учун қуйидаги саволни беринг:

- Сиз қай тарзда қарор қабул қилаётган эдингиз? (бир овоздан, кўпчилик овози билан ёки Масъуллар истаги билан (Раис, Муовин, Секретар)
- Барча ўз овозига эга эшитилишга ҳақли эканини қандай қафолатлайсиз?
- Барча аъзоларнинг қатнашишини қандай қафолатлайсиз?
- Учрашувлар сермахсул бўлишини қандай қафолатлайсиз?
- Учрашувларга қатнашишни қандай қафолатлайсиз?
- Баёнотларни ким ёзиб боради ва уни навбатдаги учрашувларда тасдиқлатиш учун тақдим этади?
- Келишиб олинган ҳаракатларга амал қилинишига қандай ишонч ҳосил қиласиз?

4-Ҳаракат : МТГ учрашувларида қамраб олинishi лозим бўлган мавзулар (30 дақиқа).

Мана энди, Вазифалар ва Мажбуриятларни кўриб чиққач, ҚТР ни кўриб чиққач ҳамда улардан ҳаракат режаларини тузишларини ва масъулиятарни тақсимлашларини сўрагач, ўзаро муносабатлар қоидаларини ишлаб чиққач гуруҳдан МТГ учрашуви бажарилиши керак бўлган иш нуқтаи назаридан қандай ташкил этилиши мумкинлигини сўранг. Улардан буни махсус қоғозга ёзишларини сўранг. Мавзулар қуйидагилардан ташкил топишини инобатга олинг: муайян босқич устида ишлаётган ҳар бир МТГ жамоаси ҳозиргача эришган ютуқлари ва дуч келган тўсиқлари билан ўртоқлашиши керак. МТГ учрашувларида, топшириқларни енгиб ўтиш учун муҳокамалар уюштириш учун хона бўлиши шарт.

5-Ҳаракат : Институционал Етуқлик Индексини Таништиринг (10 дақиқа)

Гуруҳга улар кейинроқ шуғулланадиган ҳаракат турларидан бири ўз-ўзини баҳолаш бўлишини айтинг. Бу улар ўз ўсишларини ўзларининг ишлари ва биргаликда қай даража яхши ишлашлари нуқтаи назаридан келиб чиқиб муҳокама қилишлари учун зарур. Бу уларга ўзларини институт сифатида баҳолаш ва вақт ўтиши билан ишларини мукамаллаштириб бориш имконини яратади.

Қишлоқ Фасилитаторлари: 18-Ташриф

2-3 соат

Маслаҳатлар:

1. Учрашувни ҳеч қачон турар уй-жойда ўтказманг
2. Учрашув жойи Жамоанинг барча гуруҳлари ва аъзолари учун бирдай қулай бўлишига ишонч ҳосил қилинг
3. Учрашувдан кўзланган мақсадни аниқ етказишга ҳаракат қилинг. Қишлоқнинг бирор вакилидан тушунган мақсадларини ўз сўзлари билан такрор қилишини илтимос қилинг
4. Қатнашчиларга ушбу машғулотга сарфланадиган вақт ҳақида айтиб қўйишга эътиборли бўлинг
5. Ишни яқунлашдан аввал иштирокчилар келишуви ва розилигига эришиш учун, яқуний натижалар билан қониққан кишилардан қўлларини кўтаришларини сўранг. Агар норози кишилар ҳам бўлса, улар билан муҳокама юритинг ва вазиятни ўнглашга урининг. Фойда бермаса, кўпчилик фикри билан қаноатланинг.
6. Жамоатчилик ичида овқат ёки ичимлик қабул қилиб олманг; бу нарса қоидаларга зид эканини самимият билан тушунтиринг
7. Ҳар бир кишига ҳудди ўз оила аъзоларингизга қиладиган **мумомала кўрсатинг** ;
8. Жойни белгилашга эътибор қаратинг (барча учун ўтириш ёки ўзини қулай ҳис этиш мумкин бўлган, қишлоқнинг ҳамма иштирокчилари бир-бирини кўриб, муҳокамага кириша оладиган яхши жой)
9. Бошқаларнинг фикрига таъсир ўтказишга ҳаракат қиладиган аҳоли учун бирор кишини қолдиришни унутманг (беҳуда аралашиб, ҳалақит беришни ёқтирувчилар учун). Уларни мажлисдан четроққа тортинг ва ўзларидаги қишлоққа оид маълумотларни сиз билан баҳам кўришларини сўранг.
10. Болаларни ташқарига олиб чиқиб улар билан ўйнаб туриши (агар шовқин соладиган бўлсалар) учун кимнидир тайин қилганингизга ишонч ҳосил қилинг
11. Мажлисни тугатишдан аввал кўпчилик маъқуллаган энг муҳим жиҳатларни яна бир бор такрор қилинишига ва кўпроқ кишиларнинг хайрихоҳлик билдиришларига эришинг.

Ўзаро кўмак/Хайрихоҳлик гуруҳлари билан ишлаш жамоавий фаолиятларни институтлаштиришнинг муҳим воситаси ва одатда ривожланиш жараёнларидан ортда қолувчи кишиларга шароитларини ўнглаб олиш имкони ҳамдир. Жамоада ишлаш, ижтимоий таҳлил ўтказиш ва жамоага ҚТР ишлаб чиқишда ёрдамлашар экансиз, секин-аста ундаги асосий муаммоларни ҳам пайқай бошлайсиз. Бу ночор оилалар ёш эрақлари ва аёллари учун сифатсиз таълим, болалар боғчалари озлиги (ҚИРЛ буларни молиялаштириши мумкин, лекин Жамоа бошқа лойиҳаларни афзал кўриши эҳтимоли ҳам

бор), одамлар саломатлик хизматларидан етарлича фойдаланмайди, ночорлик ёки билимларининг озлиги сабаб ночор уй хўжаликлари аёллари муайян витаминлар етишмаслигидан азият чекиши мумкин, в.б.

Қуйида катта эҳтимолга эга ўзаро кўмак ҳаракатлари рўйхати берилган. Қавс ичида шу каби мақсадлари йўлидаги гуруҳлар учун ишлаши ва улар билан бирга ишлаши мумкин бўлган жамоадаги асосий шахсларни кўрасиз.

1. Ўртаёшлилар (Ўқитувчилар) ва МТГ ёшлари учун (эркак ва аёллар) ўрганиш ҳалқалари
2. Очиқ ҳаводаги боғчалар (вақтинчалик ечим) (ҳар бир ҳудуд/кўчадан кўнгилли аёллар)
3. Огоҳликни ошириш, катталар ва болаларнинг тиббий хизматга мурожаат қилиши юзасидан сафрбарлик, хизматлардан фойдаланиш мониторинги (МТГ фасилитаторлар билан биргаликда ва МТГЁшлар қуйи кенгаши фасилитаторлар билан биргаликда)
4. Озуқа тақчиллигига учраган фермерлар ўзаро кўмак гуруҳлари Жамоа ёки қўшни жамоалардаги бойроқ фермерлар томонидан ташкил этилади ва қўллаб-қувватланади (Фуқаролик жамияти: ночор оилалар эркаклари ва аёллари йўл-йўриқ кўрсатувчи мутахассислар билан биргаликда)
5. камбағал оилаларга томорқаларида сабзаёт етиштиришларига кўмак беринг (деҳқон фермерлари)
6. Ўз рўзғорини ўзи тебратувчи аёллар ўзаро кўмак гуруҳлари ва ночор оилалар аёллари биргаликда ишлашлари, ўз маҳоратлари ва тажрибаларини шакллантиришлари ҳамда ҳаракатлар учун режалар тузиб олишлари зарур(Фуқаролик жамияти: кизиқиш билдирган барча аёлларни ўз ичига олиши мумкин, агар улар ночорларга кўмаклашиш истагида бўлсалар; МТГ ёш хотин-қизлар қаноти)

Мажлисга Тайёрланиш:

Фаровонлик Таҳлилидан фойдаланиб 50 та атрофида ночр ва ўта ночор тоифаларни аниқланг ва МТГ Раисидан учрашув ташкил этишини сўранг (сиз билан учрашишлари учун одамларга энг қулай вақтни сўрашни ҳам унутманг). Одамларнинг ёшлари турлича бўлишига аҳамият беринг (йигитлар, ўрта ёш эркаклар ва аёллар, кексароқ эркаклар ва аёллар). (Ёш хотин-қизлар учун алоҳида учрашув ўтказишни унутманг—қуйидаги 13-Иловага қаранг).

Бу мажлис учун сизга махсус қоғоз ва маркерлар керак бўлади.

Учрашув аввалида, ўзингиз таништиринг ва қатнашчиларга танишиб олишлари учун вақт ажратинг. Барча ҳудудларнинг шу ерда эканини текширилганига амин бўлинг. Энди **учрашув мақсадини** тушунтириб ўтинг:

Жамоада ночор кишилар дуч келадиган муаммолар ҳақида кўпроқ билиш ва муҳокама ўтказиш ва уларнинг ҳаётидаги асосий муаммолар ҳал қилинишини яхшилаш учун жамоавий фаолиятларни шакллантириш.

1-Ҳаракат : Турли гуруҳлар тўқнаш келадиган асосий муаммоларни аниқланг (45 дақиқа).

Бу катта гуруҳни бир неча қисмга бўлиниб олишларини сўранг: ёш эркаклар, ўртаёш аёллар, ўртаёш эркаклар ва кекса ёш эркаклар ва аёллар. Уларга ўзлари гувоҳи бўлган асосий масалалар юзасидан фаол мунозара қилиб олишлари учун 30 дақиқа беринг: бу таълимдаги камчиликлар, ёмон саломатлик, фойдали озуқаларнинг етишмаслиги, даромаднинг озлиги ва ҳ.к.з. Ҳар бир гуруҳдан плакатларига энг асосий нуқталарни ёзишларини сўранг ва кейин уларни кўрсатишларини илтимос қилинг Сиз турли таҳлилларни ақлингиздан бир-бир ўтқизишингиз керак (мисол учун, одамлар энг кўп тўқнаш келадиган хасталикнинг саломатлик таҳлили).

2-Ҳаракат : Асосий муаммоларга асосланагн ўзаро кўмак гуруҳларини аниқланг (45 дақиқа)

Ҳар бир плакатни муҳокама қилинг ва умумий гуруҳдан бу борада нима қилиниши мумкинлигини сўранг. Сўрашни унутманг: жамоада ким мутахассис бўлиши мумкинлиги ва "маслаҳатчи" ёки устоз сифатида буни ҳал қилишга ҳисса қўша олиши мумкин. Масалан, сиз сабзавотларни кам истеъмол қиладиган кам таъминланган уй хўжаликларини топсангиз, улар яхши сабзавот етиштирадиган деҳқон фермер хўжалигига мурожат қилиши ва у эса уларга жўяли маслаҳат бера олиши мумкин; ёки агар сиз ўқиш ва ёзишда равон бўлиш учун етарлича билими йўқлигини ҳис қиладиган ёшларни топсангиз, бу ёшлар уларнинг ўқиш ва ёзиш маҳоратларини яхшилашга ёрдам бера оладиган, ёшлар учун очилган ўқув тўғарақларини бошқарадиган жамоатчилик ичидаги ўқитувчиларга мурожат қилишлари мумкин. Энг муҳим нуқта шуки, Жамоа тарафидан шу жамоада яшовчи экспертлар ёрдамида ислоҳ қилиш мумкин бўлган баъзи масалалар ҳам мавжуд. Шундай қилиб, мажлис сўнггида сизда гуруҳни қўллаб-қувватлаши ёки маслаҳат сўралиши мумкин бўлган асосий кишилар (номма-ном) ва муаммоли масалалар рўйхати бўлиши керак.

Унда, шунингдек, ресурслар талаб қилувчи муаммолар ҳам бўлиши мумкин (мисол учун, кўпчиликда яроқли ичимли суви бўлиши мумкин, лекин жамоадаги айрим жойларда эса йўқ, гарчи бошқа инфратузилмаларга йўналтирилгани учун ҚИРЛ маблағлари ичимлик суви учун тақсим қилинмаган бўлсада/ кўпчиликни беҳузур қиладиган хизмат кўрсатишдаги бўшлиқлар). Бундай вазиятда, манбаларни қўлга киритишлари ва бу бўшлиқни тўлдиришлари учун ушбу жиҳатни МТГ эътиборига ҳавола қилишингиз лозим.

3-Ҳаракат : Ҳаракатларни режалаштириш (45 дақиқа)

Энди эса одамлардан улар аниқлаган муаммолар асосида 2-3 гуруҳ (ёки ундан кўпроқ) тузишни хоҳлашлари ёки йўқлигини сўранг. Агар сизда 3 муаммоли масала бўлса— ёш эркаклар ва аёллар таълими; соғлом озуқа тақчиллиги; болалар боғчаларининг

етишмаслиги–одамлардан гуруҳлар ташкил қилиб, ўзларини қизиқишларига алоқадорларига аъзо бўлишини сўранг. Ҳар бир гуруҳдан қуйидагиларни ўз ичига олган ҳаракатлар режаси ишлаб чиқишларини сўранг:

- Гуруҳ мақсадлари ва кўзланаётган натижа
- Ўзаро кўмак гуруҳларига киритиш учун ўзларининг ҳудудларида/жамоаларида ҳудди шу муаммоларга дуч келган шахсларни аниқланг.
- Гуруҳга аъзо қилиш учун мутахассисларни аниқланг ва уларни кўникма, маслаҳат ёки ўргатиш ишлари орқали қўллаб-қувватланг.
- Учрашув Жадвали ва вақт жадвали
- Уларни ўз мақсадларига элтувчи ҳаракатлар

Ҳар бир гуруҳ ҳамма ҳаракатлар ва уларга масъул шахслар туширилган жадвал яшашларига ишонч ҳосил қилинг. Ҳар бир гуруҳ ўзларининг келаси учрашувлари учун вақт тайинлаши ва кейинги учрашувгача нималар қилинишлиги зарурлиги ҳам ойдинлаштириб олиниши керак. (Ўзаро кўмак гуруҳлари билан учрашиб, уларга кўмак/маслаҳат берадиган келгусидаги ташрифларингиз учун қуйидаги 20 Иловага қаранг).

Қишлоқ Фасилитаторлари (аёллар)– 19, 20, 21, -Ташриф

2 соатлик учрашувлар

Маслаҳатлар:

1. Учрашувни ҳеч қачон турар уй-жойда ўтказманг
2. Учрашув жойи Жамоанинг барча гуруҳлари ва аъзолари учун бирдай қулай бўлишига ишонч ҳосил қилинг
3. Учрашувдан кўзланган мақсадни аниқ етказишга ҳаракат қилинг. Қишлоқнинг бирор вакилидан тушунган мақсадларини ўз сўзлари билан такрор қилишини илтимос қилинг
4. Қатнашчиларга ушбу машғулотга сарфланадиган вақт ҳақида айтиб қўйишга эътиборли бўлинг
5. Ишни якунлашдан аввал иштирокчилар келишуви ва розилигига эришиш учун, якуний натижалар билан қониққан кишилардан қўлларини кўтаришларини сўранг. Агар норози кишилар ҳам бўлса, улар билан муҳокама юритинг ва вазиятни ўнглашга урининг. Фойда бермаса, кўпчилик фикри билан қаноатланинг.
6. Жамоатчилик ичида овқат ёки ичимлик қабул қилиб олманг; бу нарса қоидаларга зид эканини самимият билан тушунтиринг
7. Ҳар бир кишига худди ўз оила аъзоларингизга қиладиган **мумомала кўрсатинг** ;
8. Жойни белгилашга эътибор қаратинг (барча учун ўтириш ёки ўзини қулай ҳис этиш мумкин бўлган, қишлоқнинг ҳамма иштирокчилари бир-бирини кўриб, муҳокамага кириша оладиган яхши жой)
9. Бошқаларнинг фикрига таъсир ўтказишга ҳаракат қиладиган аҳоли учун бирор кишини қолдиришни унутманг (беҳуда аралашиб, ҳалақит беришни ёқтирувчилар учун). Уларни мажлисдан четроққа тортинг ва ўзларидаги қишлоққа оид маълумотларни сиз билан баҳам кўришларини сўранг.
10. Болаларни ташқарига олиб чиқиб улар билан ўйнаб туриши (агар шовқин соладиган бўлсалар) учун кимнидир тайин қилганингизга ишонч ҳосил қилинг
11. Мажлисни тугатишдан аввал кўпчилик маъқуллаган энг муҳим жиҳатларни яна бир бор такрор қилинишига ва кўпроқ кишиларнинг хайрихоҳлик билдиришларига эришинг.

Аёллар билан алоҳида гуруҳларда ишлаш уларнинг эркинроқ гапиришларига, ғоялари билан бўлишишларига ва кўпчилик ичида чиқиш қилганда бўладиган ҳаяжонларни енгиш ҳамда ўзларининг қарашлари ва ғояларини ифода этишда дадил бўлишларига ҳисса қўшади. Яна шуниси муҳимки, бу орқали ҚИРЛ (Ҳукумат) аёлларни жамоани ривожлантириш жараёнида тенг ҳуқуқли ҳамкорлар бўлишини истагини билдиради. Аёлларнинг жамоадан узилиб қолишга мойилиklarини инobatга олиб, ҚИРЛ гендер мажлисларни ҳам ўз ичига олган ҳолда тузилган. Булар аёл ҚФ лари томонидан

Ўтказилиши лозим. Бу Жамоа тарафидан эътирозлар бўлмаслиги ва ушбу катта аҳамиятга эга гуруҳ эътиборсиз қолмаганини кафолатлаш учун керак. Асосий иш аёлларга ривожланиш жараёнларини тушунишларида ва уларнинг жамоалари/ёки гуруҳлари дуч келадиган муаммоларда ёрдамчи бўлишдир. Учрашувга МТГ нинг ҳар бир ҳудуд ёш хотин-қизлар қаноти аъзоларини таклиф қилишни унутманг.

Аёлларнинг уй ишлари ва болалар биёлан овора бўлиб қолишларини ҳам инобатга олинг. Шу боис мажлислар 2 соатдан ошиб кетмаслигини ва аёлларнинг бироз бўш вақтлари мавжуд бўлган соатларни ҳам эътиборга олинг.

Ушбу мажлисларга тайёрланиш:

МТГ Раисидан барча аёллар билан суҳбат қуришини сўранг ва иложи борича кўпроқ ёш хотин-қизларни аниқлаб олиб (ўзининг яшаб турган ерга турмушга узатилганлари) улардан учрашувга келишларини сўрашини илтимос қилинг. МТГ Муовинидан бу каби учрашувни ўтказиш учун қандай кун ва вақт айна муддао бўлишини сўрашни унутманг. (Изоҳ; агар МТГ Раиси аёл киши бўлса, ундан учрашувни ташкиллаштиришда ёрдам қилишини илтимос қилинг, бошқача йўли эса ишни МТГ Муовини орқали ҳал этиш). Бу мажлис каттароқ бўлиши мумкин: (50 нафаргача аёллар) Ушбу учрашув ниҳоясида улар билан учрашиш учун яна бир сана ва вақтни келишиб оласиз.

Бу мажлис учун сизга махсус қоғоз ва маркерлар керак бўлади.

Учрашув аввалида, ўзининг таништиринг ва қатнашчиларга танишиб олишлари учун вақт ажратинг. Барча ҳудудларнинг шу ерда эканини текширилганига амин бўлинг. Энди эса **учрашув мақсадларига** кўчинг:

ҚИРЛ Истиқбол режаси, Мақсади ва Тамойиллари, инфратузилма менюси, асосий манфаатдор тарафларнинг вазифа ва мажбуриятлари, ижтимоий таҳлил ва ҚТР ни жамоадаги ёш хотин-қизлар билан ўртоқлашиш ва уларнинг ҳиссалари ва ғояларидан умид қилиш. Уларнинг ташвишлари ва улар дуч келувчи муаммоларни ўрганиш. (Уларга бу 3 учрашувдан иборат бўлишини етказинг)

1-Учрашув:

1-Ҳаракат :ҚИРЛни ўрганиш, 1-қисм (30 дақиқа)

ҚИРЛ нинг Истиқбол режаси, Мақсади ва Тамойилларини тақдим этинг. Ҳар бир плакатни кўрсатиб чиққач, қатнашчилар ичидаги кўнгиллилардан ўзларини сўзлари билан бу ҳақида гапириб беришларини сўранг.

Изоҳ: Сиз МТГ ёш хотин-қизлар қанотидан, улар шу жараённинг бир қисми бўлганликлари учун ҳам, (агар уларда шундай қилиш истаги бўлса) ушбу материалларни тақдим қилишларини сўрашининг мумкин. Бу уларнинг кўпчилик ичида чиқишларини яхшилашга ҳисса қўшади.

2-Ҳаракат : ҚИРЛ ни ўрганиш, 2-қисм (20 дақиқа)

Инфратузилма Менюсини намойиш қилинг; саволлар учун имкон беринг

3-Ҳаракат : ҚИРЛ нинг Интеграция ва камбағалликни Қисқартиришга ёндошуви (30 дақиқа)

1-Қадам: Аёллардан ҳудудлараро тузишларини сўранг, маркер ва плакат қоғози беринг, кейин эса камбағал, ногирон ва кексалар етарли маблағга эга кишиларга нисбатан хизматлардаги бўшлиқларни қандай яшаб ўтишларини муҳокама қилишларини илтимос қилинг. 15 дақиқа гуруҳларни мустақил ишлашларига кўйиб беринг(шунда ҳам тушунтириш ва саволларга жавоб беришга тайёр бўлинг). Улардан асосий фикрларини плакат қоғозига ёзишларини сўранг.

2-Қадам: Берилган вақт тугагач , ҳар бир ҳудуддан бир киши чиқиб, муҳокаманинг энг асосий жиҳатларини айтишларини сўранг. Биринчи гуруҳ нуқтаи назарлари билан ўртоқлашгач, кейинги гуруҳ фақатгина ҳали таъкид қилинмаган жиҳатларнигина айтиб ўтиши жоиз.

Энди эса, ҳукумуат камбағаллик даражасидан ташвишга тушаётгани ва уни қисқартиришга интилаётгани, шу боисдан ҳам таҳлилга бўлган эътиборнинг кучлилиги ва одамларни жаёнга жалб қилиш долзарблигига урғу бериб ўтинг.

4-Ҳаракат:ҚИРЛ ни ўрганиш, 3-қисм (30 дақиқа)

Асосий Манфаатдор Томонларнинг Вазифа ва Мажбуриятларини Намойиш этинг Ҳар бир плакатдан сўнг, қатнашчилар ичидаги кўнгиллилардан ўзларининг сўзлари билан қисқача мазмунни гапириб беришларни сўранг. Савол сўрашларига ижозат беринг ва жавоб қайтаринг.

5-Ҳаракат : Ниҳоялаш ва кейинги учрашувни режалаштириш (10 дақиқа)

Гуруҳга келгани учун раҳмат айтинг ва яқунланг. Кейинги учрашув учун сана ва вақтни режалаштиришга ишонч ҳосил қилинг (учрашувлар орасида камида 1 ҳафта қолдириш)

Учрашув 2 (камида 1 ҳафта ўтгач)

Учрашувни салом билан бошлашга, янги одамларни ва учрашув мақсадини таништиришга эътиборли бўлинг:

Учрашув мақсади ижтимоий таҳлил ва ҚТР бўйича фикр алмашиш.

1-Ҳаракат : Ижтимоий Таҳлилни Ўрганиш (1.5 соат)

- a) Манбалар Харитасини намоиш қилинг ва кўнгиллилардан кўраётган нарсалари ҳақида умумий тушунча беришларини сўранг. Буни плакатларга туширинг. (улар ниманидир кўшишни истамайдими?)
- b) ФТ таҳлилини кўрсатинг ва аёллардан Жамоа тўғрисида нималарни ўрганганликларини умумийлаштириб айтишларини сўранг, уларни плакатларда акс эттиринг. (унда қандайдир муҳим жиҳатлар мавжудми– мисол учун, тушириб қолдирилган бирор бир мезон?)
- c) Саломатлик ва Таълим таҳлилини тақдим этинг ва аёллардан натижаларни умумийлаштириб кўришларини айтинг. Улар бу таҳлилларга кўшишни истаган бирор жиҳат бор ёки йўқлигини сўранг?

Изоҳ: Сиз МТГ ёш хотин-қизлар қанотидан, улар шу жараённинг бир қисми бўлганликлари учун ҳам, (агар уларда шундай қилиш истаги бўлса) ушбу материалларни тақдим қилишларини сўрашингиз мумкин. Бу уларнинг кўпчилик ичида чиқишларини яхшилашга ҳисса қўшади.

2-Ҳаракат : ҚТР (30 дақиқа)

ҚТР ни намоиш қилинг Кўнгиллилардан ўзларини сўзлари билан қисқача музmunни гапириб беришларини сўранг. Саволларга жавоб беринг ва муҳокама учун вақт ажратинг.

Изоҳ: Сиз МТГ ёш хотин-қизлар қанотидан, улар шу жараённинг бир қисми бўлганликлари учун ҳам, (агар уларда шундай қилиш истаги бўлса) ушбу материалларни тақдим қилишларини сўрашингиз мумкин. Бу уларнинг кўпчилик ичида чиқишларини яхшилашга ҳисса қўшади.

3-Ҳаракат : Мажлисни якунлаб навбатдагиси учун вақт тайин қилинг.

Гуруҳга қатнашганлари учун миннатдорчилик билдиринг ва кейинги учрашув учун 2-3 ҳафталардан сўнг сана ва вақт борасида келишиб олинг.

3-Учрашув (2-3 ҳафтадан сўнг)

Учрашувни салом билан бошлашга, янги одамларни ва **учрашув мақсадини** таништиришга эътиборли бўлинг:

Жамоада ёш хотин-қизлар дуч келадиган муаммолар ҳақида кўпроқ билиш ва муҳокама ўтказиш ва уларнинг ҳаётидаги асосий муаммолар ҳал қилинишини яхшилаш учун жамоавий фаолиятларни шакллантириш.

1-Ҳаракат : Ёш хотин-қизлар дуч келадиган асосий муаммоларни аниқланг (45 дақиқа)

Катта жамоани кичикроқ гуруҳларга бўлинишини илтимос қилинг: (худудлар бўйича) Уларга ўзлари дуч келган жиддий муаммолар тўғрисида фаол мунозара қилишлари учун 30 дақиқа ажратинг: бу таълимнинг етарли эмаслиги, ёмон саломатлик, соғлом озуқанинг тақчиллиги, даромаднинг камлиги в.б. ни ўз ичига олиши мумкин). Ҳар бир гуруҳдан плакатларига энг асосий нуқталарни ёзишларини сўранг ва кейин уларни кўрсатишларини илтимос қилинг Сиз турли таҳлилларни ақлингиздан бир-бир ўткизишингиз керак (мисол учун, одамлар энг кўп тўқнаш келадиган хасталикнинг саломатлик таҳлили).

2-Ҳаракат : Асосий масалалар асосида Аёллар Ўзаро кўмак Гуруҳларини тузинг

Ҳар бир плакатни муҳокама қилинг ва умумий гуруҳдан бу борада нима қилиниши мумкинлигини сўранг. Сўрашни унутманг: Аёллар ичида қайси бирлари мутахассис бўла олишларини ва "маслаҳатчи" ёки устоз сифатида буни ҳал қилишга қодир эканини суриштиринг. Масалан, сиз сабзавотларни кам истеъмол қиладиган кам таъминланган уй хўжаликларини топсангиз, улар яхши сабзавот етиштирадиган деҳқон фермер хўжалигига мурожат қилиши ва у эса уларга жўяли маслаҳат бера олиши мумкин; ёки агар сиз ўқиш ва ёзишда равон бўлиш учун етарлича билими йўқлигини ҳис қиладиган ёшларни топсангиз, бу ёшлар уларнинг ўқиш ва ёзиш маҳоратларини яхшилашга ёрдам бера оладиган, ёшлар учун очилган ўқув тўғаракларини бошқарадиган жамоатчилик ичидаги ўқитувчиларга мурожат қилишлари мумкин. Энг муҳим нуқта шуки, Жамоа тарафидан шу жамоада яшовчи экспертлар ёрдамида ислоҳ қилиш мумкин бўлган баъзи масалалар ҳам мавжуд. Шундай қилиб, мажлис сўнггида сизда гуруҳни қўллаб-қувватлаши ёки маслаҳат сўралиши мумкин бўлган асосий кишилар (номма-ном) ва муаммоли масалалар рўйхати бўлиши керак.

Унда, шунингдек, ресурслар талаб қилувчи муаммолар ҳам бўлиши мумкин (мисол учун, кўпчиликда яроқли ичимли суви бўлиши мумкин, лекин жамоадаги айрим жойларда эса йўқ, гарчи бошқа инфратузилмаларга йўналтирилгани учун ҚИРЛ маблағлари ичимлик суви учун тақсим қилинмаган бўлсада/ кўпчиликни беҳузур қиладиган хизмат кўрсатишдаги бўшлиқлар). Бундай вазиятда, манбаларни қўлга киритишлари ва бу бўшлиқни тўлдиришлари учун ушбу жиҳатни МТГ эътиборига ҳавола қилишингиз лозим.

3-Ҳаракат : Ҳаракатларни режалаштириш (45 дақиқа)

Энди аёллардан улар аниқлаган муаммолар бўйича биргаликда ишлайдиган гуруҳ тузишни хоҳлашадими ёки йўқлигини сўранг. Агар сизда 3 муаммо мавжуд бўлса—ёш аёллар учун таълим, соғлом озуқа тақчиллиги, болалар боғчаларининг етишмаслиги—гуруҳ ушбу масалалар устида ишлаши мумкин ва ўзаро кўмак гуруҳлари билан биргаликда ҳаракатларни йўналтириш мумкин. Ёдингизда бўлсин, ушбу ишнинг асосий жиҳатларидан бири ёш хотин-қизларни жамоавий тадбирларга ихтиёрий ҳолда жалб қилишдир. Таклиф киритишларини сўранг

- Гуруҳ мақсадлари ва қўзланаётган натижа

- Ўзаро кўмак гуруҳларига киритиш учун ўзларининг ҳудудларида/жамоаларида ҳудди шу муаммоларга дуч келган шахсларни аниқланг.
- Гуруҳга аъзо қилиш учун мутахассисларни аниқланг ва уларни кўникма, маслаҳат ёки ўргатиш ишлари орқали қўллаб-қувватланг.
- Учрашув Жадвали ва вақт жадвали
- Уларни ўз мақсадларига элтувчи ҳаракатлар

Гуруҳ барча тадбирлар учун вақт жадвалига ва жавобгар шахсларни вამраб олган жадвал тузганига ишонч ҳосил қилинг. Кўнгиллилардан ўз ишларини намоёиш қилишларини сўранг. МТГёшлар қуйи кенгаши аъзолари ушбу ишларнинг бир қисмини бошқаришга хоҳишлари бор ёки йўқлигини текширинг.

4-Ҳаракат : Ёпилиш ва навбатдаги мажлис учун вақт (10 дақиқа)

Гуруҳга миннатдорчилик билдиринг, улардан навбатдаги учрашув учун сана ва вақт тайин қилишларини сўранг. Кейинги учрашувгача нималар қилинишлиги зарурлиги ҳам ойдинлаштириб олинishi керак. (аёллар гуруҳлари билан учрашиб, уларни ишлари борасида қўллаб-қувватлаб/маслаҳат беришингиз керак бўладиган навбатдаги ташрифларингиз учун қуйидаги 16-Иловага қаранг).

Илова №21: Ижтимоий Аудит

Қишлоқ Фасилитаторлари: 22Ташриф (12 ой ва 18 ойдан кейинги ташрифлар)

Кириш

Жамоатчилик Мониторинги Жамоаси (ЖМ) 6 ойдан сўнг Ижтимоий Аудитга ўз ҳиссасини қўшади. Бунда режалаштириш жараёни, МТГ лар ва ҚФ лари фаолият сифати нуқтаи назарида ёндашиш зарур. Иккинчи Ижтимоий Аудит 12 ойдан кейин бўлиб ўтади ва асосий эътиборни сублойихани амалга оширишга ҳамда у жамоатчилик кутган натижа бераётган ёки йўқлигига қаратади. Учинчи Ижтимоий Аудит МТГ сайловидан 18 ой ўтгач ташкил этилади ва яқунланган ва топширилган сублойихалар сифатига асосий эътиборини қаратади. Якуний Ижтимоий Аудит ЭТХ келишувларига ҳам кўз ташлаб ўтади

Ижтимоий Аудитдан кўзланган мақсад Жамоа (барча ҳудудлардан) инфратузилма (ҚТР) нуқтаи назаридан ресурслар тақсимланиши ҳисоботини, МТГ инфратузилмаси жойлашган ўринларни (муайян инфратузилма ва хизматларга эга ёки эга бўлмаган ҳудудларни, қолаверса умумий ютуқларни (ҚТР га мувофиқ тарзда) белгиловчи харитага алоқадор равишда,) эшитиш имконига эга бўлиши, бундан ташқари инфратузилма сифати одамлар ишоничи оқлай оладими, инфратузилма тегишли вазирлик ёки Жамоа тарафидан қўллаб-қувваталанаётгани ёки йўқми қабилидаги саволларга жавоб беришдир (улардан қайси бири мувофиқ механизм). Ижтимоий аудит МТГ лар шаффоф ва ўзларини сайлаган одамлар қаршисида ҳисобдор эканликларини, қурилиш фирмалари ўз ишини мақсадли амалга ошираётганини кафолатлайди.

Қуйидаги ўринларда Ижтимоий Аудит жараёни белгилаб берилган. ҚФ лар ЖМ га Ижтимоий Аудит ташкиллаштиришга ёрдам беришлари (3.12 шаклдан фойдаланинг) ҳамда ўтказиладиган кунда ҳозир бўлишлари керак. ҚФ лар МТГ га жамоатчилик учун ўз тақдимотларини тайёрлашда ҳам ёрдам бериши керак. Бу тўлиқ 1 ташрифни талаб қилади (ЖМ тайёргарликлари (ЖМ натижалари туширилган плакатлар бўйича тақдимотлар) ва МТГ тайёргарликлари (қуйидаги плакатларга қаранг) 2 Ижтимоий Аудит муваффақиятли ўтказилгач, ҚФ лари топшириқни тўлиғича ЖМ га топшириши мумкин.Бироқ, ҚФ лар якуний ижтимоий аудитда ҳозир бўлишлари (агар зарурат бўлса жамоатчиликка кўмак беришлари ҳам) лозим. Инобатга олинг, кенг жамоатчилик вакиллари жалб этилиши ва 50 % иштирокчи аёллардан ташкил топиши мақсадга мувофиқдир.

1-Ижтимоий Аудит жараёни (Мавзу: МТГ ва ҚТР)

1-Харакат : Барча аъзолар ўз вафаларини аниқ тушунишлари учун, МТГ лар ва ЖМ билан Ижтимоий Аудит жараёни/босқичлари ва 3.12 шаклни ўртоқлашаш. (1 соат)

1-Қадам МТГ лар:

1. ўзларининг вазифа ва мажбуриятларини жамоатчилик ўртасида плакатдан фойдаланган ҳолда кўриб чиқади
2. ҚИРЛ маълумотларини тайёрлайдилар: мақсад, тамойиллар, бюджет ва менюни плакатлар орқали жамиятга тақдим этиш учун
3. ҚТР айти пайтгача бўлган Босқичлар ва ютуқларини ҚИРЛ нинг Ҳукумат Инвестиция Гранти ; ҚИРЛ нинг бошқа хомийлари грантлари; ҚИРЛ нинг жамоанинг мустақил ташаббуслари нуқтаи назаридан намоиш қилади
4. қуйидаги ахборотларни (жадвалда) одамлар билан ўртоқлашади:
 - тугалланган ишлар (сафарбарлик ишлари-хариталар, фаровонлик тахлили, саломатлик ва таълим тахлили ҳамда ҚТР); ҚТР хулосалар постерларидан тушунтириш мақсадида фойдаланилиши керак
 - ҚТР да танланган инфратузилма
 - Қурилиш бошланган сана

Қайд этиб қўйинг: ҚИРЛ доирасидан ташқари сублойиха бўлса, мисол учун, бошқа хомийлардан маблағ ажратилиниши, МТГ бу бўйича алоҳида жадвалда ҳисобот бериши керак.

5. камбағалларга кўмаклашиш ёки ҳимоясиз гуруҳларга қаратилган ташаббуслар ёки жамоавий ҳаракатлар бўйича иш суръатлари

2-Қадам: ЖМ ўзининг натижаларини намоиш этади (3.11 шаклга қаранг)

- ЖМ аввал жаоатчилик иштирокида ўтган муҳокамаларга асосланган натижаларини жамоатчиликни режалаштириш жараёнидан қониқиши, МТГ фаолияти нуқтаи назаридан тақдим этади. (муҳокама 3.12 шаклга асосланган бўлиши керак). ЖМ қисқача тақдимотни жамлаши керак.

3-Қадам: Жамоатчилик жавоблар ва саволлар беради

- Жамоа аъзолари ўзаро кенгашиб олишлари учун озроқ фурсат берилиши лозим
- Кейин ҳудуд гуруҳлари 15 дақиқа муҳокама ўтказиб, МТГ аъзолари учун саволларни тузиб олади.
- Савол бериши учун ҳар бир ҳудуд ўз вакилини тайин қилади.
- МТГ аъзолари уларнинг саволларига жавоб бериши мумкин

4-Қадам: Асосий Масалалар Ечими Ҳаракат Режаси

- Ҳал қилиниши учун вақт талаб қилинувчи жиддий муаммолар МТГ томонидан ҳаракатлар режасига муддат ва масъул шахсларни кўрсатган ҳолда киритиб

кўйилади, бошқача айтганда, МТГ томонидан бериладиган ҳар қандай ваъда ҳужжутлаштирилади ва ЖММТГ ушбу ҳаракатлар режасини амалга оширишини назорат қилади.

- Ушбу Ҳаракат плакат шаклига жойланиб, жамоат жойига осилиши ва Масъуллар томонидан имзоланиши лозим бўлади (ва КҲ ҚФ лари ёки ҲТ ҚФ суратга туширади)

Кейинги Ижтимоий Аудит Учрашувида кўриладиган чоралар (6 ойда сўнг)

Кейинги ижтимоий аудит учрашувида (6 ойдан сўнг) ҳаракатлар режаси кўриб чиқилади ва МТГ аъзолари ўзларининг иш суръатлари билан ўртоқлашади ёки уларга нима тўсқинлик қилаётганини тушунтиради.

2-Ҳаракат : МТГ ва ЖМ Жамоаси Ижтимоий Аудит Санаси, Вақти ва Жойи бўйича келишиб олади (15 дақиқа)

Ижтимоий Аудит жараёни бўйича фикрлар алмашиб олингач, ЖМ ва МТГ ижтимоий аудит учрашуви бўйича келишиб олиши керак: санаси, вақти ва ўрни.

Изоҳ: Бу учрашув жамоанинг барча аъзолари учун қулай бўлган оммабоп ерда ташкил этилиши лозим. Ижтимоий аудит хусусий жойларда ўтказилиши мумкин эмас.

3-Ҳаракат : ҚФ лари МТГ ларни Ижтимоий Аудитга тайёрланишига ёрдам беради; ва яна ҚФ лари ЖМни Ижтимоий Аудитга тайёрланишига ёрдам беради (2 соат)

МТГлар ва ЖМ билан тайёрланиш ишларини ўтказинг, лекин алоҳида учрашув шаклида Сиз уларга формат тузишда ёрдам беришингиз мумкин; лекин иложи борича форматни ўзлари, маълумотлар бўйича изоҳни тупага жойлаштирган ҳолда ўзлари тўлдиришлари керак

Ҳаракат 4: ЖМ Ижтимоий Аудит санаси, вақти ва ўрнини ҚФ ларисиз, ўзи чоп этади.

Ҳар бир МТГ аъзоси ўз ҳудуди фуқаролари билан учрашувнинг қачон ва қаерда бўлиши ҳақида гаплашиб олиши ва жамоат жойида махсус плакат осилиши, Оммавий Огоҳлантириш Доскасида қоғоз шаклида жойлаштирилиши керак.

Ижтимоий Аудит учрашуви кунида ЖМ аъзолари ҳар бир ҳудуддан камида 60 % уй хўжаликлари иштирок этаётганига ишонч ҳосил қилишлари керак. Агар ундай бўлмаса ЖМ ва МТГ аъзолари ҳар бир ҳудудга чиқади ва одамларни қўшилишларини сўрайди.

5-Ҳаракат : Ижтимоий Аудит Кунида

Салоҳиятни ошириш бўлимида юқорида кўрсатилган 1-4 босқичларни В-МТГ тақдимоти, сўнгра ЖМ тақдимоти билан 3.12 шаклдан фойдаланиб бажаринг ва жамоа аҳолиси саволлар беришади ва В-МТГ ҳаракатлар режасини тузади. (3.12-шакл ҳисобот бериш учун асос бўлиб, тўлдирилган шакл ҚФга тақдим этилиши керак.)

2-Ижтимоий Аудит Жараёни (Мавзу: МТГ, ТЛҚ ва ЯМХИК)

1-Харакат : Ижтимоий Аудит Жараёни/Қадамларни ва 3.13 шаклни тўлдиришни МТГ, ТЛҚ, Пудратчилар ва ЖМ билан ўртоқлашинг Ижтимоий аудитнинг барча қатнашчилар ўз вазифаларини билиб олишлари учун (1 соат) . (Бош Тренер ТЛҚ га бориб, жараён билан ўртоқлашиши лозим, шу жумладан пудратчилар ҳам.) Ижтимоий Аудит МТГ лар томонидан ҚФ лар ва ҚИ лар кўмагида кенг кўламда ўтказилиши керак.

1-Қадам: МТГ:

1. ҚТР айни пайтгача бўлган Босқичлар ва ютуқларини ҚИРЛнинг Ҳукумат Инвестиция Гранти ; ҚИРЛ нинг бошқа хомийлари грантлари; ҚИРЛ нинг жамоанинг мустақил ташаббуслари нуқтаи назаридан намойиш қилади
2. камбағалларга кўмаклашиш ёки ҳимоясиз гуруҳларга қаратилган ташаббуслар ёки жамоавий ҳаракатлар бўйича иш суръатлари
3. қуйидаги ахборотларни (жадвалда) одамлар билан ўртоқлашади:
 - ҚТР да танланган инфратузилма
 - Қурилиш бошланган сана

2-Қадам:ТЛҚ:

4. Лойиҳага алоқадор маблағларнинг ҳаражатларини тушунтиради(бу плакат иштирокида амалга оширилиши лозим)

3-Қадам: ЯБХИК:

5. Ҳозиргача бўлган ҳаражатлар бўйича тушунтириш беради
6. Ҳозиргача яқунланган ва қолаётган ишлар
7. Ёлланган ишчилар (хизматчилар сони ва мансуб ҳудудлари), тўланган маош
8. Уларнинг ҳаққоний меҳнат амалиётларига нечоғлик амал қилганлигига аҳамият қаратади
9. Улар АМИС меъёрларига қай даражада амал қилишган

Ахборот плакат шаклида тақдим этилиши керак

4-Қадам:ЖМ ўзининг натижаларини намойиш қилади

ЖМжамоанинг у билан ўтказилган муҳокамалари асосида, жамоанинг МТГ (жамоавийлик, кенг қамровлилилик, шаффофлик), ҳозиргача бўлган лойиҳа сифати, иш жараёнининг ҳолислиги, бошланиш кунининг ўз вақтида бўлганлиги нуқтаи назаридан қониқишлари бўйича натижаларини тақдим этади.

5-Қадам: Жамоатчилик жавоблар ва саволлар беради

- Жамоа аъзоларига (ЖМ жамоаси аъзолари билан биргаликда)кенгашиб олишлари учун бир неча дақиқа берилиши лозим.

- Кейин ҳудуд гурулари 15 дақиқи муҳокама ўтказиб, МТГ аъзолари учун саволларни тузиб олади.
- Савол бериши учун ҳар бир ҳудуд ўз вакилини тайин қилади.
- МТГ, ҚХК аъзолари ва Пудратчилар уларнинг саволларига жавоб бериш имконига эга.

6-Қадам: Асосий Масалалар Ечими Ҳаракат Режаси

- Ҳал этилиши учун вақт талаб қилувчи жиддий масалалар, сана ва вақт бўйича ҳужжатлаштирилади ҳамда масъул шахслар/муассасалар белгилаб қўйилади. Булар МТГ аъзолари томонидан ҳаракатлар режасига муддат ва масъул шахсларни кўрсатган ҳолда киритиб қўйилади, бошқача айтганда, МТГ лар, ТЛҚ лар ёки қурилиш компаниялари томонидан бериладиган ҳар қандай ваъда ҳужжатлаштирилади ва ЖММТГ ушбу ҳаракатлар режасини амалга оширишини назорат қилади, МТГ ва МФЙ эса ТЛҚ ва пудратчилар ўз вазифаларини бажаришига ишонч ҳосил қилади
- Ҳаракатлар режаси плакат кўринишида жамоат жойига осиб қўйилади ва МТГ масъуллари (КХ ҚФ лар ХТ ҚФ суратга тушириб оладилар) томонидан имзоланади, кейин эса ҚХК ўз ҳаракатлар режасини имзолайди ва Пудратчилар ҳам ўз ҳаракатлар режасини имзолашади.

Кейинги Ижтимоий Аудит Учрашувида кўриладиган чоралар (6 ойда сўнг)

Кейинги ижтимоий аудит учрашувида (6 ойдан сўнг) ҳаракатлар режаси кўриб чиқилади ва МТГ аъзолари ўзларининг иш суръатлари билан ўртоқлашади ёки уларга нима тўсқинлик қилаётганини тушунтиради.

2-Ҳаракат : МТГ ва ЖМ Жамоаси Ижтимоий Аудит Санаси, Вақти ва Жойи бўйича келишиб олади (15 дақиқа)

Ижтимоий Аудит жараёни бўйича фикрлар алмашиб олинган, ЖМ ва МТГ ижтимоий аудит учрашуви бўйича келишиб олиши керак: санаси, вақти ва ўрни.

Изоҳ: Бу учрашув жамоанинг барча аъзолари учун қулай оммабоп ерда бўлиши лозим Ижтимоий аудит хусусий жойларда ўтказилиши мумкин эмас.

3-Ҳаракат : ҚФ лари МТГ ларни Ижтимоий Аудитга тайёрланишига ёрдам беради; ва яна ҚФ лари ЖМ нинг Ижтимоий Аудитга тайёрланишига ёрдам беради (2 соат)

МТГлар ва ЖМ билан тайёрланиш ишларини ўтказинг, лекин алоҳида учрашув шаклида Сиз уларга формат тузишда ёрдам беришингиз мумкин; лекин иложи борича форматни ўзлари, маълумотлар бўйича изоҳни тупага жойлаштирган ҳолда ўзлари тўлдиришлари керак ТЛҚлар ва пудратчилар ўзларининг плакатларини тайёрлашлари керак

Ҳаракат 4: ЖМ Ижтимоий Аудит санаси, вақти ва ўрнини ҚФ ларисиз, ўзи чоп этади.

Ҳар бир МТГ аъзози ўз ҳудуди фуқаролари билан учрашувнинг қачон ва қаерда бўлиши ҳақида гаплашиб олиши ва жамоат жойида махсус плакат осилиши, Оммавий Огоҳлантириш Доскасида қоғоз шаклида жойлаштирилиги керак.

Ижтимоий Аудит учрашуви кунида ЖМ аъзолари ҳар бир ҳудуддан камида 60 % одам иштирок этаётганига ишонч ҳосил қилишлари керак (ярми аёллар бўлиши мақсадга мувофиқ). Агар ундай бўлмаса ЖМ ва МТГ аъзолари ҳар бир ҳудудга чиқади ва одамларни қўшилишларини сўрайди.

5-Ҳаракат : Ижтимоий Аудит Кунида

биринчи қадам энг сўнгги аудитнинг ҳаракатлар режасини тақдим қилиш ва МТГ уларнинг кўтарилган қандайдир масалаларни (агар шундай масала бўлса) ечишда қандай йўл тутгани бўйича ахборотлар билан ўртоқлашиши кераклигидир.

Кейин эса, Аудит юқоридаги 1-Ҳаракатда ажратиб кўрсатилган 5 қадам билан давом этади (Ижтимоий Аудит 2)

3-Ижтимоий Аудит жараёни (Мавзу: МТГ, ТЛҚ ва ЯМХИК)

1-Ҳаракат : Ижтимоий Аудит Жараёни/Қадамларни ва 3.13 шаклни тўлдиришни МТГ, ТЛҚ, Пудратчилар ва ЖМ билан ўртоқлашинг Ижтимоий аудитнинг барча қатнашчилар ўз вазифаларини билиб олишлари учун (1 соат) . (Бош Тренер ТЛҚ га бориб, жараён билан ўртоқлашиши лозим, шу жумладан пудратчилар ҳам.)
Ижтимоий Аудит МТГ лар томонидан ҚФ лар ва ҚИ лар кўмагида кенг кўламда ўтказилиши керак.

1-Қадам. МТГ:

1. ҚТР айна пайтгача бўлган Босқичлар ва ютуқларини ҚИРЛ нинг Ҳукумат Инвестиция Гранти ; ҚИРЛ нинг бошқа хомийлари грантлари; ҚИРЛ нинг жамоанинг мустақил ташаббуслари нуқтаи назаридан намоён қилади
2. камбағалларга кўмаклашиш ёки ҳимоясиз гуруҳларга қаратилган ташаббуслар ёки жамоавий ҳаракатлар бўйича иш суръатлари
3. қуйидаги ахборотларни (жадвалда) одамлар билан ўртоқлашади:
 - ҚТР да танланган инфратузилма
 - Қурилиш бошланган сана
 - Қурилиш якунланган сана

2-Қадам:ТЛҚ:

4. Лойиҳага алоқадор маблағларнинг ҳаражатларини тушунтиради(бу плакат иштирокида амалга оширилиши лозим)
5. ЭТХ келишларини муҳокама қилади

3-Қадам ЯБХИК:

6. Ҳозиргача бўлган ҳаражатлар бўйича тушунтириш беради
7. Иш қачон якунлангани
8. Ёлланган ишчилар (хизматчилар сони ва мансуб ҳудудлари), тўланган маош
9. Уларнинг ҳаққоний меҳнат амалиётларига нечоғлик амал қилганлигига аҳамият қаратади
10. Улар АМИС меъёрларига қай даражада амал қилишган

Ахборот плакат шаклида тақдим этилиши керак

4-Қадам:ЖМ ўзининг натижаларини намоиш қилади

ЖМ лойиҳа сифати, иш жараёнининг холислиги, сублойиҳаларни бажарилганлик даражаси, ҳамда Эксплуатация ва техник хизмат нуқтаи назаридан Жамоа билан ўтказилган муҳокамаларга асосланган натижаларини тақдим қилади.

5-Қадам: Жамоатчилик жавоблар ва саволлар беради

- Жамоа аъзоларига (ЖМ жамоаси аъзолари билан биргаликда)кенгашиб олишлари учун бир неча дақиқа берилиши лозим.
- Кейин ҳудуд гурулари 15 дақиқи муҳокама ўтказиб, МТГ аъзолари учун саволларни тузиб олади.
- Савол бериши учун ҳар бир ҳудуд ўз вакилини тайин қилади.
- МТГ, ТЛҚ аъзолари ва Пудратчилар уларнинг саволларига жавоб бериш имконига эга.

6-Қадам: Асосий Масалалар Ечими Ҳаракат Режаси

- Ҳал қилиниши учун вақт талаб қилинувчи жиддий муаммолар МТГ томонидан ҳаракатлар режасига муддат ва масъул шахсларни кўрсатган ҳолда киритиб қўйилади, бошқача айтганда, МТГ томонидан бериладиган ҳар қандай ваъда ҳужжутлаштирилади ва ЖММТГ ушбу ҳаракатлар режасини амалга оширишини назорат қилади, МТГ ва МФЙ эса ТЛҚ ва пудратчилар ўз вазифаларини бажарашига ишонч ҳосил қилади.
- Ҳаракатлар режаси плакат кўринишида жамоат жойига осиб қўйилади ва МТГ масъуллари (КХ ҚФ лар ХТ ҚФ суратга тушириб оладилар) томонидан имзоланади, кейин эса ҚХК ўз ҳаракатлар режасини имзолайди ва Пудратчилар ҳам ўз ҳаракатлар режасини имзолашади.

Кейинги Ижтимоий Аудит Учрашувида кўриладиган чоралар (6 ойда сўнг)

Кейинги ижтимоий аудит учрашувида (6 ойдан сўнг) ҳаракатлар режаси кўриб чиқилади ва МТГ аъзолари ўзларининг иш суръатлари билан ўртоқлашади ёки уларга нима тўсқинлик қилаётганини тушунтиради.

2-Ҳаракат : МТГ ва ЖМ Жамоаси Ижтимоий Аудит Санаси, Вақти ва Жойи бўйича келишиб олади (15 дақиқа)

Ижтимоий Аудит жараёни бўйича фикрлар алмашиб олингач, ЖМ ва МТГ ижтимоий аудит учрашуви бўйича келишиб олиши керак: санаси, вақти ва ўрни.

Изоҳ: Бу учрашув жамоанинг барча аъзолари учун қулай оммабоп ерда бўлиши лозим Ижтимоий аудит хусусий жойларда ўтказилиши мумкин эмас.

3-Ҳаракат : ҚФ лари МТГ ларни Ижтимоий Аудитга тайёрланишига ёрдам беради; ва яна ҚФ лари ЖМ нинг Ижтимоий Аудитга тайёрланишига ёрдам беради (2 соат)

МТГлар ва ЖМ билан тайёрланиш ишларини ўтказинг, лекин алоҳида учрашув шаклида Сиз уларга формат тузишда ёрдам беришингиз мумкин; лекин иложи борича форматни ўзлари, маълумотлар бўйича изоҳни тупага жойлаштирган ҳолда ўзлари тўлдиришлари керак ТЛҚлар ва пудратчилар ўзларининг плакатларини тайёрлашлари керак

4-Ҳаракат: ЖМ Ижтимоий Аудит санаси, ваги ва ўрнини ҚФ ларисиз, ўзи чоп этади.

Ҳар бир МТГ аъзози ўз худуди фуқаролари билан учрашувнинг қачон ва қаерда бўлиши ҳақида гаплашиб олиши ва жамоат жойида махсус плакат осилиши, Оммавий Огоҳлантириш Доскасида қоғоз шаклида жойлаштирилиши керак.

Ижтимоий Аудит учрашуви кунда ЖМ аъзолари ҳар бир худуддан камида 60 % уй хўжаликлари иштирок этаётганига ишонч ҳосил қилишлари керак. Агар ундай бўлмаса ЖМ ва МТГ аъзолари ҳар бир худудга чиқади ва одамларни қўшилишларини сўрайди.

5-Ҳаракат : Ижтимоий Аудит Кунда

биринчи қадам энг сўнгги аудитнинг ҳаракатлар режасини тақдим қилиш ва МТГ уларнинг кўтарилган қандайдир масалаларни (агар шундай масала бўлса) ечишда қандай йўл тутгани бўйича ахборотлар билан ўртоқлашиши кераклигидир.

Ушбу аудит кейинроқ 1-Ҳаракат да урғу берилган 5 та қадам билан давом эттирилади (Ижтимоий Аудит 3). 3.14 шакли ҳисобот учун асос бўлиб, тўлдирилган шакл ҚФга топширилиши керак.

Илова №22: МТГларни; ЖМ Шикоятларни кўриб чиқиш кўмитасини; Ўзаро кўмак гуруҳларини кузатиб бориш/кўллаб қувватлаш

Қишлоқ Фасилаторлари: 23, 24, 25-Ташриф

3-4 соат

Маслаҳатлар:

1. Учрашувни ҳеч қачон турар уй-жойда ўтказманг
2. Учрашув жойи Жамоанинг барча гуруҳлари ва аъзолари учун бирдай қулай бўлишига ишонч ҳосил қилинг
3. Учрашувдан кўзланган мақсадни аниқ етказишга ҳаракат қилинг. Қишлоқнинг бирор вакилидан тушунган мақсадларини ўз сўзлари билан такрор қилишини илтимос қилинг
4. Қатнашчиларга ушбу машғулотга сарфланадиган вақт ҳақида айтиб қўйишга эътиборли бўлинг
5. Ишни яқунлашдан аввал иштирокчилар келишуви ва розилигига эришиш учун, яқуний натижалар билан қониққан кишилардан қўлларини кўтаришларини сўранг. Агар норози кишилар ҳам бўлса, улар билан муҳокама юритинг ва вазиятни ўнглашга урининг. Фойда бермаса, кўпчилик фикри билан қаноатланинг.
6. Жамоатчилик ичида овқат ёки ичимлик қабул қилиб олманг; бу нарса қоидаларга зид эканини самимият билан тушунтиринг
7. Ҳар бир кишига ҳудди ўз оила аъзоларингизга қиладиган **мумомала кўрсатинг** ;
8. Жойни белгилашга эътибор қаратинг (барча учун ўтириш ёки ўзини қулай ҳис этиш мумкин бўлган, қишлоқнинг ҳамма иштирокчилари бир-бирини кўриб, муҳокамага кириша оладиган яхши жой)
9. Бошқаларнинг фикрига таъсир ўтказишга ҳаракат қиладиган аҳоли учун бирор кишини қолдиришни унутманг (беҳуда аралашиб, ҳалақит беришни ёқтирувчилар учун). Уларни мажлисдан четроққа тортинг ва ўзларидаги қишлоққа оид маълумотларни сиз билан баҳам кўришларини сўранг.
10. Болаларни ташқарига олиб чиқиб улар билан ўйнаб туриши (агар шовқин соладиган бўлсалар) учун кимнидир тайин қилганингизга ишонч ҳосил қилинг
11. Мажлисни тугатишдан аввал кўпчилик маъқуллаган энг муҳим жиҳатларни яна бир бор такрор қилинишига ва кўпроқ кишиларнинг хайрихоҳлик билдиришларига эришинг.

Бир йил ичида, ҚФ лар ҳар бир жамоага тақрибан 30 та ташриф амалга оширади. Жипс яшовчи жамоалар ҳудудларида ҚФ лар 2 та жамоада бир кун ичида бўлиши ҳам мумкин, бу ҳолатда эса, уларнинг ҳар бир Жамоа учун кўпроқ бўш кунлари қолади. Ҳар бир ҚФ жуфтлигидан камида 4 кунни (Нисбатан жипс яшовчи жамоалар ҳудудларида ҚФ лар 2 та жамоада бир кун ичида бўлиши ҳам мумкин) ёки 5 кунни ташқарида ўтказишлари кутилади

(Агар жамоалар бир-биридан олисроқ жойлашган ва ҚФ лар бир кунда фақат битта жамоага улгурушадиган бўлса).

МТГ сайлангач, таҳлил яқунлангач, ҚТР лар ҚФ ларининг ҳар бир жуфтликларини (эркак ва аёл) шаклантиргач, улар ўзларининг жамоаларида ишлашда давом этадилар ва МТГ, ЖМ/Шикоятлар Гуруҳи, Ўзаро Кўмак Гуруҳларига ва бошқа ҳар қандай ўтказилиши керак бўлган учрашувларга мунтазам ташриф буюриб туради.

Мақсад: МТГ лар, ЖМ ва Ўзаро Кўмак Гуруҳлари учун давомий ташрифлар

Давомий ташрифлар ўта муҳим ва керак қуйидаги ҳаракатларда МТГ лар, қўмиталар ҳамда Шикоятлар ва ЖМ Гуруҳи иштирокидаги ташрифлар қай тариха амалга оширилиши кераклиги кўрсатиб берилган. Айниқса, Ўзаро кўмак гуруҳари ёрдамга эҳтиёж сезади.

Изоҳ: ҚФ лар жамоатларга ҳар бир қилинган ташрифлар ёзиб бориловчи тартибли ҳафталик жадвал тутишлари шарт. Ташрифларга рисоладагидай ҳозирлик кўрилган, яхши тизимлаштирилган ва тренинг қўлланмасида урғу бериб ўтилган ҳаракатларга мос бўлиши лозим. Нима бўлган тақдирда ҳам ҚФ бир жамоага ҳафтада 2 мартадан кўп бўлмаслиги лозим (фақатгина ҳал этилиши зарур бўлган масалалар ва турли манфаатдор тарафлар иштирокидаги мажлислар бундан мустасно)

Ҳозирлик: Гоялар карточкалари, Қаламлар ва Плакат Қоғозлари олиб келишга эътиборли бўлинг МТГ Раҳбарига боғланиб ўзингиз учун учрашувлар белгилашини сўранг МТГ Раисидан ва идоранинг бошқа ходимларидан келишларини ҳам сўранг

Такрорий ташрифлар қандай ҳаракатларга эҳтиёж боригини кўриб чиқиши керак.

МТГ

1-Ҳаракат: МТГ аъзолари томонидан ўзларининг ишлари ривожини тўғрисидаги тақдимотда уларни кузатинг/кўмаклашинг. (1 соат)

МТГ аъзоларидан ишларидаги силжишларни тақдим этишларини ва дуч келган муаммолари тўғрисида сўранг. Ҳар бир тақдимот 5 дақиқа давом этиши ва муҳокама учун 10 дақиқа берилиши лозим. Агар МТГ аъзоси ёки жамоаси тўсиқларга дуч келган бўлса (сиз улар билан жамоаларни шаклантиришда ишлаганингизни эсланг ва асосий фаолиятлар учун масъулиятни ўз зиммангизга олинг), умумий аудиториядан бу тўсиқларни қандай енгиш бўйича фаол мунозарага киришишларини сўранг. Бунинг учун вақт ажратишга эътиборли бўлинг.

2-ҳаракат: ЖМ жамоасини кузатиб бориш/қўллаб қувватлаш (1.5 соат)

ЖМ

Улардан қайси ЖМ шаклини тўлдирганликларини сўранг (бу сиз жараённинг қайси босқичида бўлишингизга боғлиқ (3.13, 3.14, 3.15)). Шаклни кўриб чиқинг ва тўғри тўлдирилган эканига ишонч ҳосил қилинг. Зарурат туғилса, ЖМ Гуруҳига биринчи шаклни

тўлдириш учун ЖМ жараёнинида кўмак беринг. Вақт ўтиб, ЖМ ўзи мустақил монитор қила оладиган бўлади.

Ўзаро Кўмак Гуруҳлари

3-Ҳаракат : Ўзаро Кўмак Гуруҳларига ва уларнинг ишлари ривож асосидаги Такдимотларини кўзатиш/кўмак беринг. (1,5 соат)

Ҳар бир ўзаро кўмак гуруҳларидан ишларидаги силжишларни такдим этишларини ва дуч келган муаммолари тўғрисида сўранг. Ҳар бир такдимот 10 дақиқа давом этиши ва муҳокама учун ҳам 10 дақиқа берилиши керак. Агар ўзаро кўмак гуруҳлари мураккаб тўсиқларга дуч келса, ҳаммани ўзаро фаол мунозарага киришиб, уни енгиб ўтиш йўлларини излашни сўранг. Бунинг учун вақт ажратишга эътиборли бўлинг.

Ёш хотин-қизлар

4-Ҳаракат : Ёш хотин-қизлар билан учрашнинг ва улардан ишларининг ривож бўйича ҳисоб беришларини илтимос қилинг. (1,5 соат)

Аёллардан ишларидаги силжишлар ва дуч келган муаммолари ҳақида сўранг. Такдимот 10 дақиқа бўлиши керак ва муҳокама учун ҳам 10 дақиқа берилади. Агар гуруҳ қийин вазиятга тушиб қолса, ҳаммани ўзаро фаол мунозарага киришиб, уни енгиб ўтиш йўлларини излашни сўранг. Бунинг учун вақт ажратишга эътиборли бўлинг.

Қишлоқ Фасилитаторлари: 26-Ташриф
2 соат

Кириш

Институционал Етуклик Индекс (ИЕИ) механизми МТГ ларнинг ўсишини (етуклигини) баҳолайди

ҚИРЛ нинг ИЕИ нафақат МТГ ларни ўз- ўзини баҳолаши учун ишлаб чиқилган механизм, балки **ўқув жараёни** ҳамдир. Унинг ёрдамида сайланган аъзолар ўз фаолиятлари ва муносабатларини кўриб чиқиш учун ўз-ўзини англашда қатнашади.³МТГ лар ташкил топганларидан (сайланганларидан) 6 ой ўтиб, кейин эса дастур ёпилгунича бир йилда бир марта ўз-ўзини баҳолаш жараёнидан ўтиши керак.

МТГ ларни ИЕИ жараёнидан олиб ўтиш КХ ва Ҳукумат Ташкилотларининг ҚФ лари зиммасидадир.

ИЕИ изчиллиги, жалб қилинган манфаатдор тарафлар ва зарур бўладиган Вақт Тўғрисида

МТГ лар учун тadbирлар тахминан 2 соат талаб қилади. КХ ҚФ лари ИЕИ мажлисларини бошқа ташрифларнинг бир қисми ўлароқ амалга оширишлари керак. Улар у ерда қолган фаолиятларни (кун тартибидаги ташрифлар, масалан) ҳам амалга оширишади.

Мукамаллик учун, МТГ нинг 100 % аъзолари (эркаклар), (аёллар) ҳозир бўлиши мақсадга мувофиқ ва камида 80 % и ҳозир бўлиши шарт.

ИЕИ Механизмини Ижросини таъминлаш тўғрисида (ҚФ лар учун)

Учрашувлар ва Режалаштириш: Илтимос МТГ Раисига камида 1 ҳафта олдин қўнғироқ қилиб қўйинг (учрашувдан бир кун олдин телефон орқали алоқани ушлаб туринг) ва МТГ нинг сиз билан учрашишига 2 соат ажрата олиши мумкин бўлган куни ва вақти ҳақида сўранг.

Қуйида келтирилган механизм МТГ ларга ўз ишларини ва амалиётларини тизимли равишда баҳолашга мўлжалланган (3.17 шакл). Ҳар бир мавзу/савол ва саволлар тўплами жавоблар беришда гуруҳ улар бўйича ўзаро бир тўхтама келишини талаб қилади. Ҳар бир мавзу муҳокамаси ва жавоблар мобайнида, қатнашчилар нега ушбу жавоб энг ўринлиси эканини

³ ИЕИ Норман Ухофнинг "Аҳолини Жамоавий Ўзини ўзи Баҳолаш Соҳа Методологияси" Жамоавий Дастури ва Гуруҳларо Ассоциацияси Ижросининг мослаштирилган талқинидир. Қаранг: Ухов.Н. 1989 Инсон ресурслари ва Қишлоқ Хўжалиги Ислохоти Бўлинмаси, (ОАТ)

яққол мисолларда кўрсатиб бериши керак. Ҳар бир иккиламчи мавзу саволи бир хил шаблонда келувчи 4 жавобдан иборат:

- 3=энг қониқарлиси бўлиб, мукаммаллаштириш учун айрим жиҳатларга эга,
- 2=қониқарли бўлиб, мукаммаллаштириш керак бўлган жиҳатлари талайгина,
- 1=қониқарсиз бўлиб, такомиллаштирилиши керак ўринлар кўп
- 0=мутлоқо қониқарсиз, такомиллаштирилиши керак ўринлар ниҳоятда кўп.

Рақам ва рейтинглар анчайин муҳим саналсада, ушбу рақамларга келиниши учун кенгаш ёки субкўмита томонидан ўтказилувчи **муҳокама** ҳам шу қадар катта аҳамиятга эга. Мисол келтиришларини ҳар гал сўрашни назардан қочирманг. Шундай қилиб, агар МТГ учрашувга қатнашганлик учун 3 балл қўйишни истаса, у ҳамма қатнашган ёки қатнашмаган учрашувлардан мисоллар келтириши, ёки бор йўғи бир неча киши иштирок этган учрашувлар тўғрисида ҳам эслатиб ўтиши керак. Агар энг юқори бўлган 3 балл ўзини оқламаётган бўлса, унда "кўпчилик" ёки "баъзилар" каби балларни камайтирувчи иборалар ишлатилиниши мумкин. Агар келишув амалга ошмаса, ушбу гуруҳ овоз беришни ташкиллаштиради ва кўпчиликнинг овози қайд қилиб қўйилади. Бу ҳар бир савол учун бажарилиши керак

Тизимлантирилган бўлишга эътиборли бўлинг.

ИЕИ механизмини МТГ аъзоларига таништиринг, ИЕИ машғулотини бошлар экансиз, қуйидагиларни МТГ аъзолари билан ўртоқлашинг:

" Биз ва сизнинг ўқув жараёнингизнинг бир қисми сифатида, биз сизни сайланганингиздан 6 ой ўтгач ўз-ўзини баҳолашга жалб этмоқчимиз. Ўз-ўзини баҳолаш бизга сизни қандай қилиб яхшироқ тушуниш ва натижада қўллаб-қувватлашимизда ёрдам беради ва сизларга эса МТГ нинг яхши фаолият олиб бориши нуқтаи назаридан қайси даражада эканингизни англашингизга ҳисса қўшади. Ўз-ўзини баҳолаш тахминан 2 соат вақт олади ва биз сиздан ўзаро муҳокама уюштириб қуйидаги соҳа (мавзуларда) рейтинг бўйича бир тўхтамга келишларингизни сўрашимиз мумкин":

- Учрашувлар, қарор қабул қилиш, режалаштириш ва кейинги фаолиятлар
- Ҳисобдорлик ва Кенг жамоатчилик билан Ҳамжиҳатлик
- Манбалар Сафарбарлиги, камбағалларга ёрдам ишларидаги Ютуқлар
- МТГ доирасида Шаффофлик
- Эксплуатация ва техник хизмат

Ҳар бир остмавзу баҳоланади, бунинг натижасида уларга топширилган ишнинг қайси ерида қандай кетаётганини МТГ лар кўра олиши мумкин. Тугатгандан сўнг, МТГ қайси суб-мавзуни яхши бажараётганини ва қайсиниси яхши бажармаётганини муҳокама қилиши керак. Машғулот заиф кўрсаткичларни қандай ошириш/яхшилаш борасидаги амалий чоралар билан яқунланиши керак.